

SEANCES DU MARDI 21 MARS 1989
VERGADERINGEN VAN DINSDAG 21 MAART 1989ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERINGSEANCE DU MATIN
OCHTENDVERGADERING

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 1960.

MESSAGES:

Page 1960.

Chambre des représentants.

DECES D'UN ANCIEN SENATEUR:

Page 1961.

PROJETS ET PROPOSITIONS DE LOI (Discussion):

Projet de loi relatif à l'élection du Parlement européen.

Proposition de loi modifiant la loi du 27 février 1984 relative à l'élection du Parlement européen.

Proposition de loi relative à l'élection du Parlement européen.

Discussion générale. — *Orateurs*: Mme Panneels-Van Baelen, rapporteur, MM. Vandenhautte, Suykerbuyk, Mouton, Pinoie, Flagothier, Peetermans, Luyten, Dierickx, Desmedt, Dillen, M. Tobback, ministre de l'Intérieur, de la Modernisation des Services publics, et des Institutions scientifiques et culturelles nationales, p. 1961.

Ann. parl. Sénat — Session ordinaire 1988-1989
Parlem. Hand. Senaat — Gewone zitting 1988-1989

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 1960.

BOODSCHAPPEN:

Bladzijde 1960.

Kamer van volksvertegenwoordigers.

OVERLIJDEN VAN EEN OUD-SENATOR:

Bladzijde 1961.

ONTWERPEN EN VOORSTELLEN VAN WET (Beraadslaging):

Ontwerp van wet betreffende de verkiezing van het Europese Parlement.

Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 27 februari 1984 betreffende de verkiezing van het Europese Parlement.

Voorstel van wet betreffende de verkiezing van het Europese Parlement.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: mevrouw Panneels-Van Baelen, rapporteur, de heren Vandenhautte, Suykerbuyk, Mouton, Pinoie, Flagothier, Peetermans, Luyten, Dierickx, Desmedt, Dillen, de heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen, blz. 1961.

5 feuilles/vellen

269

Discussion et vote d'articles :

A l'article 9: *Orateur*: M. Luyten, p. 1974.A l'article 10: *Orateurs*: MM. Luyten, Suykerbuyk, p. 1975.A l'article 30: *Orateur*: M. Vandenhautte, p. 1985.A l'article 42: *Orateur*: M. Vandenhautte, p. 1990.A l'article 45: *Orateur*: M. Luyten, p. 1990.

Projet de loi modifiant l'article 115bis, § 2, du Code électoral.

Discussion et vote de l'article unique. — *Orateur*: M. Pinoic, rapporteur, p. 1991.

Projet de loi modifiant la loi du 12 janvier 1989 réglant les modalités de l'élection du Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale.

Discussion générale. — *Orateurs*: MM. Mouton, rapporteur, Vandenhautte, Garcia, p. 1991.

Discussion et vote des articles, p. 1992.

Beraadslaging en stemming over artikelen :

Bij artikel 9: *Spreker*: de heer Luyten, blz. 1974.Bij artikel 10: *Sprekers*: de heren Luyten, Suykerbuyk, blz. 1975.Bij artikel 30: *Spreker*: de heer Vandenhautte, blz. 1985.Bij artikel 42: *Spreker*: de heer Vandenhautte, blz. 1990.Bij artikel 45: *Spreker*: de heer Luyten, blz. 1990.

Ontwerp van wet tot wijziging van artikel 115bis, § 2, van het Kieswetboek.

Beraadslaging en stemming over het enig artikel. — *Spreker*: de heer Pinoic, rapporteur, blz. 1991.

Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 12 januari 1989 tot regeling van de wijze waarop de Raad van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest wordt verkozen.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heren Mouton, rapporteur, Vandenhautte, Garcia, blz. 1991.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 1992.

PRESIDENCE DE M. SWAELEN, PRESIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER SWAELEN, VOORZITTER

M. Mouton, secrétaire, prend place au bureau.

De heer Mouton, secretaris, neemt plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 10 h 10 m.

De vergadering wordt geopend te 10 h 10 m.

CONGES — VERLOF

MM. Vandekerckhove, pour d'autres devoirs, et De Bondt, en mission à l'étranger, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: de heren Vandekerckhove, wegens andere plichten, en De Bondt, met opdracht in het buitenland.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

MESSAGES — BOODSCHAPPEN

M. le Président. — Par messages du 20 mars 1989, la Chambre des représentants transmet au Sénat, tels qu'ils ont été adoptés en sa séance de ce jour, les projets de loi:

1° Ouvrant des crédits provisoires pour les mois d'avril, mai et juin de l'année budgétaire 1989;

Bij boodschappen van 20 maart 1989, zendt de Kamer van volksvertegenwoordigers aan de Senaat, zoals zij ter vergadering van die dag werden aangenomen, de ontwerpen van wet:

1° Waarbij voorlopige kredieten worden geopend voor de maanden april, mei en juni van het begrotingsjaar 1989;2° Adaptant la loi du 29 décembre 1988 ouvrant des crédits provisoires pour les mois de janvier, février et mars de l'année budgétaire 1989;2° Houdende aanpassing van de wet van 29 december 1988 waarbij voorlopige kredieten worden geopend voor de maanden januari, februari en maart van het begrotingsjaar 1989;3° Ajustant le budget des Voies et Moyens de l'année budgétaire 1989;3° Houdende aanpassing van de Rijksmiddelenbegroting voor het begrotingsjaar 1989;4° Portant ajustement du budget de la Dette publique pour l'année budgétaire 1988;4° Houdende aanpassing van de Rijksschuldbegroting voor het begrotingsjaar 1988;

5° Modifiant la loi du 28 juin 1963 modifiant et complétant les lois sur la comptabilité de l'Etat, la loi du 16 mars 1954 relative au contrôle de certains organismes d'intérêt public et la loi du 15 mai 1846 sur la comptabilité de l'Etat, et abrogeant la loi du 31 décembre 1986 portant réglementation des crédits provisoires.

5° Houdende wijzigingen van de wet van 28 juni 1963 tot wijziging en aanvulling van de wetten op de rijkscomptabiliteit, van de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut en van de wet van 15 mei 1846 op de comptabiliteit van de Staat, en tot opheffing van de wet van 31 december 1986 tot regeling van de voorlopige kredieten.

— Renvoi à la commission des Finances.

Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

DECES D'UN ANCIEN SÉNATEUR OVERLIJDEN VAN EEN OUD-SENATOR

M. le Président. — Le Sénat a appris avec un vif regret la mort de M. Fernand Hubin, ancien sénateur provincial de Liège et ancien sénateur de l'arrondissement de Huy-Waremme.

De Senaat heeft met groot leedwezen kennis gekregen van het overlijden van de heer Fernand Hubin, gewezen provinciaal senator voor Luik en gewezen senator voor het arrondissement Hoei-Borgworm.

Votre Président adresse les condoléances de l'assemblée à la famille de notre regretté ancien collègue.

Uw Voorzitter betuigt aan de familie van ons betreurd gewezen medelid het rouwbeklag van de vergadering.

ONTWERP VAN WET BETREFFENDE DE VERKIEZING VAN HET EUROPESE PARLEMENT

VOORSTEL VAN WET TOT WIJZIGING VAN DE WET VAN 27 FEBRUARI 1984 BETREFFENDE DE VERKIE- ZING VAN HET EUROPESE PARLEMENT

VOORSTEL VAN WET BETREFFENDE DE VERKIEZING VAN HET EUROPESE PARLEMENT

Algemene beraadslaging en stemming over artikelen

PROJET DE LOI RELATIF A L'ELECTION DU PARLE- MENT EUROPEEN

PROPOSITION DE LOI MODIFIANT LA LOI DU 27 FEVRIER 1984 RELATIVE A L'ELECTION DU PARLE- MENT EUROPEEN

PROPOSITION DE LOI RELATIVE A L'ELECTION DU PARLEMENT EUROPEEN

Discussion générale et vote d'articles

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp en de voorstellen van wet betreffende de verkiezing van het Europese Parlement.

Nous abordons l'examen du projet et des propositions de loi relatifs à l'élection du Parlement européen.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

Mevrouw Panneels-Van Baelen, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, dit ontwerp

van wet neemt in grote mate de tekst over van de wet van 27 februari 1984 die de Europese verkiezingen van 1984 regelde.

De inmiddels aangebrachte wijzigingen in het Kieswetboek en in de gemeentekieswet, werden natuurlijk opgenomen in het ontwerp van wet.

Het betreft: ten eerste, de verplichting om de voornaam van de kandidaat op het stembiljet te vermelden; ten tweede, de bescherming van de letterwoorden; ten derde, de datum waarop het college van burgemeester en schepenen de kiezerslijst moet opmaken.

Oorspronkelijk was het letterwoord beperkt tot zes lettertekens, maar de Kamer van volksvertegenwoordigers heeft in haar plenaire vergadering van 13 maart 1989 de mogelijkheid aanvaard dit uit te breiden tot twaalf lettertekens. Zo kan men duidelijker de Europese politieke groep aanduiden waartoe men behoort.

Samen met het ontwerp van wet lagen er twee voorstellen ter tafel. Zij konden als amendement op het ontwerp worden ingediend, zodat na de aanneming van het ontwerp beide voorstellen van wet geen nut meer hadden.

Ik wil hier alleen het voornaamste discussiepunt aanhalen. De zetelverdeling stelde voor de ene een reëel probleem, voor de andere was het een wijze beslissing, naargelang men behoort tot het Noorden of het Zuiden van het land.

Hoewel het volgens een lid de traditie is, de zetels toe te wijzen op basis van de bevolkingscijfers, gebeurde dit noch voor de Europese verkiezingen van 1979, noch voor die van 1984. Telkens werd er meegedeeld dat het alleen gold voor deze verkiezingen en voor de laatste maal.

Een lid stelde tevens dat de Duitstalige Gemeenschap niet is vertegenwoordigd. De minister wijst erop dat men, in afwachting van een Europese regeling, een definitieve regeling binnen de Belgische wetgeving nastreeft. Tevens moet er een oplossing worden gezocht voor het kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde.

De regering gaat de verbintenis aan, bij de bespreking van de derde fase van de staatshervorming, een definitieve oplossing te zoeken voor de zetelverdeling. Dit probleem is momenteel te gevoelsgeladen.

Een lid vindt dat de verwijzing van de zetelverdeling naar de derde fase van de staatshervorming alleen een intentieverklaring is.

Een ander lid was de mening toegedaan dat men niet mocht vooruitlopen op de stemmenverdeling. Vermits onderdanen van andere lid-staten van de Europese Gemeenschap in België stemrecht hebben, is de impact van deze bepaling op het totaal aantal kiezers — Belgen en EG-onderdanen — niet bij voorbaat gekend.

De minister vestigde er ook nog de aandacht op dat er voor de Europese verkiezingen en voor de verkiezingen van de Brusselse Raad een verschillende volmachtsregeling van toepassing is. Ik verwijs hiervoor naar artikel 30 van het ontwerp.

Deze volmachten geven, aldus de minister, soms aanleiding tot ontoelaatbare discriminaties. Hij stelt een sereen gesprek voor, buiten de verkiezingstijd.

De minister doet mij zoëven opmerken dat er in het verslag een kleine fout is geslopen die ik hier wil rechtzetten. Op pagina 6 in de voorlaatste alinea staat 18 april in plaats van 19 april.

Het geheel van het ontwerp werd aangenomen met 12 stemmen, bij 4 onthoudingen. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Vandenhaute.

M. Vandenhaute. — Monsieur le Président, le projet de loi ayant fait l'objet d'un examen minutieux en commission, je serai très bref.

En ce qui concerne la répartition des sièges, j'ai pris acte en commission que vous plaidez, monsieur le ministre, non pas pour une répartition 14/10 mais pour le maintien de la réparti-

tion actuelle 13/11, jusqu'à ce que l'on aborde ce problème à l'occasion de la troisième phase de la réforme de l'Etat.

La proposition de loi de MM. De Belder et Luyten, tendant à modifier l'actuelle répartition des sièges, devrait, à mon avis, être retirée. Puisque cette proposition de loi a fait l'objet d'un large débat en commission, je n'y reviendrai pas si ce n'est pour indiquer que le PRL émettra à son sujet un vote négatif.

Je voudrais également soulever un autre problème évoqué lors des travaux en commission. Il s'agit de la disparité des votes par procuration lors des prochaines élections européennes et des élections du Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale.

Je rappelle que les opérations de vote seront communes aux deux élections.

Malgré cela, le système de vote par procuration que le gouvernement propose sera différent de celui adopté pour l'élection régionale conforme, quant à elle, à l'article 147bis du Code électoral.

Le PRL n'est en aucun cas opposé aux facilités de vote, au contraire. Mais d'importantes confusions risquent de naître dans le chef des électeurs en raison de cette situation illogique.

Ainsi, lors d'un vote par procuration, l'électeur risque de donner à la fois le bulletin de vote pour l'élection régionale et le bulletin européen.

En outre, l'électeur bruxellois qui aura voté par procuration pour l'Europe sera passible d'une amende parce qu'il sera considéré comme n'ayant pas voté aux élections régionales bruxelloises.

En conclusion, deux solutions s'offrent à nous :

— soit amender l'article 30 du présent projet comme je l'ai proposé en commission; mais, dans ce cas, une facilité, pour tous les électeurs du pays, est supprimée;

— soit — et c'est à mon sens la meilleure solution — dès que le projet de loi visant les suppléants à Bruxelles sera déposé, introduire parallèlement — et le groupe PRL s'y attachera — une proposition de loi afin d'étendre aux élections régionales bruxelloises ces facultés supplémentaires de vote par procuration.

Monsieur le Président, le groupe PRL votera donc ce projet, mais il s'opposera à son article 30 si aucune solution n'est trouvée pour régler le problème que je viens d'évoquer. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Suykerbuyk.

De heer Suykerbuyk. — Mijnheer de Voorzitter, ik feliciteer de rapporteur voor het duidelijke en bondige verslag van de commissiewerkzaamheden. Voor de derde maal bespreken wij een ontwerp van wet dat de eerstvolgende verkiezingen voor het Europese Parlement regelt. Men kan haast zeggen: «Ce n'est que le provisoire qui dure.»

Het ontwerp is grotendeels een technische aangelegenheid. Het behandelt de voorwaarden waaraan men moet voldoen om kiezer te zijn, de kiezerslijsten, de kieskringen, de kiescolleges en de wijze van stemmen. Zoals in 1979 en 1984 werd er ook deze keer onevenredig grote aandacht besteed aan het stemmen bij volmacht.

Zowel in het Parlement als daarbuiten wordt er echter minder gesproken over de Europese context waarin deze verkiezingen plaatshebben. In 1979 werd er, bijvoorbeeld, uitvoerig ingegaan op het probleem van de lijstverbindingen met Europese zusterpartijen. In 1984 en ook vandaag is dat onderwerp niet meer aan de orde.

Er werd wel te elfder ure in de Kamer een artikel 21 aan het ontwerp toegevoegd, waardoor de partijen via hun letterwoorden kunnen verwijzen naar het Europese karakter van hun partij. Het is het enige artikel dat ons de grensoverschrijdende betekenis van de verkiezingen doet herinneren. Dit is toch symptomatisch. De verwachtingen van de burgers in de Europese verkiezingen zijn blijkbaar niet voldoende ingelost.

Deze situatie is ook merkwaardig. Elke dag zwaait men immers met de vlag van 1992. Er wordt echter geen band gelegd tussen het Europa van na 1992 en het rechtstreeks verkozen Europese Parlement. Hopelijk wordt dit niet uitgelegd als een uiting van sympathie voor het bureaucratische «Berlaymont-Europa».

Dit gemis aan aandacht is geen louter Belgisch fenomeen. Wie zondagavond op de televisie de uitslagen van de gemeenteraadsverkiezingen in Frankrijk volgde, kon zien dat alle partijen van uiterst links tot uiterst rechts elkaar rendez-vous gaven op de eerstvolgende verkiezingen. Europa kwam hierbij niet ter sprake; men had het alleen over het opnieuw meten van de binnenlandse krachtverhoudingen.

Dit is des te erger omdat de Europese institutie, die het Europese Parlement is, voor ons land de vraag doet rijzen of België klaar is voor Europa. Hierover zou thans een interessant debat kunnen worden gevoerd. Ik verwijs hierbij naar een werk van een lid van het Europese Parlement, de heer Croux, waarin hij dezelfde vraag stelt. Men hoeft het niet eens te zijn met alles wat hij schrijft, maar wel met de bewering dat een debat hierover meer dan wenselijk is.

In zijn boek lees ik onder meer het volgende: «Brussel staat ook voor België met zijn zeer gedifferentieerde structuren en complexe verhoudingen, drie Gemeenschappen, vier taalgebieden, drie Gewesten waaronder het hoofdstedelijke. België kent nu zijn derde golf van staatshervorming op een ogenblik dat Europa in een politieke stroomversnelling geraakt en dat de verhoudingen in de wereld sterk veranderen. Wij beleven nationaal, Europees en mondiaal een moment van mutatie met onvermoede mogelijkheden. Wij zien dat onvoldoende. Is onze staatshervorming opgewassen tegen de Europese en internationale uitdagingen? Wij organiseren een staatshervorming met redelijk veel risico's, veel overlappingsen in de bevoegdheden, exclusieve bevoegdheden op zeer compacte terreinen, geen hiërarchie van normen, een massa van instellingen, overlegmechanismen. Er zijn zelfs geen federale politieke partijen. Ook internationaal bekeken spreken wij met vele stemmen. Het is eigenaardig dat men spreekt op een vage manier over de *Bundestreue*. Het is eigenaardig dat sommigen het voortdurend hebben over een Europa van de regio's waarin de Belgische Gemeenschappen, Gewesten of taalgebieden zouden opgaan zodat de hinderlijke Staat verdwijnt. Net alsof Europa zich zal schikken naar toestanden in België, alsof Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk, Nederland en Denemarken in alle andere lid-staten er zouden aan denken zichzelf te onttrekken in regio's die de politieke componenten zouden worden van een nieuwe structuur voor de Europese Unie.»

Ik zeg graag op deze tribune dat ik het met deze analyse, die enigszins de toon inhoudt van «het kan niet», niet eens ben maar ik herhaal, het is de moeite van een debat waard. Wij gaan dit debat uit de weg omdat wij deze Europese verkiezingen te veel in een Belgische context zien.

Sta mij toe, mijnheer de Voorzitter, even stil te staan bij het politiek punt van dit ontwerp van wet, met name de zetelverdeling. Het is reeds de derde maal dat ik, in het Parlement, mijn standpunt verdedig over ontwerpen van wet betreffende de regeling van de zetelverdeling. Ik verwijs naar het feit dat men in 1979, vooral van Vlaamse zijde zeer tevreden was via de kiescolleges met het aanwijzen van twee grote gemeenschappen in ons land. Men vergat daarbij niet de proportioneel onjuiste zetelverdeling van 13/11, maar men kon zich daarmee verzoenen omwille van het feit, en ik verwijs hierbij even naar de context van 1979, dat men het toen herhaaldelijk had over drie volwaardige gewesten. Het aantreden van België in Europa via de twee grote gemeenschappen werd als belangrijk ervaren. Het was ook belangrijk.

Er werd trouwens bij gezegd dat deze zetelverdeling zou worden herzien vóór de volgende Europese verkiezingen. Daar werd meermaals over gesproken. Ook in 1984 was de problematiek aan de orde. Zij werd niet gedramatiseerd, maar er werd andermaal gezegd dat de bestaande zetelverdeling voor de laatste maal in 1984 zou worden toegepast. Nadat reeds tweemaal beloften werden gedaan, is het dan ook begrijpelijk dat men in

1989 ongeduldig is om de puntjes op de i te zetten en tot een proportionele zetelverdeling over te gaan.

In tegenstelling tot de vorige regering heeft de huidige regering het probleem onderkend. Zij heeft blijkbaar gepoogd om een andere en proportioneel meer verantwoorde verhouding te bereiken. Zij is daarin niet geslaagd. Ik heb in de commissie aan de minister gezegd dat het geen oneer is te mislukken. Wij dachten dat datgene waartoe de regering niet in staat is, misschien door de volksvertegenwoordiging kan worden gerealiseerd.

Ik heb echter te hoog gemikt want mijn pogingen daartoe zijn mislukt. Ik heb getracht om zowel dat wat in de tekst van het voorstel staat als dat wat in de memorie van toelichting werd opgenomen om te zetten in een amendement bij het ontwerp. Dit amendement strekt ertoe enerzijds dat men voor de verkiezingen van 1989 de 13/11-verhouding zou respecteren en anderzijds dat er voor de volgende Europese verkiezingen een 14/10-verhouding zou gelden. Hoewel dit amendement niet werd aangenomen bleek dat er in de commissie een grote belangstelling bestaat voor dit probleem en dat het om een redelijke eis gaat. Er waren namelijk 5 stemmen voor, 8 stemmen tegen en 3 onthoudingen.

De minister heeft in de commissie zeer duidelijk gezegd dat het de bedoeling is de zetelverdeling te regelen tijdens de derde fase van de staatshervorming en dat daarbij rekening zal worden gehouden met de proportionaliteit van de bevolking, wat momenteel niet het geval is.

Ik zou mij met deze verklaring tevreden kunnen stellen ware het niet dat verscheidene Franstalige collega's hebben gezegd dat het bevolkingscijfer toch niet het meest determinerend criterium is. Het is nodig dat hier aan te halen omwille van de historische waarheid. Ik verbaas mij over die uitspraken wanneer wij hebben kunnen vaststellen dat er in 1982 4,1 miljoen Vlaamse en 2,1 miljoen Waalse kiezers waren. Om de verhouding zeer duidelijk weer te geven spreek ik hier niet over de Brusselse kiezers. Wanneer wij moeten horen dat die cijfers niet volstaan om een 13/11-verhouding aan te passen omdat er elementen zijn die een invloed kunnen hebben op die cijfers, zoals de aanwezigheid van vreemdelingen, dan is dat niet ernstig. Dit was de reden van mijn terughoudendheid en de verklaring waarom ik in de commissie mijn amendement heb gehandhaafd.

Ik wijs er uitdrukkelijk op dat de redelijkheid ons ertoe dwingt te aanvaarden dat er een wet nodig is om de Europese verkiezingen te kunnen organiseren. Deze wet moet bovendien over enkele dagen worden uitgevaardigd om die verkiezingen alsnog te organiseren. Dat de proportionele vertegenwoordiging in de memorie van toelichting slechts in het vooruitzicht wordt gesteld, noopt mij ertoe dit ontwerp niet aan te nemen. *(Applaus.)*

M. le Président. — La parole est à M. Mouton.

M. Mouton. — Monsieur le Président, l'examen du projet de loi relatif à l'élection du Parlement européen me fournit tout d'abord, l'occasion de replacer cette élection dans son contexte et de préciser toute l'importance que nous, socialistes, lui accordons.

Malgré de nombreuses difficultés, l'Europe poursuit son intégration, et c'est heureux! En effet, il est maintenant clair que les Douze Etats membres ne peuvent pas isolément, dans une économie mondiale de plus en plus intégrée, apporter des réponses satisfaisantes aux problèmes qui se posent, aujourd'hui, à l'Europe.

Comment relancer l'économie et faire redémarrer la croissance pour se donner les moyens de lutter efficacement et durablement contre le chômage? Comment faire aboutir une véritable politique monétaire européenne? Comment réaliser le marché intérieur pour permettre aux entreprises européennes d'affronter la concurrence des Etats-Unis, du Japon et des nouveaux pays industrialisés sans oublier les indispensables mesures d'accompagnement pour que le marché intérieur n'accroisse pas encore davantage les déséquilibres sociaux et régio-

naux? Comment, par ailleurs, prendre les mesures indispensables pour protéger l'environnement?

Cela dit, il est impérieux — j'insiste sur ce point — que, dans son action comme d'ailleurs sur le plan intérieur, la Communauté européenne reste toujours un exemple de bon fonctionnement des institutions démocratiques et de respect des droits de l'homme.

Pour atteindre ces objectifs, il est de plus en plus évident que la simplification des institutions européennes et, partant, l'accroissement de leur efficacité constituent un préalable indispensable à l'approfondissement de sa construction.

Les socialistes ont donc inscrit, dans leur programme, l'instauration d'un véritable Parlement européen ainsi que d'un véritable gouvernement européen dotés tous deux d'une réelle autonomie à l'égard des Etats membres. C'est d'ailleurs pour cette raison que notre président, M. Spitaels, a déposé ici même, au Sénat, une proposition de résolution pour que la Belgique invite les Etats membres désireux de créer l'Union européenne à exprimer avec clarté leurs intentions, à désigner, dans un délai raisonnable, une assemblée constituante chargée d'élaborer un projet de constitution européenne et à s'engager à soumettre ce projet à des référendums nationaux.

Il m'a semblé opportun de rappeler tout cela pour bien mettre en évidence que l'indispensable extension des compétences de la Communauté européenne doit s'accompagner d'un renforcement du contrôle démocratique. On mesure ainsi toute l'importance du scrutin européen de juin prochain.

Le projet de loi qui nous est soumis aujourd'hui, a forcément une teneur essentiellement technique et je peux, au nom du groupe socialiste, y apporter globalement notre accord, et ce même si, le projet étant perfectible, il subsiste encore, çà et là, quelques petits détails gênants sur lesquels je ne m'attarderai pas.

Beaucoup plus fondamental à nos yeux est le maintien de la répartition 13/11 des sièges entre les communautés linguistiques. Que voulons-nous faire, en effet? Nous voulons construire l'Europe et cela nécessite que nous acceptions de voir plus loin que notre problématique « belgo-belge » pour penser européen.

Il est important que chaque Région et chaque Communauté, y compris les minorités, puissent être décemment représentées et s'exprimer valablement au Parlement européen.

C'est justement pour permettre cette expression des Communautés et la protection des minorités qu'il n'a pas été prévu dans la répartition générale que chaque siège européen pèse un poids égal en nombre de voix ou en superficie; les nations en tant que telles peuvent disposer d'un quota minimum de sièges et, reconnaissons-le, la Belgique, avec ses 24 sièges, n'est pas trop mal lotie, quand on la compare, par exemple, aux Pays-Bas qui en ont 25.

Il est prévu que cette question soit discutée dans le cadre de la troisième phase de la réforme de l'Etat. Le projet que nous examinons aujourd'hui maintient le statu quo; c'est, à notre avis, la plus sage des solutions. *(Applaudissements.)*

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Pinoie.

De heer Pinoie. — Mijnheer de Voorzitter, in de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden werd bij de bespreking van het ontwerp van wet betreffende de verkiezing van het Europese Parlement, enkel uitvoerig van gedachten gewisseld over artikel 10, dat handelt over de zetelverdeling en over artikel 30, dat het stemmen bij volmacht regelt.

Dat de bespreking zich grotendeels beperkte tot beide voornoemde artikelen is te begrijpen. Het wetsontwerp neemt in zeer ruime mate de inhoud van de wet van 27 februari 1984 betreffende de Europese verkiezing van het Europese Parlement over.

De SP gaat akkoord met de aangebrachte wijzigingen die hoofdzakelijk betrekking hebben op: de bescherming van de letterwoorden; de datum waarop het college van burgemeester en schepenen de kiezerslijst moet opmaken; de verplichting om

tevens de voornaam van de kandidaat op het stembiljet te vermelden; de uitbreiding van het letterwoord.

Het lijkt misschien vreemd dat de bespreking in de commissie grotendeels handelde over twee artikelen die, in vergelijking met de wet van 27 februari 1984, geen wijzigingen ondergingen, maar iedereen die eraan deelnam vond de bespreking noodzakelijk en verantwoord. Ook de SP-fractie is die mening toegedaan.

Via een confrontatie op TV, waaraan vertegenwoordigers van een aantal politieke partijen deelnamen, vernamen de kijkers dat vrijwel alle partijprogramma's voor de Europese verkiezingen de nadruk erop leggen dat Europa dichterbij de burger moet worden gebracht.

Spijtig dat dit lovenswaardig streven naar grotere duidelijkheid aan «bepaalde burgers» zal voorbijgaan bij hun eerste effectieve deelneming aan het «Europese gebeuren». Met deze «bepaalde burgers» bedoel ik de kiezers die op een en dezelfde verkiezingsdag, bijna op hetzelfde ogenblik, hun stem dienen uit te brengen voor Europa én voor de Raad van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Artikel 30 van het ontwerp van wet betreffende de verkiezingen van het Europese Parlement, herneemt artikel 147bis van het Kieswetboek, maar met toevoeging van twee mogelijkheden tot stemmen bij volmacht: ten eerste, voor de studenten wegens studieredenen; ten tweede, voor de kiezers die tijdelijk in het buitenland verblijven, bijvoorbeeld voor een vakantie.

In de praktijk mag een gemachtigde kiezer in de plaats van zijn volmachtgever stemmen voor de Europese verkiezingen, maar niet voor de Raad van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Tegensprekelijk zullen deze verschillende mogelijkheden om te stemmen bij volmacht bij de betrokkenen op zijn zachtst gezegd verwarring stichten. Dit betekent dat het principe om de burger dichterbij Europa te brengen door duidelijkheid en klare afspraken al van meet af aan in het Brussels Gewest wordt verlaten.

Graag maak ik van deze gelegenheid gebruik om in te spelen op de suggestie van de minister.

Ook de SP-fractie is gekant tegen uitbreiding van de mogelijkheden om bij volmacht te stemmen en gaat akkoord met de minister als hij zegt dat stemmen bij volmacht aanleiding geeft tot ontoelaatbare discriminaties en mogelijke conflicten bij het bemachtigen van volmachten. De SP gaat graag in op de suggestie van de minister om in de commissie, liefst zo vlug mogelijk, de nodige tijd te besteden aan een gedachtenwisseling over het principe: stemmen bij volmacht.

Artikel 10 is het tweede artikel dat aanleiding gaf tot een uitvoerige bespreking in de commissie. Het belangrijkste punt van discussie was en is de zetelverdeling. Dit is niet verwonderlijk: precies bij dit artikel rijst het probleem met politieke draagwijdte.

De SP betreurt dat in dit ontwerp van wet de zetelverdeling niet definitief is geregeld en dat de zetelverdeling opnieuw nadelig is voor Vlaanderen. De SP wenst dat de problematiek van de verdeling van de zetels over de kiescolleges en van de eventuele splitsing van het kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde wordt aangepakt en rechtvaardig en evenwichtig wordt opgelost in de derde fase van de staatshervorming. De SP heeft dan ook vertrouwen in de verklaring van de minister die in naam van de regering stellig beloofde dat dit inderdaad het geval zal zijn.

De SP-fractie zal dit wetsontwerp op basis van die belofte aannemen. Ikzelf zal me daarentegen onthouden. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Flagothier.

M. Flagothier. — Monsieur le Président, la discussion du projet de loi relatif aux élections du Parlement européen a ranimé le débat autour de la répartition des sièges entre nos deux Communautés. Le gouvernement a décidé de régler ce problème à l'occasion de la discussion sur la troisième phase de la réforme de l'Etat.

Il s'agit là d'une décision sage. La troisième phase doit, en effet, mettre un point final à la régionalisation dans laquelle nous avons décidé d'engager notre pays et le problème de la représentation des Communautés et des Régions, dans les instances nationales et européennes, doit trouver une solution dans ce cadre. Si cette solution ne doit pas être bâclée, nous souhaitons néanmoins qu'elle ne soit pas remise aux calendes grecques.

Si l'on veut s'en tenir à une représentation proportionnelle et appliquer le principe «un homme, une voix», la répartition retenue de 13 élus néerlandophones et de 11 élus francophones peut être contestée. Par ailleurs, si l'on veut respecter la logique fédéraliste dans laquelle nous avons engagé notre pays, les Communautés devraient être représentées, chacune, au Parlement européen, par le même nombre de députés.

La répartition des sièges entre les Etats ne s'est d'ailleurs pas réalisée proportionnellement à la population de ces Etats. Il suffit, à cet égard, de comparer le nombre de sièges attribués à notre pays à celui octroyé aux Pays-Bas ou au grand-duché de Luxembourg.

La proportion 13/11, qui a été retenue, constitue donc un compromis entre la répartition proportionnelle et la répartition fédérale. Le PSC approuve la position du gouvernement.

Parmi les mesures positives contenues dans le projet de loi, nous relevons la possibilité offerte à tous les partis de faire suivre leur sigle national de leur sigle européen puisque le nombre de lettres qui peuvent figurer en tête de chaque liste a été porté de 6 à 12.

Comme pour les élections législatives, les électeurs de Fourons pourront voter à Aubel pour des candidats francophones, et ceux de Comines-Warneton pourront voter à Heuvelland pour des candidats néerlandophones.

Les conditions du vote par procuration seront différentes pour les élections européennes et pour les élections régionales à Bruxelles, ce qui suscitera certainement quelques difficultés. Mais nous reconnaissons qu'il est trop tard pour modifier les textes adoptés par la Chambre si on veut éviter l'absence de sécurité juridique pour les premières opérations préparatoires aux élections pour le Parlement européen et à celles pour le Conseil régional de Bruxelles.

Le groupe PSC votera donc ce projet. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Peetermans.

De heer Peetermans. — Mijnheer de Voorzitter, toen we in 1978 en in 1984 het wetsontwerp betreffende de verkiezing van het Europese Parlement in de Senaat bespraken, werden de besprekingen telkens opnieuw overschaduwd door communautaire problemen.

In plaats van deze besprekingen aan te grijpen om ernstig te beraadslagen over de rol en bevoegdheden die in het verleden aan het Europese Parlement werden toegekend, en over deze waarover het in de toekomst eigenlijk zou moeten beschikken, beperkten we ons tot het voeren van eindeloze discussies over zetelverdelingen, stemprocedures, de bescherming van letterwoorden en dergelijke meer. Deze zaken zijn zeker niet volkomen onbelangrijk, maar ik acht ze toch ondergeschikt aan de maatregelen die met het oog op 1992 zullen worden genomen en de gevolgen ervan voor onze economie.

Er is ook het Europese Parlement zelf, een reusachtige instelling die veel geld opslokt, maar nog steeds niet over de fundamentele bevoegdheden beschikt, die haar bestaan rechtvaardigen.

Immers, naast het goedkeuren van de begroting van de Europese Gemeenschap, kan het Europese Parlement enkel besprekingen voeren en adviezen verstrekken, zonder echter over wetgevende bevoegdheden te beschikken. Zolang het Europese Parlement deze niet bezit, heeft het eigenlijk weinig reden tot bestaan.

Ik kom nu tot de eigenlijke bespreking van dit wetsontwerp.

Het grootste struikelblok blijft de zetelverdeling tussen het Nederlandse en Franse kiescollege.

Zowel in 1978, als in 1984 werd uitdrukkelijk verklaard dat de 13/11-zetelverdeling voor de laatste maal werd toegepast. Nu, reeds meer dan 10 jaar later, wordt een definitieve regeling alweer uitgesteld naar een latere, nog niet bepaalde datum.

De regering is duidelijk niet bij machte om dit probleem op een aanvaardbare wijze op te lossen. Ze slaagt er enkel in deze zaak, zoals vele andere, uit te stellen tot de derde fase van de staatshervorming. Het is echter niet nodig zolang te wachten. Het Parlement kan en moet zijn verantwoordelijkheid op zich nemen en dit probleem zelf trachten op te lossen.

Het heeft immers geen zin tijdelijke en typisch Belgische compromissen naar het Europese Parlement te exporteren. De oorspronkelijk 25 en nu 24 zetels werden indertijd aan België gegeven. Het was en is nog steeds de bedoeling dat de Belgische kiezer de vertegenwoordigers voor het Europese Parlement kiest. Laat hem dit dan ook doen.

De meest democratische oplossing is dan ook dat deze vertegenwoordigers door één enkele kieskring, namelijk een Belgische, worden verkozen. Alle discussies over zetelverdeling worden dan immers overbodig en een Vlaamse, Waalse of Duitse zetel zal dan vrijwel evenveel kosten. Op deze wijze wordt dan ook het evenredigheidsbeginsel geëerbiedigd en is een billijke zetelverdeling mogelijk.

De PVV-fractie zal dan ook niet nalaten amendementen in te dienen die in deze zin het democratische evenredigheidsprincipe tegemoet komen.

Ik hoop dat op deze wijze een einde wordt gemaakt aan de communautaire hetze die deze verkiezingen onterecht overschaduwde.

Het getuigt van maturiteit, als het Parlement deze problematiek zelf aanpakt en oplost en de verantwoordelijkheden, op basis van vage beloften, niet terug naar de regering verwijst.

Vaak hoort men dat de uitvoerende macht het laken te veel naar zich toe haalt en het Parlement al te dikwijls buiten spel wordt gezet. Dit is een uitstekende gelegenheid om te bewijzen dat het Parlement steeds bereid is zijn verantwoordelijkheid op zich te nemen.

Naar mijn mening mogen in elk Gewest Nederlandstalige, Duitstalige en Franstalige lijsten worden voorgelegd, zodat een Nederlandstalige, een Franstalige, of een Duitstalige zijn stem kan uitbrengen op de lijst of de persoon die zijn voorkeur geniet.

Dit zou voor ons land de eerlijkste regeling zijn en er zouden zich geen moeilijkheden meer voordoen over de zetelverdeling. (Applaus.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Luyten.

De heer Luyten. — Mijnheer de Voorzitter, de uitdrukking «Vlaming zijn en Europeër worden» van August Vermeylen is bijna honderd jaar oud. Deze uitdrukking is veel gebruikt, en zelfs misbruikt omdat men de achtergrond niet kende van wat de auteur daarover had geschreven.

De heer Peetermans. — Belg zijn en Europeër worden!

De heer Luyten. — August Vermeylen zei «Vlaming zijn», mijnheer Peetermans. Ondertussen staan we als dusdanig in de Grondwet ingeschreven en de laatste oprispingen in de «*ancienne Belgique*» zullen dat niet kunnen tegenhouden.

Het gaat hier om *un procès irréversible*. Anderen hebben die uitdrukking voor andere situaties gebruikt. En om de heer Peetermans plezier te doen, vermeld ik hier dat ik in *La Libre Belgique* vandaag las: «L'Europe veut s'unir mais dans la diversité.» Dat is ongeveer hetzelfde als wat August Vermeylen honderd jaar geleden zei. Vermeylen voegde er nog aan toe: «Om iets te kunnen zijn in de wereld, zullen we Vlaming moeten zijn.»

Ik ga het niet hebben over stemmen bij volmacht, noch over die ene stem die men in een heroïsche familiestrijd hier of daar

wil ontfoetsen omdat grootvader in juni met de gepensioneerd-bond op reis gaat. Ik ga het hier wel hebben over een probleem dat door verscheidenen als fundamenteel wordt beschouwd en waarover collega Suykerbuyk een denkoefening maakte via het boekje van zijn partijgenoot Croux.

De verhouding 13/11 heeft met statistiek te maken. Ik wil het hier echter over de historische achtergrond hebben. Tot in 1894 moest in ons land worden gevochten tegen de *beati possidentes* die met veertigduizend stemgerechtigden op een bevolking van vier miljoen dit land wilden besturen. Door de democratische arbeidersstrijd en de Vlaamse democratische strijd kwam er in 1894 stemrecht voor iedereen. In 1919 werd het principe één man, één stem ingevoerd en in 1949 kregen ook de vrouwen stemrecht.

Ingevolge de redenering dat de democratie aan de basis rechtvaardig moet zijn, was na de oorlog het eerste actiepunt van de Vlaamse Beweging de strijd voor de zetelaanpassing. Op een bepaald moment had Vlaanderen in verhouding tot zijn bevolking in het Belgisch Parlement 14 zetels te kort. Sommigen reageerden tegen dit feit nogal fundamenteel. Zo werd op een congres van de toen nog unitaire CVP-PSC beslist dat aan de Waalse medeburgers een veiligheidsgevoel moest worden gegeven via een grendelsysteem dat tenslotte in de grondwet werd ingeschreven. Achteraf hebben wij die bepaling de grendelwet genoemd.

Vanuit dezelfde bekommerning zei de heer Mouton zoëven dat alle gemeenschappen zich in Europa vertegenwoordigd moeten voelen. En die verhouding 13/11 moet dan aan de Walen ondanks het Vlaamse overwicht die grote zekerheid geven.

Dan kom ik weer tot de denkoefening van de heer Suykerbuyk. Ofwel stelt men «één man, één stem» ofwel zegt men dat alle gemeenschappen zich vertegenwoordigd moeten voelen. Ik heb dat laatste principe altijd gehuldigd, zowel in het Parlement als daarbuiten. En terloops gezegd, ik bewonder de zogezegd zwakken, de francofonen die voor hun eigen gemeenschap opkomen. Dat kan van alle Vlamingen niet worden gezegd.

In de commissie en ook daarbuiten heb ik herhaaldelijk opgemerkt dat ik akkoord ga met het beginsel van de vertegenwoordiging van de Gemeenschappen, maar dat dan ook de Grondwet moet worden gerespecteerd. In onze Grondwet wordt immers melding gemaakt van drie Gemeenschappen. De naam die in de Grondwet aan die drie Gemeenschappen wordt gegeven, duidt al een hiërarchie aan. De Fransen in ons land krijgen de naam van «Franse Gemeenschap», hoewel ik hen de Walen noem. De Nederlanders worden «Vlaamse Gemeenschap» genoemd en de Belgische Duitsers «Duitstalige Gemeenschap».

Wij zijn op weg naar Europa. Ik kan de gedachtingang van de heer Dierickx enigszins volgen. Waarom mag een inwoner uit Eupen niet stemmen voor iemand die twaalf kilometer verder in Aken woont? Vorig weekend hoorde ik op de televisie een indrukwekkende redevoering van professor Mourik, jarenlang Nederlands ambassadeur bij de Unesco. Hij vroeg zich af of de Nederlandse gemeenschap op taal- en cultuurgebied in Europa niet dezelfde evolutie tegemoet gaat als de Friese gemeenschap in Nederland. Dit waren geen woorden van een angstige flamingant. Professor Mourik heeft trouwens onlangs een boek gepubliceerd, waarin zijn grote bezorgdheid voor de kleinere taal- en cultuurgemeenschappen duidelijk tot uiting komt. Waarom zou een inwoner van Turnhout niet mogen stemmen voor de heer Mourik, indien hij kandidaat zou zijn bij de Europese verkiezingen; hij zou onze Nederlandse cultuurgemeenschap in Europa alleszins beter verdedigen dan bepaalde Vlamingen. Waarom zouden personen als Happart, die zichzelf Fransen noemen, bij de Europese verkiezingen niet kunnen stemmen voor kandidaten uit Outre-Quévrain, zoals Pan dat pleegt te noemen?

Dit zijn natuurlijk denkoefeningen voor de toekomst. Indien wij over een echt Europees perspectief beschikten, zouden zij ons niet mogen beangstigen. In ons land beschikt men evenwel alleen over een Europees perspectief dat ophoudt aan de Belgische grenzen. Ik raad alle Vlamingen aan het artikel te lezen van professor Pauwels van de Rijksuniversiteit van Gent in een van de jongste nummers van *Neerlandia*, waarin hij schrijft dat

de Vlamingen en de Nederlanders met het oog op de 21^e eeuw op zeer vele vlakken zullen moeten samenwerken, indien zij als Gemeenschap in Europa willen overleven. In de Senaat, die misschien zal worden afgeschaft, mag dit wel eens worden gezegd. Ook mijn Waalse vrienden moeten in die richting denken. Zij worden bang voor het «franglais». Voor de eerste keer in de geschiedenis beseffen zij immers wat het betekent te worden gepletwalst door een andere cultuur, *in casu* die van Las Vegas.

Laten wij dan de Belgische regels spelen. Wij hebben dat in de commissie gedaan met als eindconclusie: wij kunnen verder niets doen, het is te dringend, er moet nu worden gestemd want einde maart moet de technische uitwerking van de wet beginnen. De geachte wijze heren van de Senaat moeten dus weer, en voor de zoveelste maal, omwille van de traagheid van de Kamer en wellicht ook van de regering, overhaast te werk gaan om alles tijdig klaar te hebben.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — En de wijze dames van de Senaat!

Mevrouw Panneels-Van Baelen. — En de wijze dames!

De heer Luyten. — Inderdaad, ik heb wel degelijk mijn historisch beeld beëindigd met het schitterende verworven van: één vrouw, één stem. Dat was de laatste democratische bekroning in die historische opgang.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — U is dat sedertdien vergeten! (*Gelach.*)

De heer Luyten. — Men heeft ons gezegd dat de herziening van de verhouding in de derde fase van de staatshervorming zou worden opgenomen. Wat wordt dat dan? Ik ben voorstander van ofwel het één man, één stem-principe, ofwel van het geven van een eigen vertolking aan de derde Gemeenschap van ons land. De heer Peetermans is niet realistisch wanneer hij zegt dat de Duitstaligen ook zullen vertegenwoordigd zijn wanneer ze allen in één kieskring stemmen.

De heer Peetermans. — Dat is democratisch!

De heer Luyten. — Maar dan zullen 65 000 personen geen enkele kans hebben. Dit is essentieel. Zoals de Luxemburgers één Europees parlamentslid hebben per 60 000 inwoners, zou het de Belgische Staat sieren de 65 000 Duitsers, onze oorlogsbuit van de periode waarin in Europa nog om de 25 jaar broedermoorden werden georganiseerd, hetzelfde recht te verlenen. Ik verneem dat dit niet kan. Ik hoop dat in de derde fase van de staatshervorming de wijsheid groter zal zijn en ik ben dan als Vlaming zelfs bereid — ik zeg dat principieel — op dat vlak de bekommerning van de heer Mouton te delen waar hij zegt dat alle gemeenschappen moeten vertegenwoordigd zijn en zich veilig moeten voelen. In die hypothese kan ik akkoord gaan met 13 Vlaamse en 10 Waalse zetels en met 1 Duitse zetel. Hiermee volg ik volkomen zijn gedachtengang. Het gebeurt echter niet zo. Mijn antwoord is dan: geen twee maten en twee gewichten; principes niet toepassen naargelang ze passen.

In Brussel moet hetzelfde principe gelden en ik hoop dat dit bij de derde fase zal worden ingevoerd. Ik hoop dat men zal beseffen dat dit veiligheidsgevoel ook voor de Vlamingen in Brussel moet worden geschapen. Waarom garandeert men geen een derde-verhouding voor de zetels van de Brusselse Hoofdelijke Raad voor de Vlaamse Gemeenschap in Brussel? Men zou hiermee slechts de gedachtenlijn van de heer Mouton volgen die stelt dat Wallonië moet oververtegenwoordigd zijn om zich veilig te voelen, daar het gaat om een kleinere gemeenschap. Men mag er echter geen twee redeneringen op nahouden.

Het is voor ons land nuttig dat bepaalde zaken klaar en duidelijk worden gezegd. Ik spreek hier namens de Volksunie,

niet als Luyten die zich weer eens bezighoudt met zijn hobby van verdediging van de minderheden. Door de indiening van amendementen willen wij een signaal geven voor de derde fase van de staatshervorming.

Eén van die amendementen is een initiatief van de heer Suykerbuyk. In zijn amendement en in de huidige wet spreekt men van een 13/11-verdeling die wordt gebracht tot 14/10. U zult die redenering ook lezen in de tekst die wordt rondgedeeld. Daarmee wordt voor een deel de formulering van de heer Suykerbuyk overgenomen, en gaan we naar de rechtvaardige verdeling van één man, één stem.

U weet dat in ons land op een bepaald ogenblik een kiesstelsel bestond waarbij sommige heren twee stemmen hadden, anderen drie stemmen en «de gewone man», zoals dat enigszins minachtend werd gezegd door de beter gesitueerden, had slechts één stem. Dat heette het meervoudig stemrecht.

Uit de berekening van sommigen blijkt dat voor een Waalse francofone zetel in het Europese Parlement maar 60 pct. vereist is van de stemmen die nodig zijn om een zetel te halen in het Nederlandstalig kiescollege.

Met 50 pct. zou men twee stemmen hebben. Met 60 pct. zitten wij bijgevolg bijna opnieuw bij het meervoudig stemrecht van 1894. Wanneer wij in het kader van de zogenaamde pacificatie tot een billijke verhouding willen komen, vraag ik de francofonen daarover na te denken. Wil men verder op de weg gaan? Alleszins vrees ik de 21^e eeuw niet.

Een tweede amendement werd door mijzelf ingediend en reikt in de richting van wat de heer Peetermans zegt, namelijk dat, wanneer de Belgisch-Duitsers officieel en structureel niet aan hun trekken komen bij de verkiezingen, zij dan ten minste de vrijheid moeten hebben om te stemmen voor het kiescollege dat hen behaagt. Er bestaan voorbeelden waarbij anderen in België, die meer lawaai maken en die zelfs jarenlang bijna regeringen hebben kunnen doen struikelen, dit wel hebben bekomen. Die van de Voer mogen stemmen voor het Franstalig kiescollege of voor het Nederlandstalig kiescollege. Die van Komen worden daaraan verbonden. De francofonen van Londerzeel en van heel het kiesdistrict Halle-Vilvoorde mogen eveneens stemmen voor de kiesomschrijving die hen behaagt.

Deze regelingen sporen mij ertoe aan mijn amendement waarbij de Duitstaligen mogen kiezen, ofwel voor de Vlaamse lijsten, ofwel voor de Franse lijsten, te handhaven. Dat is eenvoudig de logica. Anders zijn veel van de grote woorden die wij hier uitspreken over de best beschermde minderheid in heel West-Europa, zoals Eerste minister Martens de inwoners van Eupen en Sankt-Vith heeft genoemd, allemaal woorden in de wind.

Na de zeven à acht jaar dat ik in de Senaat mijn mening heb gezegd over dit fundamenteel democratisch probleem van het kiesrecht, de basis van de democratie, heb ik dit alles nog eens willen herhalen om stof te geven, bovenop het boekje van de heer Croux, voor een denkoefening die wij rond deze problematiek nog zullen moeten houden. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Dierickx.

De heer Dierickx. — Mijnheer de Voorzitter, ik wil vooraf een woordje zeggen in de richting van de heer Luyten die stelt, niet helemaal ten onrechte, dat Duitstaligen in het Europese Parlement het best worden vertegenwoordigd door een Duitstalige.

Ik kan mij voorstellen, mijnheer Luyten, dat wij in het Europese Parlement op een bepaald ogenblik tot de vaststelling kunnen komen dat onze groene ideeën even goed en misschien nog beter worden vertolkt door bijvoorbeeld een Duitser, een Italiaan of een Brit dan door een Vlaming.

De heer Luyten. — Dat heb ik ook gezegd.

De heer Dierickx. — Waarom moeten wij steeds uitgaan van de mening dat ideeën die in Vlaanderen worden gedragen, in het Europese Parlement alleen maar kunnen worden verdedigd

door Vlamingen? Er zijn Vlamingen die zeer goed woordvoerder zijn van personen die niet tot hun taalgebied behoren.

De heer Luyten. — U hebt maar half geluisterd, mijnheer Dierickx. Ik ben begonnen met te zeggen dat ik het perspectief niet vrees dat ik voor iemand in Breda kan stemmen en dat iemand van Eupen voor een kandidaat in Aken kan kiezen.

De heer Dierickx. — Dan zijn wij het eens, mijnheer Luyten, en dat doet mij veel plezier.

Bij u komt ook de angst tot uiting dat de Nederlandstalige groep in dit Europa zal verdrinken. Dat is een idee waarmee wij sinds onze jeugd vaak werden geconfronteerd. Ik ben echter niet zo pessimistisch. U kent mijn visie op de criteria voor menselijke solidariteit en de groepsvorming waarnaar wij in een kleiner wordende wereld moeten evolueren.

Wij weten allen, mijnheer Luyten, dat er een tijd geweest is dat wij in Vlaanderen geen Vlaamse scholen hadden, geen Vlaamse universiteiten en geen Vlaamse rechters en dat wij te maken hadden met een bourgeoisie die ons veel meer nadeel berokkende dan de Franstaligen uit Wallonië en zelfs uit Brussel. De Vlaamse bourgeoisie onderscheidde zich van de Vlamingen niet alleen door haar financiële situatie en haar manieren, maar ook door het spreken van een andere taal. Daardoor heeft zij ons zeer veel leed berokkend.

Wij hebben die situatie echter kunnen ombuigen. Waarom moeten wij dan zo veel angst hebben van Europa als wij weten dat wij over een heel instrumentarium beschikken om ons, samen met Nederland, te handhaven en tevens een zeer interessante culturele bijdrage te leveren in Europa? Wij mogen niet langer speculeren op dat collectief minderwaardigheidscomplex dat in het verleden zo handig politiek kon worden uitgebuit. Wij, Vlamingen, moeten in Europa een zeer belangrijke democratische, niet nationalistische en niet egocentrische rol spelen.

De heer Mouton heeft gewezen op een voorstel van resolutie van de heer Spitaels. Het is heel belangrijk dat een man zoals de heer Spitaels die zowel nationaal als internationaal een belangrijke rol speelt, zulk een resolutie indient.

Wij moeten echter de vraag stellen of het volstaat de Europese burger slechts bij het uiteindelijke stadium van de Europese federale democratische opbouw te betrekken. Is het niet beter hem reeds in een vroeger stadium in te schakelen?

Dit Europa wordt vooral door de regeringen geconstrueerd. Het zijn de regeringen die het Europese Parlement een grondwetgevende opdracht geven. Sinds wanneer moeten regeringen aan een Parlement een grondwetgevende opdracht geven? Het zijn de burgers, de kiezers die zulk een opdracht geven. Het volk moet zo veel mogelijk betrokken worden bij het grondwetgevend werk. Wanneer in ons land het Parlement wordt samengeroepen om een grondwetgevende functie uit te oefenen, wordt de bevolking daarbij reeds betrokken op het ogenblik van de verkiezingen en niet alleen nadien wanneer alles in kannen en kruiken is.

Wij moeten daarom ernstig nadenken over het voorstel dat in verscheidene landen wordt besproken om bij de volgende Europese verkiezingen, zij het dan slechts in enkele landen, de burger de vraag te stellen of er geen nieuwe stap moet worden gedaan in de richting van de democratisering van de steeds belangrijker wordende Europese instellingen.

Het is interessant dat het aanleiding heeft gegeven tot een debat in het Parlement. Ik hoop dat dit debat, wat het resultaat ervan ook mag zijn, niet zal verzanden in procedurekwesties maar dat het in Kamer en Senaat in plenaire vergadering zal worden gevoerd.

De zaak van de verdeling van de mandaten in het Europese Parlement tussen Vlaanderen en Wallonië kan gemakkelijk worden gepolitiseerd omdat het probleem in eenvoudige termen wordt gesteld en gemakkelijk kan worden gedramatiseerd.

We krijgen reeds een voorsmaakje van wat er zal gebeuren in de derde fase van de staatsvorming. In ons land willen sommigen federalisme, anderen noemen het bestaande systeem federalisme. Dit is een groot verschil. Wij, groenen, behoren tot degenen die een federaal stelsel willen. Wat wij nu hebben, heeft naar onze mening heel weinig te maken met waarachtig federalisme.

Sommigen in ons meertalig land wensen vrede, rust en stabiliteit, anderen willen, om politieke redenen, deze vrede tussen de Gemeenschappen eigenlijk niet. Sommige voorstanders van vrede tussen de Gemeenschappen willen dit doel bereiken door het geven van een numeriek overwicht aan Vlaanderen in de verdeling van de mandaten, zowel in de Senaat, als in het Europese Parlement.

De heer Suykerbuyk. — Evenwicht!

De heer Dierickx. — Evenwicht of overwicht, mijn standpunt in deze aangelegenheid is zo genuanceerd dat u er zeker geen aanstoot aan zult nemen. Anderen, die vrede willen, menen die te kunnen bereiken door een paritaire verdeling van de zetels, zowel in de Europese delegatie als in de Belgische Senaat. Tot deze groep behoort de heer Gijs, die een paritaire samenstelling van de Senaat heeft voorgesteld.

Weer anderen willen, omdat ze eigenlijk confederalisme nastreven — ik durf het woord separatisme niet uitspreken — geen vrede tussen de Gemeenschappen en pleiten daarom eveneens, ofwel voor een Vlaams overwicht in de zetelverdeling, ofwel voor pariteit. Beide groepen vragen hetzelfde. Naar mijn mening zullen de laatste, namelijk degenen die eigenlijk geen vrede willen tussen de Gemeenschappen, het uiteindelijk halen. Het is niet omdat zij boosaardig zijn, maar omdat wij in ons land structuren hebben tot stand gebracht waardoor de conflictsituatie zal blijven bestaan.

Ik wil het nu even hebben over Europa. Minister Tindemans heeft vóór twee weken in een televisie-interview gezegd dat in Europa de wetten niet worden gemaakt door het Europese Parlement, maar door 12 heren die vergaderen in niet-openbare Ministerraden. Zij maken de Europese wetten, namelijk de Europese richtlijnen en reglementen. De paritaire vertegenwoordiging van de deelstaten van de embryonale Europese federatie wordt belichaamd in de paritaire samenstelling van de Ministerraden, die de echte wetgevende instanties zijn in Europa. In de Ministerraden zijn alle Staten, grote en kleine, vertegenwoordigd door één minister. Elke minister kan zo nodig een vitaal nationaal belang invoeren en de hele procedure stilleggen. Daar geldt dus de regel van de pariteit en daarover zijn we allen erg ontevreden.

Het Europese Parlement daarentegen heeft op wetgevend en grondwetgevend gebied bijzonder weinig in de pap te brokken, hoewel er een kleine verbetering intrad sinds de totstandkoming van de eenheidsakte. Het Europese Parlement is, in tegenstelling tot wat normaal het geval is in een federaal systeem, niet echt proportioneel samengesteld. Alle grote Staten hebben 81 vertegenwoordigers. Zoals daarnet werd aangeduid, heeft Nederland er 25 en heeft België er 24 hoewel het heel wat minder inwoners telt dan Nederland.

Het is een zeer ongewoon stelsel, namelijk een paritair samengesteld wetgevend Europees orgaan en een niet echt proportioneel samengesteld Europees consultatief orgaan. Dit lijkt op federalisme, maar is het niet.

In België is er wel het verlangen om een bepaald lichaam, namelijk de Kamer van volksvertegenwoordigers, proportioneel samen te stellen en het andere, waarschijnlijk de Senaat, niet, dus in principe paritair. Ons land zou een echte federale Staat moeten worden, te vergelijken met Zwitserland en de Verenigde Staten waar alle deelstaten, ongeacht hun geografische en hun humane grootte, over twee senatoren of twee vertegenwoordigers in de bondsraad beschikken.

Ook dat is in ons land feitelijk niet mogelijk. Het overlegcentrum van de Vlaamse verenigingen heeft daarop voor korte tijd in een brief nog duidelijk gewezen. In onze federale Staat met slechts twee of drie Gemeenschappen en drie Gewesten is het ondenkbaar dat het algemeen gehuldigd federaal principe, dat de deelstaten paritair vertegenwoordigd moeten zijn in een « hogehuis », wordt toegepast. Immers, in dat geval zouden er evenveel vertegenwoordigers van Vlaanderen, Wallonië en Brussel moeten zijn.

Wij bevinden ons bijgevolg in een zeer moeilijke situatie. Daarom zijn de leden van de groene fractie nog altijd de mening toegedaan dat het voor België, en vooral voor de Vlamingen en voor Vlaanderen, beter is te streven naar een vorm van meerpolig federalisme dan naar een federalisme waarin de Vlamingen in alle overleg- en samenwerkingsorganen, en bij alle samenwerkingsprocedures onvermijdelijk te maken zullen hebben met een Brusselse delegatie en met een Waalse delegatie. De twee- en driepoligheid van het Belgisch federalisme zal moeilijkheden blijven scheppen bij de samenstelling van onze beslissings- en overlegorganen en bij de samenstelling van onze federale Senaat.

Laten wij er, ook in het belang van de Vlaamse vertegenwoordiging, in elk geval nog eens over nadenken of wij de Senaat niet op een andere manier dan twee- of driedelig moeten samenstellen. De groenen van Ecolo en Agalev menen dat het idee van de meerpoligheid uitdrukking kan vinden in de samenstelling van de toekomstige Senaat: een Senaat van provincies en subgewesten of regio's.

De problemen hangen erg samen. Daarom maak ik van de gelegenheid gebruik om deze idee in verband met de samenstelling van de federale Senaat nog eens in herinnering te brengen.

Mijnheer de Voorzitter, wat de vertegenwoordiging van België in het Europese Parlement betreft, geven de groenen er de voorkeur aan in het Europese Parlement te zijn vertegenwoordigd door een Franstalige, die ons gedachtengoed draagt, liever dan door een Nederlandstalige, die ons gedachtengoed bestrijdt. Daarom menen wij dat wij in ons land tot één enkele kiesomschrijving voor de aanduiding van de vertegenwoordigers van ons land in het Europese Parlement dienen te komen. « Een man/één vrouw — één stem » dient dan de regel te zijn.

Wij zullen ons bij de stemmingen over dit ontwerp onthouden. Wij zijn immers federalisten en voorstanders van decentralisatie en verrijking van de democratie. Wij voelen aan dat onze ideeën in de Europese en de Belgische structuren, zoals die op het ogenblik bestaan, niet kunnen zegevieren. Vandaar dat het ons verstandig lijkt ons bij de stemming te onthouden. (Applaus.)

M. le Président. — La parole est à M. Desmedt.

M. Desmedt. — Monsieur le Président, ma brève intervention se limitera à deux observations d'ordre général et à une question précise adressée au ministre de l'Intérieur.

Le principal sujet évoqué aujourd'hui est typiquement belge, à savoir la répartition des sièges entre les collèges électoraux francophones et flamands, respectivement onze et treize sièges.

Le FDF estime que la position du gouvernement visant à maintenir la répartition actuelle est une solution de sagesse. La troisième phase de la réforme de l'Etat n'étant pas encore entamée, il serait, en effet, maladroit d'accentuer certains clivages et le caractère minoritaire de la Communauté française.

A cet égard, je dirai à M. Luyten que la comparaison qu'il fait ne me paraît pas adéquate. En effet, il existe une différence entre le Conseil régional bruxellois, qui possède des compétences extrêmement précises en matière de gestion de la Région bruxelloise, et le Parlement européen qui ne dispose pas encore véritablement de pouvoirs normatifs et qui est, avant tout, un forum d'opinions.

D'autres orateurs ont souligné l'inégalité quant à la répartition des sièges. Ainsi, le grand-duché de Luxembourg, dont la population s'élève à 300 000 habitants, s'est vu octroyer 6 députés et la Hollande, qui en compte 14 millions, en aura 25. Cette pondération se retrouve aussi dans le système belge.

Par ailleurs, en ce qui concerne l'amendement Suykerbuyk, devenu l'amendement Luyten, il me paraît inopportun d'anticiper aujourd'hui sur la répartition des sièges en 1994. On ne peut, à mon sens, tant que le sort de l'arrondissement de Bruxelles-Hal-Vilvorde n'est pas réglé, ni statuer à ce propos ni modifier l'actuelle répartition.

Je voudrais émettre maintenant un regret — ce sera ma deuxième observation — quant à la possibilité offerte aux étrangers, membres de la Communauté européenne et résidant en Belgique, de voter dans notre pays.

J'ai été stupéfait d'apprendre, en lisant le rapport, qu'en 1984, 330 personnes seulement, avaient profité de cette disposition.

Je crains que la situation reste inchangée cette année pour la bonne et simple raison que les étrangers — si je ne me trompe — doivent en faire la demande avant le 1er avril aux administrations communales.

M. Tobbacq, ministre de l'Intérieur, de la Modernisation des Services publics, et des Institutions scientifiques et culturelles nationales. — En commission, j'avais parlé du 18 avril. En fait, c'est finalement la date du 19 avril qui a été retenue, la demande devant être introduite deux mois avant l'élection. Vous vous êtes, je crois, référé à l'ancienne disposition.

M. Desmedt. — Il s'agissait donc d'une erreur. Cependant, étant donné que nous sommes le 21 mars, il ne reste pratiquement que quinze jours pour introduire cette demande et je crains, en outre, que l'information ne soit pas bien assurée. Tant que des dispositions aussi restrictives seront d'application, très peu d'étrangers résidant en Belgique et membres de la Communauté européenne profiteront de la possibilité qui leur est ainsi offerte.

Les sénateurs FDF soutiennent néanmoins ce projet, de portée essentiellement technique, et émettront un vote positif.

Je voudrais enfin vous poser une question précise, monsieur le ministre, quant à la numérotation des listes, à Bruxelles, où les élections européennes se dérouleront le même jour que les élections régionales bruxelloises.

Comme quasi tous les partis présenteront des candidats aux deux élections, je souhaiterais savoir si vous procéderez à un seul ou à deux tirages au sort pour l'attribution des numéros de listes.

Il faut souligner également que la plupart des partis n'adoptent pas, pour les deux élections, exactement le même sigle puisque certains ajouteront l'une ou l'autre mention quant à leur caractère européen.

Je voudrais donc savoir si vous autoriserez les partis qui se présenteront à la fois aux élections bruxelloises et aux élections européennes, mais avec un sigle légèrement différent, à avoir le même numéro de liste pour les deux. (Applaudissements.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Dillen.

De heer Dillen. — Mijnheer de Voorzitter, met belangstelling heb ik geluisterd naar het pleidooi voor een Europees debat, naar het pleidooi voor Europese perspectieven, naar de wens dat iemand uit Eupen voor iemand uit Aken kan stemmen, naar de mogelijkheid dat een Engelsman onze belangen beter zou verdedigen dan sommige Vlamingen. Met belangstelling heb ik naar dit alles geluisterd. De wenselijkheid en de noodzakelijkheid ervan erken ik, zoals ook de wenselijkheid en de noodzakelijkheid dat wij het nationale niet zouden zien verdwijnen, maar opgaan en groeien in de Europese eenheid. Dit alles heeft echter niets te maken met het wetsontwerp dat wij behandelen.

Bij de behandeling van dit ontwerp betreffende de Europese verkiezingen treft mij bijzonder, na meer dan anderhalve eeuw Vlaamse Beweging en alle hooggeroemde, hogelijk geprezen verruiming van de Vlaamse autonomie, van de Vlaamse bevoegdheden, van het Vlaams gezag ten spijt, ook alle Vlaams volwassenheidsgebalk ten spijt, dat wij nog steeds en altijd weer opnieuw gedwongen worden tot het roeren van de Vlaamse grieventrommel.

Wat deze grieventrommel betreft, beperk ik me hier en nu uiteraard tot de verdeling van de Eurozetels van ons land. De dertien-elf-verdeling is een door niets te rechtvaardigen, door niets goed te praten benadelen van Vlaanderen. Geen Vlaming of hij is het ermee eens, geen Vlaamse vereniging of ze is het ermee eens dat een rechtmatige, een juiste, een rechtvaardige oplossing zou bestaan in een verdeling welke Vlaanderen vijftien zetels en de Franstaligen negen zetels zou toekennen. Hierbij beklemtoon ik dat ook dit nog een vrij gematigde oplossing blijft, welke geen rekening houdt met de waarheid dat in het Brusselse ook de verfranse Vlamingen toch nog altijd Vlamingen blijven.

Vijftien zetels voor Vlaanderen, negen zetels voor de Franstaligen, daarmee is elke Vlaming het eens: dit is een Vlaamse eis welke nu naar aanleiding van de aanstaande Europese verkiezingen werkelijkheid had moeten worden. Vlaamse journalisten hebben dit beklemtoond, Vlaamse verenigingen hebben in die zin moties verspreid.

Ook Vlaamse politici van meer dan één partij, van meer dan één regeringspartij zelfs, hebben in dezelfde zin gepraat. Gepraat! Inderdaad, uit het *Beknopt Verslag* van 13 maart — dus van nauwelijks enkele dagen geleden — van de Kamer van volksvertegenwoordigers, citeer ik van CVP-volksvertegenwoordiger Vankeirsbilck: «De Vlaamse christendemocraten kunnen niet zonder meer voorbijgaan aan de onjuiste zetelverdeling, namelijk dertien Nederlandstaligen en elf Franstaligen.» ... en verder: «Op dit ogenblik wordt afbreuk gedaan aan het beginsel «één man, één stem». Het is onrechtvaardig dat voor één Europese zetel binnen het Nederlandstalig kiescollege 331 699 stemmen nodig zijn en voor één Europese zetel binnen het Franstalig kiescollege maar 237 786 stemmen, zijnde 93 913 stemmen minder.»

Uit ditzelfde *Beknopt Verslag* van 13 maart citeer ik Volksunie-volksvertegenwoordiger Vanhorenbeek: «Alle Franstalige partijen keuren dit ontwerp goed. De huidige 13/11-verdeling is een Vlaamse toegeving, daterend uit de tijd van de Egmont-onderhandelingen. De getroffen regeling wijkt af van het evenredigheidsprincipe en van onze constitutionele grondregels. Ter zake verwijs ik naar de ontwerp-resolutie van de heer Van Wambeke over de verkiezingsprocedure voor de leden van het Europees Parlement.» ... en verder: «De evenredigheid werd evenmin gerespecteerd bij de nationale verkiezingen» — vanzelfsprekend laat ik die term «nationale verkiezingen» voor rekening van de heer Vanhorenbeek — «Bij de verkiezingen van 1987 kostte een Vlaamse kamerzetel gemiddeld 16 pct. meer stemmen dan een Franstalige. Indien het aantal kiezers als uitgangspunt zou dienen, dan komt men tot een verhouding van 15 Nederlandstalige en 9 Franstalige.» ... en: «De Franstaligen hebben eens te meer hun slag thuis gehaald en de Vlamingen moeten het eens te meer stellen met een belofte.» ... en ook: «Voor mij is het duidelijk dat de Vlamingen weer eens de dupe zijn van deze ondemocratische zetelverdeling tussen de twee grote gemeenschappen in ons land, omdat de twee Franstalige regeringspartijen dit geëist hebben, uit vrees voor stemmenverlies en gezichtsverlies ten opzichte van de PRL.» ... en tenslotte: «Aan de Vlamingen wordt een billijke zetelverdeling ontzegd, zij voelen zich met een kluitje in het riet gestuurd en blijven — hoelang nog — de eisende partij.»

Uit het *Beknopt Verslag* van 15 maart van de Vlaamse Raad citeren we Volksuniefractieleider Van Grembergen: «De onbillijke en ondemocratische zetelverdeling in het Europese Parlement kwetst het elementaire Vlaams gevoel en dit over alle partijgrenzen heen.» ... en verder: «Vlaanderen beschouwt het huidige zetelprincipe als onbillijk. De correcte weergave van de getalsterkte zou eerder een vijftien-negen-verdeling zijn.»

Men had moeten hopen, men had mogen verwachten dat de Vlaamse politici ook de Vlaamse daad bij het Vlaamse woord zouden voegen, dat zij gewoon een beetje Vlaamse consequentie, dat zij gewoon een beetje Vlaamse beslistheid, dat zij gewoon een beetje Vlaamse vastberadenheid, dat zij gewoon een beetje Vlaamse trouw aan de dag zouden leggen.

Men had dit des te meer mogen verhoppen, men had dit des te meer mogen verwachten, wanneer men zich nog andere

woorden herinnert. Deze woorden werden trouwens, gedeeltelijk althans, vorige week in de Vlaamse Raad aangehaald. Het zijn woorden van een lid van een meerderheidspartij, van een regeringspartij — hij heeft nu zitting in de Senaat. Hij heeft ze echter uitgesproken toen hij nog zitting had in de Kamer van volksvertegenwoordigers, niet als lid van een meerderheidspartij of van een regeringspartij, doch als lid van de oppositie. Toentertijd hekelde, gispde, veroordeelde hij in zeer scherpe bewoordingen de onbillijke, de onjuiste, de onrechtvaardige, de schandelijke en voor Vlaanderen discriminerende dertien-elf-verdeling.

Hoe hij dit deed vernemen we uit de *Parlementaire Handelingen* van 2 februari 1984 van de Kamer van volksvertegenwoordigers. Collega Suykerbuyk herinnert zich waarschijnlijk dat debat. Toen had hij het met hem aan de stok door onderbrekingen.

Mevrouw Panneels-Van Baelen. — Wij waren de minister al aan het verdenken.

De heer Dillen. — Vandaag, daarop terugblikkend, citeer ik graag met spot, met ironie, met sarcasme, met cynisme en vooral met leedvermaak — hoewel ik er veel voor gegeven zou hebben niet tot al deze gevoelens verplicht te zijn — en ook met bitterheid en verbittering de woorden van de toenmalige Volksunie-volksvertegenwoordiger in de oppositie en nu Volksunie-senator van de huidige meerderheid De Beul: «Dames en heren collega's, dit wetsontwerp zou voor ons dan ook aanvaardbaar zijn, ware het niet dat ... het aantal te verkiezen vertegenwoordigers door het Nederlandstalig kiescollege werd vastgesteld op slechts dertien, terwijl iedere redelijke berekeningsmethode uitwijst dat het er minstens veertien moeten zijn. De minister noch enig ander lid van de commissie heeft ook maar kunnen verklaren aan de hand van welke berekeningsmethode men tot de verhouding dertien voor het Nederlandstalig kiescollege en elf voor het Franstalig kiescollege gekomen is.» ... verder: «De verhouding dertien-elf is niet verklaarbaar en dit terwijl toch iedereen in ons land weet dat onze bestaande kieswetgeving, zowel de wetgevende, de provinciale als de gemeentelijke wetgeving, steeds een nauw verband legt tussen het bevolkingsaantal en het aantal te begeven zetels.» ... en: «Neemt men het aantal kiezers tot grondslag van de berekening, dan komt men tot volgende zetelverhouding per kiescollege: voor het Nederlandstalig kiescollege 14,93 zetels, voor het Franstalig kiescollege 9,06 zetels, praktisch gesproken dus een verhouding van vijftien tegen negen. Niemand kan dus ontkennen dat een verhouding van veertien tegen tien derhalve volkomen billijk is. Wij hebben ons amendement ter zake dan ook hernomen. Het niet-goedkeuren van dit amendement beschouwen wij als een kaakslag voor Vlaanderen, vooral voor het Vlaanderen van na de staatshervorming in 1980.» ... en: «Ik herhaal, wij staan ook nu voor een eenmalige operatie. Wij moeten — dat zou niet meer dan normaal zijn — de problemen opnieuw bekijken en erover onderhandelen, maar zulke onderhandeling is er blijkbaar niet geweest. De minister van Binnenlandse Zaken heeft gewoon het wetsontwerp van 1978 overgenomen. Bepaalde partijen hebben zelfs niet eens de rechtmatige eis geformuleerd om de verdeelsleutel dertien/elf te herzien op grond van billijkheid, met respect voor de democratie, want een stem is een stem en als men voor één zetel aan de ene kant honderd stemmen nodig heeft en aan de andere kant honderdvijftig, dan wordt de democratie vervalst.» ... en: «Wij moeten hier op grond van wettelijk objectieve normen tot een zetelverhouding trachten te komen en dan is het evident dat wij ons moeten baseren op het bevolkingsaantal of op het aantal kiezers. De klassieke norm is het bevolkingsaantal en dan is de verhouding veertien/tien zeer billijk. Daarbij is gerekend met een minimale vertegenwoordiging voor Brussel. Als wij met de kiezers rekening houden, gaan we zelfs naar een vijftien/negen-verhouding. Ik begrijp dus niet dat de Vlamingen in dit Parlement nog genoeg zouden kunnen nemen met de verhouding dertien/elf, want die is nu totaal voorbijgestreefd.» ... en: «De Vlamingen in dit Parlement die de verhouding dertien/elf aanvaarden, zijn in mijn ogen een soort van masochisten. Wij moeten het niet op de Franstaligen steken, van de Vlamingen hier in dit halffrond — indien zij hun

veertien zetels willen hebben — moeten maar rechtstaan om ze te hebben. Indien ze dat niet doen, zijn het voor mij gewoon masochisten. Wij moeten geen verwijt sturen aan de Franstaligen, zij zijn de minderheid. Dat is nogal duidelijk!» ... en tenslotte: «Men moet niet trachten iets als een overwinning voor te stellen wanneer het in feite een complete nederlaag is en, ik herhaal het, een uiting van masochisme.» Tot daar de masochist, pardon, tot daar de heer De Beul.

In de Kamer van volksvertegenwoordigers hebben de Vlaamse meerderheidspartijen niet de Vlaamse daad bij het Vlaamse woord gevoegd. Zij hebben geen Vlaamse consequentie betoond, geen Vlaamse beslistheid, geen Vlaamse vastberadenheid, geen Vlaamse trouw.

De partij van de man die de andere Vlaamse partijen tot masochisten verdoemde, bekeerde zichzelf tot het masochisme. De Volksunie heeft samen met de andere meerderheidspartijen de «kaakslag» geïncasseerd, de «complete nederlaag» geleden. Ex-volksvertegenwoordiger De Beul heeft de partij van senator De Beul met een profetische blik, met een helderziendheid een betere zaak waardig, evenals de andere Vlaamse regeringspartijen, bestempeld als een partij van masochisten.

We kennen al jaren de masochistische woordenschat: «met tranen in de ogen», «met de krop in de keel» en vooral «met de dood in het hart». Zo bedrijven de verenigde Vlaamse masochisten de misdaad tegen Vlaanderen. Ze bedrijven ze voor de laatste maal, voor de allerlaatste maal. Dit wil zeggen voor de allerlaatste maal tot de volgende maal.

Na hun smadelijke capitulatie in de Kamer van volksvertegenwoordigers heeft het verenigd masochistisch front van de Vlaamse regeringspartijen nog in een resolutie erkend dat: «De huidige zetelverdeling tussen het Nederlandse en het Franse kiescollege nadelig is voor Vlaanderen...»

Ze hebben natuurlijk een uitvlucht. Ze hebben natuurlijk een vluchtheuvel. Ze hebben natuurlijk een alibi. Met de derde fase van de staatshervorming zal alles — zo zeggen ze — dik in orde komen. De gegijzelden van de derde fase beseffen blijkbaar niet eens de ernst van de zelfbeschuldiging die ze daarmee uitspreken. Zo erkennen ze immers dat de derde fase de eerste had moeten zijn.

Ik heb reeds aangestipt hoe nog vóór de bespreking van het ontwerp in de Kamer van volksvertegenwoordigers talrijke stemmen van Vlaamse publicisten en Vlaamse verenigingen waarschuwen en op wijziging en verbetering aandringen. Ook na de Vlaamse nederlaag in de Kamer en het masochistisch goedkeuren van de dertien-elf-verdeling bleef het Vlaamse protest aanhouden. Wellicht lezen allen hier *De Standaard*, maar begrijpen zij wel de draagwijdte van het artikel van vorige vrijdag, verschenen onder de titel «Nog Vlaams protest tegen verdeling Eurozetels»?

«Een aantal belangrijke Vlaamse verenigingen vraagt de Vlaamse senatoren het wetsontwerp over de verdeling van de zetels tussen Vlamingen en Walen bij de Europese verkiezingen van 18 juni niet goed te keuren. Zij noemen het voorliggende ontwerp — dertien Vlaamse en elf Franstalige zetels — «discriminerend voor Vlaanderen» en doen een oproep tot andere Vlaamse verenigingen zich bij hun oproep aan te sluiten. Het initiatief gaat uit van de Vlaamse Juristenvereniging. Het Vlaams Economisch Verbond en de drie grote cultuurfondsen (Davidsfonds, Vermeylenfonds en Willemsfonds) hebben er zich bij aangesloten. Zij vinden, op basis van de bevolkingscijfers, dat Vlaanderen recht heeft op vijftien zetels en Wallonië op negen. De betrokken verenigingen zeggen dat het wetsontwerp strijdig is met de artikelen 6 en 6bis van de Grondwet. Artikel 6 zegt dat «alle Belgen gelijk zijn voor de wet»; artikel 6bis stelt dat «het genot van de rechten en vrijheden aan de Belgen toegekend, zonder discriminatie verzekerd moet worden.» «Elke Belgische senator heeft bij de aanvaarding van zijn mandaat de eed afgelegd dat hij/zij de Grondwet zal eerbiedigen. Zij hebben tevens een grondwetsherziening goedgekeurd, waardoor de burgers het recht krijgen zich tot het Arbitragehof te wenden om de wet te toetsen aan de grondwettelijke beginselen. Als het ontwerp wordt aangenomen, blijft er alleen nog deze weg open», aldus de betrokken verenigingen, die daarmee aan-

kondigen dat zij zich in voorkomend geval tot het Hof zullen wenden. De Vlaamse Juristenvereniging, het VEV en de drie grote cultuurfondsen zijn er echter van overtuigd dat «de senatoren zelf de Grondwet zullen eerbiedigen, waaraan zij bij hun ambtsaanvaarding trouw hebben gezworen.»

Tot daar deze plechtige oproep, dit plechtig protest op de valreep. Ik ben het er ten volle mee eens, behalve inzake het optimistisch vertrouwen dat de ondertekenende verenigingen in de senatoren hebben.

Volksvertegenwoordiger De Beul van 1984 stelt senator De Beul van 1989 voor de keuze. Volksvertegenwoordiger De Beul van 1984 stelt alle senatoren van de Vlaamse regeringspartijen van 1989 voor de keuze: Vlaamse krachtadigheid of masochisme, Vlaamse consequentie of masochisme, Vlaamse trouw of masochisme, Vlaamse eer of masochisme. Kort en goed: Vlaamse plichtsvervulling of masochisme.

Ik heb nooit de ambitie gehad een volgeling van de Marquis de Sade te worden en zal dus dit verderfelijk ontwerp verwerpen, met een slotvraag of een ja-stem wel moet worden gezien als masochisme en niet als doodgewone impotentie.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Tobback.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen. — Mijnheer de Voorzitter, ik sluit mij in de eerste plaats aan bij de dankbetuigingen aan de rapporteur, mevrouw Panneels. Haar verslag is beknopt, maar *to the point*. Ten tweede dank ik de partijen van de meerderheid en de oppositie voor hun medewerking die het mogelijk maakte dit ontwerp zeer snel in de commissie te bespreken en aan te nemen. Zoals u weet, en sommige sprekers hebben dit ook beklemtoond, gaat het hier om een dringend ontwerp.

Ik zou mij kunnen vergenoegen met een verwijzing naar het verslag, maar op een aantal zaken wens ik toch, zij het dan in telegramstijl, te antwoorden.

Aux questions précises posées par M. Desmedt, je puis répondre qu'il ne sera procédé qu'à un seul tirage au sort et qu'un numéro unique sera attribué aux partis qui se présentent aux deux suffrages. C'est la raison pour laquelle il est stipulé dans le rapport — et c'est probablement vrai aussi pour le rapport de la Chambre — que les listes pour les élections européennes, dans lesquelles on peut adjoindre un autre sigle, devront mentionner en premier lieu le sigle national.

J'en viens au problème des procurations évoqué par MM. Vandenhoute et Pinoie. Il est certain qu'il pourrait y avoir confusion dans le cas des dix-neuf communes de Bruxelles. En effet, les élections bruxelloises se dérouleront selon les règles du Code électoral existant, mais la législation de 1984 prévoit, pour les élections européennes, deux possibilités supplémentaires de vote par procuration. Le premier cas est celui des étudiants qui seraient empêchés de rejoindre leur domicile pour voter. Le deuxième cas concerne les personnes qui se trouveraient temporairement à l'étranger pour y passer leurs congés. Au mois de juin, il s'agit surtout de pensionnés.

Dat probleem werd ook door de heer Pinoie aangehaald. De enige methode — daarin heeft de heer Vandenhoute gelijk — is een gelijkschakeling hetzij door voor alle verkiezingen de twee volmachtmogelijkheden toe te voegen, hetzij door voor de Europese verkiezingen de twee volmachtmogelijkheden af te schaffen.

Tijdens de bespreking in de Kamer van volksvertegenwoordigers heb ik vastgesteld dat de meningen daarover, niet alleen in de oppositie maar ook in de meerderheid, verdeeld zijn. Inzake volmacht, het kiesrecht en de kieswet kan men mijns inziens niet improviseren en in de huidige omstandigheden, *partant du principe que, dans le doute, il vaut mieux s'abstenir*, is het beter de toestand te houden zoals hij is en bijgevolg het ongemak van de dubbele situatie voor de Brusselse kieskring te ondergaan. Dat is niet prettig en dat gaat aanleiding geven tot verwarring. Ik zie momenteel geen andere mogelijkheid.

Ik nodig bij deze de Senaat uit om na te denken over het voorbereidend werk dat wij inzake de volmachten kunnen verrichten voor de aanpassing van het Kieswetboek. Ik verzet mij tegen iedere verdere uitbreiding van het volmachtensysteem dat al veel meer neveneffecten sorteert dan wenselijk is.

Ik geef twee voorbeelden.

M. Desmedt a évoqué également le problème des Belges résidant à l'étranger et n'ayant plus de domicile en Belgique, pour lesquels la loi de 1984 prévoit la possibilité de voter par correspondance. Il s'agit là d'un autre problème. Le système est compliqué et de plus très coûteux.

En 1984, un effort considérable a été consenti, notamment par le ministère des Affaires étrangères qui a fait publier des annonces dans toute la presse internationale. Cette initiative a entraîné des frais très importants alors que 1 500 personnes seulement ont voté par correspondance.

J'espère que cette année un maximum de citoyens profiteront de l'occasion qui leur est offerte, mais je crains que leur nombre ne soit pas beaucoup plus élevé que lors des précédentes élections.

Les systèmes de ce genre partent toujours d'une bonne intention, mais provoquent souvent des distorsions et conduisent à des anomalies.

Un Belge domicilié à Arlon mais se trouvant en vacances à Coxyde ne peut pas voter par correspondance. S'il est domicilié à Rome ou à Sedan, il peut le faire.

Un pensionné en vacances à La Panne ne peut pas voter par procuration, mais s'il séjourne à Bray-Dunes ou à Dunkerque, il peut le faire. Ce n'est pas de nature à encourager le tourisme belge! (*Sourires.*)

Cette situation est insensée et je demande aux sénateurs d'y réfléchir, parce qu'elle a été créée par la législation du passé, que nous consacrons actuellement, je le reconnais. Il faut, à mon sens, revoir absolument tout notre système de vote par procuration, qui donne lieu à beaucoup d'abus et d'injustices.

Zo kom ik tot het politieke probleem bij uitstek dat hier, zoals trouwens ook in de Kamer, werd aangehaald, namelijk het probleem van de zetelverdeling.

De regering heeft er de voorkeur aan gegeven de zetelverdeling te behouden zoals zij was in 1979 en 1984. Zoals u kan lezen in de memorie van toelichting, is zij er zich wel van bewust dat dit een uitzonderingssituatie is. Ons kiessysteem berust immers op het principe één man één stem en bovendien zijn de zetels over de kieskringen verdeeld op basis van het aantal inwoners. Het Europese kiessysteem maakt daarop sinds 1979 een uitzondering. Deze toestand kan echter niet blijven duren. Ofwel moet een definitieve Europese regeling worden uitgewerkt die supranationaal wordt opgelegd, ofwel moet worden overgegaan tot een met ons klassiek grondwettelijk systeem overeenstemmende verdeling.

In de regeringsverklaring staat dat de regering de derde fase van de staatshervorming in de eerstkomende tijd zal aanpakken. Zij vraagt de nodige tijd voor reflectie en discussie, maar zij wil in ieder geval de derde fase realiseren. In deze fase moet onder meer het probleem van de zetelverdeling worden opgelost, omdat dit samenhangt — zoals de heer Luyten terecht heeft opgemerkt — met de eventuele splitsing van het kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde en een nauwkeurige bepaling van het bevolkingscijfer.

Dit zijn de uitgangspunten zoals die voorkomen in de memorie van toelichting en in de verslagen van Kamer en Senaat.

Ik wil van deze bespreking in de Senaat gebruik maken om nogmaals te beklemtonen dat alle misplaatste emotionaliteit moet worden achterwege gelaten. Het is een merkwaardige en voor een circusnummer vatbare prestatie om een kaakslag te «slikken». Een dergelijke terminologie is hier echter niet op zijn plaats.

Zoals ik in de Kamer en ook in de senaatscommissie heb gezegd, zijn de geesten erg evolutief, wat het probleem van de zetelverdeling betreft. In 1984, slechts vijf jaar geleden, heeft slechts één partij de aandacht gevestigd op de zetelverdeling.

Noch PVV, noch CVP, noch SP hebben in 1984 aandacht besteed aan het probleem van de ongelijke zetelverdeling. Men kan het nagaan, er is nergens een spoor van te vinden in de *Handelingen*. Wel werd hier uitbundig geciteerd, met een bepaald sadisme, uit toespraken van een lid van de enige partij die in 1984 het probleem heeft aangesneden. Mevrouw Panneels heeft een ogenblik gedacht dat men mij ging citeren, maar dat is niet juist en ik heb dat reeds in de commissie doen opmerken.

Hoewel ik in 1984 fractievoorzitter was van een oppositiepartij en hoewel wij toen volop in een discussie waren verwickeld over de voorstellen van wet van de heer Galle en anderen en dus de communautaire problemen niet uit de lucht waren, hebben wij in 1984 het probleem van de onbillijke zetelverdeling, waaraan men nu zo zwaar blijkt te tillen, niet aan de orde gebracht. Integendeel werd door een woordvoerder van een Vlaamse partij in de Kamer zeer uitvoerig uiteengezet waarom hij voorstander was van een 13/11-verdeling en niet een 14/10. Dus, de dingen die men vandaag onbillijk noemt, vond men gisteren de meest normale zaak van de wereld. Zelfs de oppositie heeft toen niet gemeend hierover moeilijkheden te moeten maken. De geesten evolueren blijkbaar nogal snel. Ik herhaal nochtans dat dit punt dient te worden behandeld in het kader van de derde fase van de staatshervorming.

Mijnheer de Voorzitter, om praktische en om principiële redenen, vraag ik dat de ingediende amendementen niet worden aangenomen. (*Applaus.*)

M. le Président. — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles.

Vraagt niemand meer het woord in de algemene beraadslaging? Zo neen, dan verklaar ik ze voor gesloten en gaan wij over tot de bespreking van de artikelen.

Je signale qu'une série d'amendements, signés par moins de trois membres, ont été présentés à différents articles du projet de loi en discussion.

Ik deel u mee dat een reeks amendementen ondertekend door minder dan drie leden, zijn ingediend op verschillende artikelen van het in behandeling zijnde ontwerp van wet.

Puis-je considérer que ces amendements sont appuyés?

Mag ik aannemen dat deze amendementen gesteund worden? (*Talrijke leden staan op.*)

Aangezien deze amendementen reglementair gesteund worden, maken ze deel uit van de bespreking.

Ces amendements étant régulièrement appuyés, ils feront partie de la discussion.

L'article premier est ainsi rédigé:

TITRE Ier. — Des électeurs

Chapitre Ier. — Des diverses catégories d'électeurs et des conditions de l'électorat

Article 1er. § 1er. Pour être électeur pour le Parlement européen, il faut:

- 1° Être Belge;
- 2° Être âgé de dix-huit ans accomplis;
- 3° Être inscrit aux registres de la population d'une commune belge;
- 4° Ne pas se trouver dans un des cas d'exclusion ou de suspension prévus par les articles 6 à 9bis du Code électoral.

Les conditions de l'électorat doivent être réunies le jour de l'établissement de la liste des électeurs, à l'exception de celles qui sont visées sub 2° et 4°, qui doivent être remplies au jour de l'élection.

§ 2. Peuvent acquérir la qualité d'électeur pour le Parlement européen et être admis à exercer leur droit de vote en faveur de candidats figurant sur des listes belges:

1° Les Belges qui ont établi leur résidence effective dans un autre Etat membre de la Communauté européenne, qui réunissent les conditions d'électorat visées au § 1er, premier alinéa, 2° et 4°, et qui en font la demande, conformément au chapitre II, section II, du présent titre, auprès du poste diplomatique ou consulaire belge dont ils relèvent;

2° Les ressortissants des autres Etats membres de la Communauté européenne qui répondent aux conditions suivantes:

a) Etre âgés de dix-huit ans accomplis au jour de l'élection;

b) Etre inscrits aux registres de la population ou des étrangers d'une commune belge depuis 3 ans au moins à la date d'établissement de la liste des électeurs ou, pour les personnes dispensées d'inscription, prouver leur résidence effective sur le territoire d'une commune belge pendant la même période;

c) N'être pas autorisés par la législation de leur propre Etat, du chef de leur résidence en Belgique, à exercer leur droit de vote en Belgique, en faveur de candidats présentés dans leur pays d'origine;

d) Ne pas se trouver, au jour de l'élection, dans une situation qui entraîne l'exclusion ou la suspension du droit de vote en application des articles 6 à 9bis du Code électoral;

e) En faire la demande auprès de l'administration communale de leur résidence au plus tard le premier jour du deuxième mois qui précède celui au cours duquel l'élection du Parlement européen a lieu.

Pour l'application des articles 6 à 9bis du Code électoral aux personnes visées au présent paragraphe, ne sont à prendre en considération que les condamnations et décisions prononcées par une juridiction belge ou par une juridiction étrangère lorsqu'elles sont exécutoires en Belgique.

§ 3. Chaque électeur n'a droit qu'à un vote. Hormis le cas prévu à l'article 30, quiconque aura émis plus d'un vote ou aura voté à la fois en faveur d'un candidat d'un autre Etat membre de la Communauté européenne et par correspondance en faveur d'un candidat belge, sera puni d'un emprisonnement de huit à quinze jours et d'une amende de 26 à 200 francs.

TITEL I. — Kiezers

Hoofdstuk I. — Verschillende categorieën van kiezers en kiesbevoegdheidsvoorwaarden

Artikel 1. § 1. Om kiezer te zijn voor het Europese Parlement, moet men:

1° Belg zijn;

2° De volle leeftijd van achttien jaar hebben bereikt;

3° Ingeschreven zijn in de bevolkingsregisters van een Belgische gemeente;

4° Zich niet bevinden in een der gevallen van uitsluiting of schorsing voorzien bij de artikelen 6 tot 9bis van het Kieswetboek.

De voorwaarden tot het kiesrecht dienen vervuld te zijn de dag waarop de kiezerslijst wordt opgemaakt, uitgezonderd deze vermeld onder 2° en 4°, waaraan dient voldaan te worden op de dag van de verkiezing.

§ 2. Kunnen de hoedanigheid van kiezer voor het Europese Parlement verkrijgen en toegelaten worden hun stemrecht uit te brengen ten voordele van kandidaten die op de Belgische lijsten staan:

1° De Belgen die hun werkelijke verblijfplaats gevestigd hebben in een andere lid-staat van de Europese Gemeenschap, die voldoen aan de voorwaarden gesteld in § 1, eerste lid, 2° en 4°, en hiertoe overeenkomstig hoofdstuk II, afdeling II, van deze titel, een aanvraag indienen bij de diplomatieke of consulaire post waarvan zij afhangen;

2° De onderdanen van de andere lid-staten van de Europese Gemeenschap die aan de hierna volgende voorwaarden voldoen;

a) De volle leeftijd van achttien jaar hebben bereikt op de dag van de verkiezing;

b) Op de datum waarop de kiezerslijst opgemaakt wordt ten minste 3 jaar ingeschreven zijn in de bevolkings- of vreemdelingenregisters van een Belgische gemeente of voor de personen die vrijgesteld zijn van inschrijving, voor dezelfde periode, het werkelijk verblijf op het grondgebied van een Belgische gemeente bewijzen;

c) Om reden van hun verblijf in België door de wetgeving van hun eigen land geen kiesrecht bezitten om op kandidaten te stemmen voorgedragen in hun land van herkomst;

d) Op de dag van de verkiezing niet in een toestand verkeren welke bij toepassing van de artikelen 6 tot 9bis van het Kieswetboek, de uitsluiting of de schorsing van het kiesrecht teweegbrengt;

e) Daartoe uiterlijk de eerste dag van de tweede maand vóór de verkiezing van het Europese Parlement de aanvraag doen bij het gemeentebestuur van hun verblijfplaats.

Voor de toepassing van artikelen 6 tot 9bis van het Kieswetboek op de personen bedoeld in deze paragraaf, dienen enkel de veroordelingen en beslissingen uitgesproken door een Belgisch gerecht of door een buitenlands gerecht wanneer zij in België uitvoerbaar zijn, in aanmerking genomen te worden.

§ 3. Elke kiezer heeft recht op slechts één stem. Behoudens het in artikel 30 bepaalde geval, wordt al wie méér dan een stem heeft uitgebracht of tegelijkertijd heeft gestemd voor een kandidaat van een andere lid-staat van de Europese Gemeenschap en per brief voor een Belgisch kandidaat, gestraft met een gevangenisstraf van acht tot vijftien dagen en met een geldboete van 26 tot 200 frank.

— Adopté.

Aangenomen.

Chapitre II. — De la liste des électeurs

Section Ire. — De la liste des électeurs inscrits aux registres de la population d'une commune belge ou possédant leur résidence effective sur le territoire d'une commune belge

Art. 2. Les dispositions du titre II du Code électoral, à l'exception des articles 10, 11, 14, 15, 15bis et 16, sont applicables à la liste des électeurs visée dans la présente section.

Toutefois, pour cette application, il y a lieu:

1° De lire, à chaque fois, au lieu des mots «le registre des électeurs» ou «la liste des électeurs», les mots «la liste des électeurs pour le Parlement européen visée aux articles 3 et 4» et de lire, à l'article 17, alinéa 1er, au lieu des mots «le 15 du deuxième mois qui précède celui dans le cours duquel l'élection ordinaire doit avoir lieu en exécution de l'article 105», les mots «le 25 du troisième mois qui précède celui au cours duquel l'élection du Parlement européen a lieu»;

2° De lire, à l'article 19, au lieu des mots «dans l'arrondissement électoral où elle a sa résidence électorale conformément à l'article 10», les mots «dans la commune où elle est inscrite comme électeur».

Hoofdstuk II. — Kiezerslijsten

Afdeling I. — Lijst van de kiezers die ingeschreven zijn in de bevolkingsregisters van een Belgische gemeente of hun werkelijke verblijfplaats op het grondgebied van een Belgische gemeente bezitten

Art. 2. De bepalingen van titel II van het Kieswetboek met uitzondering van de artikelen 10, 11, 14, 15, 15bis en 16, zijn van toepassing op de lijst van de kiezers bedoeld in onderhavige afdeling.

Voor deze toepassing moet men echter:

1° Telkens in plaats van de woorden «het kiezersregister» of «de lijst van de kiezers», de woorden «de lijst van de kiezers voor het Europese Parlement bedoeld in de artikelen 3 en 4» lezen, en in artikel 17, eerste lid, in plaats van de woorden «de 15e van de tweede maand vóór die waarin de gewone verkiezing plaats moet hebben ter uitvoering van artikel 105», de woorden «de 25e van de derde maand vóór die waarin de verkiezing van het Europese Parlement plaats heeft», lezen;

2° In artikel 19 in plaats van de woorden «in het arrondissement waar hij zijn kiesverblijfplaats heeft overeenkomstig artikel 10» de woorden «in de gemeente waar hij als kiezer ingeschreven is» lezen.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 3. Le premier jour du deuxième mois qui précède celui au cours duquel l'élection du Parlement européen a lieu, le collège des bourgmestre et échevins de chaque commune dresse la liste des électeurs visés à l'article 1er, § 1er.

Art. 3. De eerste dag van de tweede maand vóór de verkiezing van het Europese Parlement maakt het college van burgemeester en schepenen van elke gemeente de lijst op van de kiezers, vermeld in artikel 1, § 1.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 4. Le collège des bourgmestre et échevins de chaque commune établit, le cas échéant, à la date fixée à l'article 3, une liste complémentaire des électeurs visés à l'article 1er, § 2, 2°.

Art. 4. In voorkomend geval stelt het college van burgemeester en schepenen van iedere gemeente, op de in artikel 3 bepaalde datum, een aanvullende kiezerslijst op van de kiezers bedoeld in artikel 1, § 2, 2°.

— Adopté.

Aangenomen.

Section II. — De la liste des électeurs belges ayant leur résidence effective sur le territoire d'un autre Etat membre de la Communauté européenne

Art. 5. Toute personne visée à l'article 1er, § 2, 1°, introduit sa demande de participation au scrutin au moyen d'une formule dont le modèle est fixé par le ministre de l'Intérieur et qui doit parvenir au poste diplomatique ou consulaire, dûment complétée et signée, au plus tard le soixantième jour avant celui de l'élection.

L'intéressé justifie à cette occasion:

1° Qu'il possède la qualité de Belge;

2° Qu'il est âgé de dix-huit ans accomplis ou qu'il atteindra cet âge au plus tard au jour de l'élection;

3° Qu'il est autorisé par les autorités compétentes de l'Etat membre où il est établi, à séjourner effectivement sur le territoire de cet Etat membre.

Afdeling II. — Lijst van de Belgische kiezers die hun werkelijke verblijfplaats op het grondgebied van een andere lid-staat van de Europese Gemeenschap hebben gevestigd

Art. 5. Ieder persoon bedoeld in artikel 1, § 2, 1°, dient zijn aanvraag tot deelneming aan de stemming in bij middel van een formulier, waarvan het model door de minister van Binnenlandse Zaken wordt vastgesteld, en dat behoorlijk ingevuld en ondertekend, uiterlijk de zestigste dag vóór de verkiezing op de diplomatieke of consulaire post moet toekomen.

Betrokkene moet bij deze gelegenheid het bewijs leveren:

1° Dat hij de hoedanigheid van Belg bezit;

2° Dat hij de leeftijd van volle achttien jaar heeft of zal bereiken op de dag van de verkiezing;

3° Dat hij door de bevoegde overheden van de lid-staat, waar hij gevestigd is, gemachtigd is werkelijk op het grondgebied van die lid-staat te verblijven.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 6. Au fur et à mesure de leur réception dans les postes, ces demandes sont transmises au ministre des Relations extérieures à Bruxelles.

Après contrôle de leur régularité, les demandes sont classées par Etat de résidence et transmises ensuite au ministre de la Justice qui y annexe, pour chacune des personnes concernées, un extrait de son casier judiciaire.

Le ministre de la Justice les transmet ensuite, dûment munies de cet extrait, au bureau électoral spécial visé à l'article 13.

Art. 6. Naarmate de aanvragen op de posten inkomen, worden zij overgezonden aan de minister van Buitenlandse Betrekkingen te Brussel.

Nadat de regelmatigheid ervan is gecontroleerd, worden bedoelde aanvragen gerangschikt per verblijfsstaat en vervolgens overgezonden aan de minister van Justitie die er voor ieder van de betrokkenen een uittreksel van zijn strafregister aan toevoegt.

De minister van Justitie zendt ze hierna, behoorlijk voorzien van dat uittreksel, aan het in artikel 13 bedoeld bijzonder kiesbureau.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 7. § 1er. Le bureau électoral spécial visé à l'article 13, dresse la liste des électeurs visés à l'article 1er, § 2, 1°, en mentionnant pour chacun d'eux ses nom, prénoms, date de naissance, adresse complète et profession.

Les refus d'inscription sur cette liste sont immédiatement notifiés aux intéressés par lettre recommandée à la poste, dans les huit jours de la réception de la demande par le bureau.

Dans les dix jours de cette notification, ceux-ci peuvent faire valoir leurs objections éventuelles par lettre recommandée à la poste adressée au président du bureau électoral spécial visé à l'article 13.

Le bureau se prononce dans les huit jours de la réception de la réclamation et sa décision est immédiatement notifiée aux intéressés par lettre recommandée à la poste.

Les intéressés peuvent interjeter appel devant la Cour d'appel de Bruxelles dans un délai de huit jours prenant cours à dater de la notification.

Passé ce délai, la décision du bureau est définitive.

L'appel est introduit par une requête remise au procureur général près la Cour d'appel de Bruxelles. Celui-ci en informe aussitôt le bureau.

Les parties disposent d'un délai de dix jours à dater de la remise de la requête pour déposer de nouvelles conclusions. Ce délai expiré, le procureur général envoie dans les deux jours le dossier, auquel sont jointes les nouvelles pièces ou conclusions, au greffier en chef de la Cour d'appel de Bruxelles qui en accuse réception.

Les articles 29 à 44 du Code électoral sont applicables. Toutefois, pour cette application, il y a lieu de lire, au lieu des mots «le registre des électeurs», les mots «la liste des électeurs visés à l'article 1er, § 2, 1°».

§ 2. Le président du bureau électoral spécial communique le nombre exact de ces électeurs au président du bureau principal de la province de Brabant ainsi qu'au président du bureau principal du canton de Bruxelles.

Art. 7. § 1. Het in artikel 13 bedoeld bijzonder kiesbureau maakt de lijst van de in artikel 1, § 2, 1°, bedoelde kiezers op met vermelding van naam, voornamen, geboortedatum, volledig adres en beroep voor ieder van hen.

De weigerings van inschrijving op die lijst worden onmiddellijk bij ter post aangetekende brief ter kennis van de betrokkenen gebracht, binnen de acht dagen na ontvangst van de aanvraag door het bureau.

Binnen tien dagen na die kennisgeving, kunnen dezen hun eventuele bezwaren doen gelden bij ter post aangetekende brief gericht aan de voorzitter van het in artikel 13 bedoeld bijzonder kiesbureau.

Het bureau doet binnen acht dagen na de ontvangst van het bezwaarschrift uitspraak en zijn beslissing wordt onmiddellijk bij ter post aangetekende brief ter kennis van de betrokkenen gebracht.

Dezen kunnen binnen een termijn van acht dagen na de datum van die kennisgeving hoger beroep instellen bij het Hof van beroep van Brussel.

Zodra die termijn verstreken is, wordt de beslissing van het bureau definitief.

Het beroep wordt ingesteld door een aan de procureur-generaal bij het Hof van beroep te Brussel overgemaakt verzoekschrift. Deze laatste brengt het bureau daar onmiddellijk van op de hoogte.

De partijen beschikken over een termijn van tien dagen te rekenen vanaf de indiening van het verzoekschrift om nieuwe conclusies neer te leggen. Zodra die termijn verstreken is, maakt de procureur-generaal het dossier waaraan de nieuwe stukken of conclusies toegevoegd zijn binnen twee dagen over aan de hoofdgriffier van het Hof van beroep te Brussel die er de ontvangst van bericht.

De artikelen 29 tot 44 van het Kieswetboek zijn van toepassing. Nochtans, voor deze toepassing moet men in plaats van de woorden « kiesregister » de woorden « de lijst van de kiezers » bedoeld in artikel 1, § 2, 1° lezen.

§ 2. De voorzitter van het bijzonder kiesbureau deelt het juiste aantal van die kiezers mede aan de voorzitter van het hoofdbureau van de provincie Brabant alsmede aan de voorzitter van het hoofdbureau van het kanton Brussel.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 8. Le bureau électoral spécial visé à l'article 13 est tenu de délivrer des exemplaires ou copies de la liste des électeurs belges résidant sur le territoire d'un autre Etat membre de la Communauté européenne, dès qu'elle est dressée, à toute personne qui en a fait la demande au plus tard le soixantième jour avant celui de l'élection par lettre recommandée adressée au président de ce bureau.

La délivrance de ces exemplaires ou copies est faite contre paiement d'une somme égale au prix coûtant à déterminer par le ministre de l'Intérieur.

Les listes demandées par une personne notoirement connue comme agissant au nom d'une formation politique sont délivrées gratuitement. Cet avantage est limité à deux exemplaires par formation politique.

Cet avantage ne pourra être refusé par le bureau si la demande d'exemplaires a été introduite par l'intermédiaire du ministre de l'Intérieur et si celui-ci a attesté que la qualité de l'auteur de la demande lui est connue.

Art. 8. Het in artikel 13 bedoeld bijzonder kiesbureau is gehouden exemplaren of afschriften van de lijst van de Belgische kiezers die op het grondgebied van een andere lid-staat van de Europese Gemeenschap verblijven, zodra zij is opgemaakt, af te geven aan ieder persoon die uiterlijk de zestigste dag vóór de verkiezing daartoe een aanvraag per aangetekende brief gericht aan de voorzitter van dat bureau heeft gedaan.

De afgifte van die exemplaren of afschriften geschiedt tegen betaling van een som gelijk aan de door de minister van Binnenlandse Zaken vast te stellen kostprijs.

De lijsten aangevraagd door een persoon die algemeen bekend staat als handelend namens een politieke formatie, worden kosteloos afgegeven. Dat voordeel is beperkt tot twee exemplaren per politieke formatie.

Dat voordeel mag door het bureau niet worden geweigerd als de aanvraag om exemplaren is ingediend door toedoen van de minister van Binnenlandse Zaken en als deze verklaard heeft dat de hoedanigheid van de indiener van de aanvraag hem bekend is.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — L'article 9 est ainsi libellé:

TITRE II. — Des circonscriptions électorales et des collèges électoraux, des bureaux électoraux, de la convocation des électeurs

Chapitre 1er. — Des circonscriptions électorales et des collèges électoraux

Art. 9. L'élection du Parlement européen se fait sur la base des trois circonscriptions suivantes:

1° La circonscription électorale flamande qui comprend les arrondissements électoraux appartenant entièrement à la région de langue néerlandaise;

2° La circonscription électorale wallonne qui comprend les arrondissements électoraux couvrant les régions de langue française et de langue allemande;

3° La circonscription électorale bruxelloise qui coïncide avec l'arrondissement électoral visé à l'article 3, § 2, alinéa 2, des lois sur l'emploi des langues en matière administrative, coordonnées le 18 juillet 1966.

TITEL II. — Kieskringen en kiescolleges, kiesbureaus, oproeping van de kiezers

Hoofdstuk I. — Kieskringen en kiescolleges

Art. 9. De verkiezing van het Europese Parlement wordt gehouden op basis van de drie volgende kieskringen:

1° De Vlaamse kieskring die de kiesarrondissementen omvat die in hun geheel tot het Nederlandse taalgebied behoren;

2° De Waalse kieskring die de kiesarrondissementen omvat die het Franse en het Duitse taalgebied beslaan;

3° De Brusselse kieskring die samenvalt met het kiesarrondissement, bedoeld in artikel 3, § 2, tweede lid, van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18 juli 1966.

De heer Peetermans stelt volgend amendement voor:

« Dit artikel te vervangen als volgt:

« De verkiezing van het Europese Parlement wordt gehouden op basis van één Belgische kieskring die alle Belgische kiesarrondissementen omvat. »

« Remplacer cet article par la disposition suivante:

« L'élection du Parlement européen se fait sur la base d'une circonscription belge unique englobant l'ensemble des arrondissements électoraux belges. »

Ik neem aan dat de heer Peetermans verwijst naar de verantwoording die hij in de commissie heeft gegeven.

De heer Luyten stelt volgend amendement voor :

« Het 2° en het 3° van dit artikel te vervangen als volgt :

« 2° De Waalse kieskring die de kiesarrondissementen omvat die in hun geheel tot het Franse taalgebied behoren;

3° De gemengde kieskring die bestaat uit :

a) Het kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde, bedoeld in artikel 3, § 2, tweede lid, van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18 juli 1966;

b) Het Duitse taalgebied. »

« Remplacer le 2° et le 3° de cet article par les dispositions suivantes :

« 2° La circonscription électorale wallonne qui comprend les arrondissements électoraux appartenant entièrement à la région de langue française;

3° La circonscription électorale mixte, qui comprend :

a) L'arrondissement électoral de Bruxelles-Hal-Vilvorde, visé à l'article 3, § 2, deuxième alinéa, des lois sur l'emploi des langues en matière administrative, coordonnées le 18 juillet 1966;

b) La région de langue allemande. »

Het woord is aan de heer Luyten.

De heer Luyten. — Mijnheer de Voorzitter, het grootste deel van mijn argumenten heb ik behandeld in mijn daarnet gehouden uiteenzetting, maar mijn praktisch bezwaar heb ik geformuleerd in dit amendement.

Als men het *minimum minimorum* wil toekennen aan de derde bevolkingsgroep die in onze Grondwet wordt vermeld, namelijk de Duitstaligen, dan moeten zij recht krijgen om te kiezen door wie zij vertegenwoordigd willen worden. Ooit heeft men ons een oorlogsbuit genoemd. Wij hebben in de oorlog van 1914-1918 ook hiervoor gevochten, want volgens de officiële statistieken waren van alle gesneuvelde aan de IJzer 80 pct. Vlamingen.

Via dit amendement willen wij aan de Duitstaligen het menselijk recht geven om te stemmen, ofwel voor het Nederlands kiescollege, ofwel voor het Franse.

De Voorzitter. — De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 9 worden aangehouden.

Le vote sur les amendements et le vote sur l'article 9 sont réservés.

L'article 10 est ainsi libellé :

Art. 10. Il y a deux collèges électoraux, l'un français, l'autre néerlandais. Les électeurs du collège électoral français élisent onze représentants, ceux du collège électoral néerlandais, treize.

Les personnes inscrites sur la liste des électeurs d'une commune de la circonscription électorale wallonne appartiennent au collège français et celles qui sont inscrites sur la liste des électeurs d'une commune de la circonscription électorale flamande, au collège néerlandais.

Les personnes inscrites sur la liste des électeurs d'une commune de la circonscription électorale bruxelloise appartiennent à l'un de ces deux collèges.

Les électeurs ayant leur résidence effective dans les communes de Fourons et de Comines-Warneton qui votent à Aubel et à Heuvelland appartiennent respectivement au collège français et au collège néerlandais.

Pour la détermination du collège électoral auquel ils appartiennent, les électeurs visés à l'article 1er, § 2, 1°, sont censés résider dans la circonscription électorale bruxelloise.

Art. 10. Er zijn twee kiescolleges, het ene Nederlands, het andere Frans. De kiezers van het Nederlandse kiescollege kiezen dertien vertegenwoordigers, dezen van het Franse kiescollege elf.

De personen die ingeschreven zijn op de lijst van de kiezers van een gemeente van een Vlaamse kieskring behoren tot het Nederlandse college en degenen die ingeschreven zijn op de lijst van kiezers van een gemeente van de Waalse kieskring, tot het Franse college.

De personen die ingeschreven zijn op de lijst van de kiezers van een gemeente van de Brusselse kieskring, behoren tot één van beide colleges.

De kiezers met werkelijke verblijfplaats in de gemeenten Voeren en Komen-Waasten die te Aubel en te Heuvelland stemmen, behoren onderscheidenlijk tot het Franse en tot het Nederlandse college.

Voor de vaststelling van het kiescollege waartoe zij behoren, worden de in artikel 1, § 2, 1°, bedoelde kiezers, geacht in de Brusselse kieskring te verblijven.

De heer Peetermans stelt volgend amendement voor :

« Dit artikel te vervangen als volgt :

« Er is één Belgisch kiescollege bestaande uit een Belgische kieskring die vierentwintig vertegenwoordigers kiest. »

« Remplacer cet article par la disposition suivante :

« Il y a un seul collège électoral belge qui correspond à une circonscription électorale belge unique et élit vingt-quatre représentants. »

De heer Luyten stelt volgend amendement voor :

« In het eerste lid van dit artikel de tweede volzin te vervangen als volgt :

« Voor de verkiezingen, die volgens artikel 32 zijn vastgesteld op 18 juni 1989, kiezen de kiezers van het Nederlandse kiescollege dertien vertegenwoordigers, dezen van het Franse kiescollege elf.

Wat de verkiezingen voor de daarna volgende legislaturen betreft, kiezen de kiezers van het Nederlandse kiescollege veertien vertegenwoordigers en dezen van het Franse kiescollege tien vertegenwoordigers. »

« A cet article, remplacer la deuxième phrase du premier alinéa par ce qui suit :

« Pour les élections fixées au 18 juin 1989 en vertu de l'article 32, les électeurs du collège électoral français élisent onze représentants, ceux du collège électoral néerlandais treize.

Pour les élections qui auront lieu sous les législatures suivantes, les électeurs du collège électoral français élisent dix représentants, ceux du collège électoral néerlandais quatorze. »

Het woord is aan de heer Luyten.

De heer Luyten. — Mijnheer de Voorzitter, voor dit amendement vond ik inspiratie bij de heer Suykerbuyk. Ik herinner eraan dat men dit niet als een abnormaliteit moet beschouwen. In de Belgische Grondwet werd namelijk tot bij de jongste herziening een datum ingeschreven. De UCL wilde grondwettelijk zeker zijn over de beloften en de middelenverschaffing bij het overhevelen van de bevoegdheden.

Het amendement strekt ertoe de beloften in de wet in te schrijven. Ik geloof in de goede intenties van minister Tobback, maar wie kent de dag van morgen? Er staan veel bomen langs de weg en ook minister Tobback zou kunnen verongelukken. Wie zal zijn opvolger zijn?

Wij willen in de wet inschrijven dat het de laatste keer is dat iets dergelijks gebeurt en dat in de wet de weg wordt geëffend voor de rechtvaardige zetelverdeling volgens wat minister Tobback terecht heeft genoemd: één persoon/één stem. Hij bedoelt met «persoon» zowel man als vrouw vanuit de oude strijd van het socialisme. Ik heb hem tot zijn verwondering gezegd dat ik in Kessel-Lo ben gaan betogen bij het monument om degenen te herdenken die in de strijd voor één man/één stem zijn doodgeschoten in een vroegere fase van onze Staat.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Suykerbuyk.

De heer Suykerbuyk. — Mijnheer de Voorzitter, sta mij toe even het woord te nemen.

De minister heeft gezegd dat de geesten evolueren. Ook bij de regering evolueren zij. De regering heeft niets gedaan in 1984 en doet nu wel iets, wat positief is. Het verheugt ons dus dat de geesten in de goede richting evolueren.

Ik heb het woord gevraagd omdat ik vaststel dat de heer Luyten mijn amendement heeft overgenomen in openbare vergadering. Ik heb begrepen dat hij een signaal wil geven voor de derde fase van de staatshervorming. Het verheugt mij dat ik dat signaal heb mogen geven in de commissie. Twee signalen zijn altijd beter dan één.

Wat ik nu ga zeggen, zal allicht indruisen tegen de mening van de heer Dillen. Ik ga ervan uit dat langs de lange mars door de instellingen — en ik citeer een lid van de regering — ooit wordt gekomen tot een staatshervorming die «af» is. Dat is mijn overtuiging.

Ik hoop dat in de derde fase zal gebeuren wat in mijn amendement staat. Ik had echter gehoopt mijn amendement terug te vinden in de wettekst. Ik wil, met de heer Luyten, het signaal blijven geven met de stellige zekerheid dat de onrechtvaardige toestand zal worden rechtgezet. Want het moet worden herhaald dat de situatie onrechtvaardig is.

Niet elke onrechtvaardigheid kan ineens uit de wereld worden geholpen. Over dit punt verschillen wij van mening met de heer Dillen.

Wij willen dat aan de toestand een einde wordt gemaakt en vertrouwen op de zeer duidelijke uitspraak van de minister van Binnenlandse Zaken.

De Voorzitter. — De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 10 worden aangehouden.

Le vote sur les amendements et le vote sur l'article 10 sont réservés.

Chapitre II. — Des bureaux électoraux

Art. 11. § 1er. Les dispositions des articles 89, alinéa 1er, 89bis, 90, alinéa 1er, et 91 du Code électoral sont applicables aux électeurs visés à l'article 1er, §§ 1er et 2, 2°.

§ 2. Vingt jours au moins avant celui de l'élection, le collège des bourgmestre et échevins fait parvenir contre récépissé, au président de chaque bureau de vote, deux exemplaires de la liste des électeurs appelés à voter dans sa section.

Jusqu'au jour de l'élection, le collège des bourgmestre et échevins transmet au président de chaque bureau de vote les décisions qui emportent inscription sur cette liste ou radiation de celle-ci et qui intéressent les électeurs appelés à voter dans sa section.

§ 3. Vingt jours au moins avant celui de l'élection, les collèges des bourgmestre et échevins des communes de Fourons et de Comines-Warneton font, en outre, parvenir contre récépissé deux exemplaires supplémentaires de la liste des électeurs dans l'ordre alphabétique aux présidents des bureaux de vote respectifs désignés par le ministre de l'Intérieur en application de l'article 89bis du Code électoral.

Jusqu'au jour de l'élection, ils transmettent aux présidents des bureaux de vote visés à l'alinéa 1er, les décisions qui emportent inscription sur cette liste ou radiation de celle-ci.

Hoofdstuk II. — Kiesbureaus

Art. 11. § 1. De bepalingen van de artikelen 89, eerste lid, 89bis, 90, eerste lid, en 91 van het Kieswetboek zijn van toepassing op de in artikel 1, §§ 1 en 2, 2° bedoelde kiezers.

§ 2. Ten minste twintig dagen vóór de verkiezing, doet het college van burgemeester en schepenen, tegen ontvangstbewijs, aan de voorzitter van elk stembureau twee exemplaren van de lijst van de kiezers die in zijn afdeling moeten stemmen, toekomen.

Tot op de dag van de verkiezing zendt het college van burgemeester en schepenen aan de voorzitter van elk stembureau de beslissingen die inschrijving op of afvoering van de lijst der kiezers ten gevolge hebben en die de kiezers betreffen die in zijn afdeling moeten stemmen.

§ 3. Ten minste twintig dagen vóór de verkiezing, doen de colleges van burgemeester en schepenen van de gemeenten Voren en Komen-Waasten bovendien tegen ontvangstbewijs twee bijkomende exemplaren van de lijst van de alfabetisch gerangschikte kiezers toekomen aan de voorzitters van de respectievelijke stembureaus die met toepassing van artikel 89bis van het Kieswetboek door de minister van Binnenlandse Zaken zijn aangeduid.

Tot op de dag van de verkiezing zenden ze aan de voorzitters van de in het eerste lid bedoelde stembureaus de beslissingen toe die inschrijving op of afvoering van deze lijst meebrengen.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — L'article 12 est ainsi libellé:

Art. 12. § 1er. Chaque collège électoral comprend un bureau principal de collège, des bureaux principaux de province, des bureaux principaux de canton, des bureaux de dépouillement et des bureaux de vote.

Les membres des bureaux électoraux doivent posséder la nationalité belge.

§ 2. Le bureau principal de collège est établi à Namur pour le collège électoral français et à Malines pour le collège électoral néerlandais.

Le bureau principal de collège doit être constitué soixante-deux jours au moins avant celui de l'élection.

Il est présidé par le président du tribunal de première instance du chef-lieu du collège, ou, à son défaut, par le magistrat qui le remplace.

Le bureau principal de collège comprend, outre le président, quatre assesseurs, quatre assesseurs suppléants et un secrétaire. Les quatre assesseurs et les quatre assesseurs suppléants sont désignés par le président parmi les électeurs de la commune dans laquelle le bureau principal de collège est établi.

Le secrétaire est désigné par le président parmi les électeurs de la province dans laquelle le bureau principal de collège est établi.

Le bureau principal de collège est chargé exclusivement de l'accomplissement des opérations préliminaires de l'élection et de celles du recensement général des votes.

§ 3. Cinq jours au moins avant celui de l'élection, est constitué dans le chef-lieu de chaque province un bureau principal de province. Il est présidé par le président du tribunal de première instance du chef-lieu ou, à son défaut, par le magistrat qui le remplace.

Le bureau principal de province comprend, outre le président, quatre assesseurs, quatre assesseurs suppléants et un secrétaire. Les quatre assesseurs et les quatre assesseurs suppléants sont

désignés par le président parmi les électeurs de la commune dans laquelle le bureau principal de province est établi.

Le secrétaire est désigné par le président parmi les électeurs de la province dans laquelle le bureau principal de province est établi.

Le président du bureau principal de province exerce un contrôle sur l'ensemble des opérations dans la province et prescrit au besoin les mesures d'urgence que les circonstances pourraient rendre nécessaires. Le bureau centralise les résultats du dépouillement au niveau de la province.

§ 4. Est applicable aux bureaux principaux de canton, aux bureaux de dépouillement et aux bureaux de vote, l'article 95, §§ 2 à 11, du Code électoral, sauf à remplacer dans le § 3, les mots « du bureau principal d'arrondissement » par les mots « du bureau principal de collège ».

Art. 12. § 1. Elk kiescollege omvat een collegehoofdbureau, provinciehoofdbureaus, kantonhoofdbureaus, stemopnemingsbureaus en stembureaus.

De leden van de kiesbureaus moeten van Belgische nationaliteit zijn.

§ 2. Het collegehoofdbureau is gevestigd te Mechelen voor het Nederlandse kiescollege en te Namen voor het Franse kiescollege.

Het collegehoofdbureau moet ten minste tweeënzestig dagen vóór de verkiezing zijn samengesteld.

Het wordt voorgezeten door de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg gevestigd in de hoofdplaats van het college of, bij zijn ontstentenis, door de magistraat die hem vervangt.

Het collegehoofdbureau bestaat, buiten de voorzitter, uit vier bijzitters, vier plaatsvervangende bijzitters en een secretaris. De vier bijzitters en de vier plaatsvervangende bijzitters worden door de voorzitter aangewezen uit de kiezers van de gemeente waar het collegehoofdbureau zich bevindt.

De secretaris wordt door de voorzitter aangewezen uit de kiezers van de provincie waar het collegehoofdbureau zich bevindt.

Het collegehoofdbureau is uitsluitend belast met de aan de verkiezing voorafgaande verrichtingen en met de algemene telling van de stemmen.

§ 3. Uiterlijk vijf dagen vóór de verkiezing wordt in de hoofdplaats van elke provincie een provinciehoofdbureau samengesteld. Het wordt voorgezeten door de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg van de hoofdplaats of, bij zijn ontstentenis, door de magistraat die hem vervangt.

Het provinciehoofdbureau bestaat, buiten de voorzitter, uit vier bijzitters, vier plaatsvervangende bijzitters en een secretaris. De vier bijzitters en de vier plaatsvervangende bijzitters worden door de voorzitter aangewezen uit de kiezers van de gemeente waar het provinciehoofdbureau zich bevindt.

De secretaris wordt door de voorzitter aangewezen uit de kiezers van de provincie waar het provinciehoofdbureau zich bevindt.

De voorzitter van het provinciehoofdbureau houdt toezicht over de kiesverrichtingen in de provincie en schrijft zonedig de spoedmaatregelen voor die de omstandigheden mochten vereisen. Het bureau verzamelt de uitkomsten van de stemopneming in de provincie.

§ 4. Op de kantonhoofdbureaus, de stemopnemingsbureaus en de stembureaus zijn de bepalingen van artikel 95, §§ 2 tot 11, van het Kieswetboek van toepassing behalve dat in § 3 het woord « arrondissementshoofdbureau » wordt vervangen door het woord « collegehoofdbureau ».

De heer Peetermans stelt volgende amendementen voor:

« A. In het eerste lid van § 1 van dit artikel, het woord « Elk » te vervangen door het woord « Het. »

« B. In § 2 van dit artikel, het eerste lid te vervangen als volgt:

« Het collegehoofdbureau is gevestigd te Brussel. »

« A. Au premier alinéa du § 1er de cet article, remplacer le mot « Chaque » par le mot « Le. »

« B. Au § 2 de cet article, remplacer le premier alinéa par la disposition suivante:

« Le bureau principal de collège est établi à Bruxelles. »

De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 12 worden aangehouden.

Le vote sur les amendements et le vote sur l'article 12 sont réservés.

Art. 13. Il est constitué au sein du ministère de l'Intérieur, septante-neuf jours au moins avant celui de l'élection, un bureau électoral spécial qui est chargé d'arrêter la liste définitive des électeurs belges visés à l'article 1er, § 2, 1°, de convoquer ces électeurs au scrutin en leur adressant un bulletin de vote à leur résidence à l'étranger et de conserver ces bulletins, au fur et à mesure de leur réexpédition par les intéressés, jusqu'au début des opérations de dépouillement.

Le bureau est présidé par le président du Tribunal de première instance de Bruxelles ou, à son défaut, par le magistrat qu'il aura désigné à cette fin. Outre le président, il comprend quatre assesseurs, quatre assesseurs suppléants et un secrétaire. Les assesseurs et assesseurs suppléants ainsi que le secrétaire sont désignés par le président parmi les agents du niveau 1 ou 2 du ministère de l'Intérieur.

La règle de la parité linguistique est applicable à la composition du bureau électoral, le secrétaire y compris.

Art. 13. Ten minste negenzeventig dagen vóór de verkiezing wordt bij het ministerie van Binnenlandse Zaken een bijzonder kiesbureau samengesteld dat gelast is de definitieve lijst van de Belgische kiezers vermeld in artikel 1, § 2, 1°, vast te stellen, die kiezers ter stemming op te roepen door toezending van een stembiljet aan hun verblijfplaats in het buitenland en die stembiljetten naarmate zij door de betrokkenen worden teruggezonden, te bewaren tot bij het begin van de stemopnemingsverrichtingen.

Het bureau wordt voorgezeten door de voorzitter van de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel of, bij zijn ontstentenis, door de magistraat die hij daartoe aanwijst. Buiten de voorzitter, omvat het vier bijzitters, vier plaatsvervangende bijzitters en een secretaris. De bijzitters en de plaatsvervangende bijzitters alsmede de secretaris worden door de voorzitter aangewezen uit de personeelsleden van niveau 1 of 2 van het ministerie van Binnenlandse Zaken.

Het kiesbureau dient, de secretaris inbegrepen, paritair samengesteld te zijn onder taaloogpunt.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 14. Les bulletins en provenance des électeurs belges résidant sur le territoire d'un autre Etat membre de la Communauté européenne sont dépouillés par les bureaux de dépouillement constitués au niveau du canton électoral de Bruxelles.

Art. 14. De stembiljetten afkomstig van de op het grondgebied van een andere lid-staat van de Europese Gemeenschap verblijvende Belgische kiezers worden opgenomen door de stemopnemingsbureaus die op het niveau van het kieskanton Brussel worden samengesteld.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — L'article 15 est ainsi libellé:

Art. 15. Les dispositions des articles 100, 101, 102, 103 et 104 du Code électoral sont applicables aux bureaux électoraux institués en vertu de l'article 12, sous réserve des modifications qui suivent:

1° A l'article 100, il y a lieu de lire, au lieu des mots « parmi les électeurs de l'arrondissement » les mots « parmi les électeurs de la province dans laquelle le bureau est établi en ce qui concerne les bureaux principaux de collège et de province, parmi les électeurs du canton en ce qui concerne les bureaux principaux de canton et de dépouillement et parmi les électeurs de la commune en ce qui concerne les bureaux de vote »;

2° A l'article 104, alinéa 1er, il y a lieu de lire, au lieu des mots « des bureaux principaux d'arrondissement » les mots « des bureaux principaux de collège, des bureaux principaux de province ».

Art. 15. De bepalingen van de artikelen 100, 101, 102, 103 en 104 van het Kieswetboek zijn van toepassing op de kiesbureaus die worden ingesteld krachtens artikel 12, onder voorbehoud van de volgende wijzigingen:

1° In artikel 100, moet men in plaats van de woorden « uit de kiezers van het arrondissement » de woorden « uit de kiezers van de provincie waarin het bureau is gevestigd, wat de college- en provinciehoofdbureaus betreft, uit de kiezers van het kanton wat betreft de kantonhoofdbureaus en de stemopnemingsbureaus en uit de kiezers van de gemeente wat de stembureaus betreft » lezen;

2° In artikel 104, eerste lid, moet men in plaats van de woorden « van de arrondissementshoofdbureaus », de woorden « van de collegehoofdbureaus, van de provinciehoofdbureaus » lezen.

De heer Peetermans stelt volgende amendementen voor:

« A. In het 1° van dit artikel, de woorden « de college- en provinciehoofdbureaus » te vervangen door de woorden « het collegehoofdbureau en de provinciehoofdbureaus. »

« B. In het 2° van dit artikel, de woorden « de collegehoofdbureaus » te vervangen door de woorden « het collegehoofdbureau. »

« A. Au 1° de cet article, remplacer les mots « les bureaux principaux de collège et de province » par les mots « le bureau principal de collège et les bureaux principaux de province. »

« B. Au 2° de cet article, remplacer les mots « des bureaux principaux de collège » par les mots « le bureau principal de collège. »

De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 15 worden aangehouden.

Le vote sur les amendements et le vote sur l'article 15 sont réservés.

Chapitre III. — De la convocation des électeurs

Art. 16. Les dispositions des articles 107, à l'exception de l'alinéa 4, et 107bis du Code électoral sont applicables à la convocation des électeurs visés à l'article 1er, §§ 1er et 2, 2°.

Hoofdstuk III. — Oproeping van de kiezers

Art. 16. De bepalingen van artikel 107, met uitzondering van het vierde lid, en 107bis van het Kieswetboek zijn van toepassing op de oproeping van de kiezers bedoeld in artikel 1, §§ 1 en 2, 2°.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 17. § 1er. Dès que le bureau principal de la province de Brabant lui a transmis, en exécution de l'article 26, § 2, la quantité de bulletins requise pour le vote des électeurs visés à l'article 1er, § 2, 1°, le bureau électoral spécial visé à l'article 13 convoque ces électeurs au scrutin en leur adressant par lettre

recommandée à la poste, à leur résidence à l'étranger, une enveloppe électorale qui comprend:

1° Une enveloppe de renvoi A libellée à l'adresse du bureau électoral spécial;

2° Une enveloppe neutre B contenant un bulletin de vote conforme au modèle IIc annexé à la présente loi et dûment estampillé au verso au moyen d'un timbre portant la date de l'élection ainsi que la mention « vote des Belges à l'étranger »;

3° Une déclaration que l'électeur est invité à compléter par l'indication de ses nom, prénoms, date de naissance, adresse complète et profession et aux termes de laquelle il s'engage sur l'honneur à ne pas faire usage de son droit de vote dans l'Etat membre où il réside, dans la mesure où il disposerait de ce droit;

4° Des instructions pour l'électeur conformes au modèle Ib annexé à la présente loi.

§ 2. Le modèle des enveloppes et de la déclaration visées au § 1er est fixé par le ministre de l'Intérieur.

Art. 17. § 1. Zodra het hoofdbureau van de provincie Brabant hem, ter uitvoering van artikel 26, § 2, het vereiste aantal stembiljetten voor de in artikel 1, § 2, 1°, bedoelde kiezers, heeft toegezonden, roept het bijzonder kiesbureau, bedoeld in artikel 13, die kiezers ter stemming op, door hen aan hun verblijfplaats in het buitenland een ter post aangetekende kiesomslag toe te zenden, bevattende:

1° Een retouromslag A, met het adres van het bijzonder kiesbureau;

2° Een neutrale omslag B, waarin een stembiljet conform het bij deze wet gevoegd model IIc, en op de keerzijde gemerkt met een stempel dragende de datum van de verkiezing alsmede de vermelding « stemming van Belgen in het buitenland »;

3° Een verklaring die de kiezer verzocht wordt in te vullen met de vermelding van zijn naam, voornamen, geboortedatum, volledig adres en beroep en waarin hij zich op zijn erewoord verbindt geen gebruik te maken van zijn stemrecht in de lidstaat waar hij verblijft, in zoverre hij dat recht heeft;

4° De onderrichtingen voor de kiezer conform het bij deze wet gevoegd model Ib.

§ 2. Het model van de omslagen en van de verklaring, bedoeld in § 1, wordt door de minister van Binnenlandse Zaken bepaald.

— Adopté.

Aangenomen.

TITRE III. — Des opérations électorales

Chapitre 1er. — Dispositions de police

Art. 18. § 1er. Les dispositions des articles 108 et 114 du Code électoral sont applicables à l'élection du Parlement européen. Toutefois, à l'article 108, alinéa 2, il y a lieu de lire au lieu des mots « si ce n'est par application de l'article 147bis » les mots « si ce n'est par application de l'article 30 de la présente loi ».

§ 2. Les dispositions de police visées aux articles 109 à 113 du Code électoral sont applicables aux bureaux de vote institués en application de l'article 12, § 1er, de la présente loi.

Toutefois, il y a lieu de lire:

1° A l'article 112, au lieu de la phrase « Il en est de même de l'instruction (modèle I), du titre V et des articles 110 et 111 du présent Code » la phrase « Il en est de même de l'instruction (modèle Ia) annexée à la présente loi, du titre V et des articles 110 et 111 du Code électoral »;

2° A l'article 113, au lieu des mots « du présent Code » les mots « du Code électoral et de la présente loi ».

TITEL III. — Kiesverrichtingen

Hoofdstuk I. — Handhaving van de orde

Art. 18. § 1. De bepalingen van de artikelen 108 en 114 van het Kieswetboek zijn van toepassing op de verkiezing van het

Europese Parlement. Evenwel moet men in artikel 108, tweede lid, in plaats van de woorden «dan op de grond van artikel 147bis» de woorden «dan op grond van artikel 30 van deze wet» lezen.

§ 2. De bepalingen inzake handhaving van de orde bedoeld in de artikelen 109 tot 113 van het Kieswetboek zijn van toepassing op de stembureaus ingesteld met toepassing van artikel 12, § 1, van deze wet.

Nochtans, moet men lezen:

1° In artikel 112, in plaats van de zin «Dit voorschrift geldt eveneens voor de onderrichtingen (model I) en voor de tekst van titel V en van de artikelen 110 en 111» de zin «Dit voorschrift geldt eveneens voor de bij deze wet gevoegde onderrichtingen (model Ia), voor de tekst van titel V en voor de artikelen 110 en 111 van het Kieswetboek»;

2° In artikel 113, in plaats van de woorden «van dit Wetboek» de woorden «van het Kieswetboek en van deze wet».

— Adopté.

Aangenomen.

Chapitre II. — Des candidatures et des bulletins

Art. 19. Les présentations de candidats doivent être déposées entre les mains du président du bureau principal de collège le vendredi cinquante-huitième jour, de 14 à 16 heures, ou le samedi cinquante-septième jour, de 9 à 12 heures, avant celui de l'élection.

Soixante et un jours au moins avant celui de l'élection, le président dudit bureau publie un avis fixant le lieu et rappelant les jours et heures auxquels il recevra les présentations de candidats.

Quinze jours au moins avant celui de l'élection, le président du bureau principal de canton publie un avis fixant le lieu auquel il recevra, le mardi cinquième jour avant celui de l'élection, de 14 à 16 heures, les désignations de témoins pour les bureaux de dépouillement et les bureaux de vote.

Hoofdstuk II. — Kandidaatstelling en stembiljetten

Art. 19. De voordrachten van kandidaten worden aan de voorzitter van het collegehoofdbureau ter hand gesteld op vrijdag achtenvijftigste dag tussen 14 en 16 uur, of op zaterdag zeventenvijftigste dag tussen 9 en 12 uur vóór de verkiezing.

Ten minste eenenzestig dagen vóór de verkiezing, maakt de voorzitter van genoemd bureau, onder vermelding van de hierboven bepaalde dagen en uren, bekend op welke plaats hij de voordrachten van kandidaten in ontvangst zal nemen.

Ten minste vijftien dagen vóór de verkiezing maakt de voorzitter van het kantonhoofdbureau bekend op welke plaats hij de dinsdag, vijfde dag vóór de verkiezing, tussen 14 en 16 uur, de aanwijzingen van de getuigen voor de stemopnemings- en stembureaus in ontvangst zal nemen.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 20. Chaque formation politique représentée dans l'une ou l'autre Chambre peut déposer un acte demandant la protection du sigle qu'elle envisage de mentionner dans l'acte de présentation, conformément à l'article 21, § 2.

L'acte de dépôt du sigle doit être signé par cinq parlementaires au moins appartenant à la formation politique qui utilisera ce sigle. Un parlementaire ne peut signer qu'un seul acte de dépôt. Lorsqu'une formation politique est représentée par moins de cinq parlementaires, la disposition ci-avant est censée être respectée si l'acte de dépôt est signé par tous les parlementaires appartenant à cette formation.

L'acte de dépôt est remis le soixante-cinquième jour qui précède celui de l'élection, entre 10 et 12 heures, entre les

mains du ministre de l'Intérieur ou de son délégué, par un parlementaire signataire. Il mentionne le sigle qui sera utilisé par les candidats de la formation politique, ainsi que les nom, prénoms, adresse de la personne et de son suppléant, désignés par cette formation pour attester, auprès du bureau principal de collège, qu'une liste de candidats est reconnue par elle.

Le soixante-cinquième jour qui précède celui de l'élection, à 12 heures, le ministre procède à un tirage au sort en vue de déterminer les numéros d'ordre qui seront attribués aux listes de candidats qui porteront un sigle protégé.

Le tableau des sigles protégés et des numéros d'ordre correspondants est publié dans les quatre jours du tirage au sort au *Moniteur belge*.

Le ministre de l'Intérieur communique aux présidents des bureaux principaux de collège les différents sigles protégés et les numéros d'ordre correspondants, ainsi que les nom, prénoms, adresse des personnes et de leurs suppléants désignés par les formations politiques et qui sont seuls habilités à authentifier les listes de candidats.

Le tableau des sigles protégés publié au *Moniteur belge* protège tant la ou les dénominations que ces sigles représentent que la ou les dénominations sous lesquelles les formations politiques sont représentées dans l'une ou l'autre Chambre. Ces dénominations sont également indiquées dans ce tableau et publiées de la même manière que les sigles protégés.

Les présentations de candidats qui réclament un sigle protégé doivent être accompagnées de l'attestation de la personne désignée par la formation politique ou de son suppléant; à défaut de production de pareille attestation, le président du bureau principal écarte d'office l'utilisation, par une liste non reconnue, du sigle protégé.

Art. 20. Elke in een van beide Kamers vertegenwoordigde politieke formatie kan een akte indienen tot bescherming van het letterwoord dat zij voornemens is in de voordrachtsakte te vermelden overeenkomstig artikel 21, § 2.

De akte van neerlegging van het letterwoord moet worden ondertekend door ten minste vijf parlementsleden behorend tot de politieke formatie die dat letterwoord zal gebruiken. Een parlements lid mag slechts één enkele akte van neerlegging ondertekenen. Wanneer een politieke formatie vertegenwoordigd is door minder dan vijf parlementsleden, wordt bovenstaande bepaling geacht vervuld te zijn als de akte van neerlegging ondertekend is door alle parlementsleden die tot deze formatie behoren.

De akte van neerlegging wordt de vijftenzestigste dag vóór de verkiezing, tussen 10 en 12 uur, aan de minister van Binnenlandse Zaken of diens gemachtigde overhandigd door een parlements lid ondertekenaar. Zij vermeldt het letterwoord dat zal worden gebruikt door de kandidaten van de politieke formatie, alsook de naam, de voornamen en het adres van de persoon en diens plaatsvervanger, welke door de formatie zijn aangewezen om in het collegehoofdbureau te attesteren dat een kandidatenlijst door haar erkend wordt.

De vijftenzestigste dag vóór de verkiezing, om 12 uur, houdt de minister een loting ter aanwijzing van de volgnummers die zullen worden toegekend aan de kandidatenlijsten die een beschermd letterwoord zullen dragen.

De tabel van de beschermde letterwoorden en hun volgnummer wordt binnen vier dagen na de loting in het *Belgisch Staatsblad* bekendgemaakt.

De minister van Binnenlandse Zaken stelt de voorzitters van de collegehoofdbureaus in kennis van de verschillende beschermde letterwoorden en hun volgnummers alsmede van de naam, de voornamen en het adres van de door de politieke formaties aangewezen personen en hun plaatsvervangers die alleen gemachtigd zijn de kandidatenlijsten voor echt te erkennen.

De in het *Belgisch Staatsblad* bekendgemaakte tabel van de beschermde letterwoorden beschermt zowel de benaming of benamingen die in de letterwoorden zijn afgekort als die waaronder de politieke formaties vertegenwoordigd zijn in één van

beide Kamers. Die benamingen worden eveneens in die tabel vermeld en op dezelfde wijze als de beschermde letterwoorden bekendgemaakt.

De voordrachten van kandidaten die een ingediend letterwoord vorderen, moeten vergezeld zijn van het attest van de door de politieke formatie gemachtigde persoon of van zijn plaatsvervanger; wordt zodanig attest niet voorgelegd dan weigert de voorzitter van het hoofdbureau ambtshalve het gebruik van het beschermde letterwoord door een niet erkende lijst.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — L'article 21 est ainsi libellé:

Art. 21. § 1er. La présentation de candidats doit être signée:

— Soit par cinq parlementaires belges au moins qui, au Parlement, appartiennent au groupe linguistique qui correspond à la langue mentionnée dans la déclaration linguistique des candidats visée au § 2, alinéa 6, du présent article;

— Soit par mille électeurs au moins, par province, inscrits dans chacune des cinq provinces qui, entièrement ou partiellement, composent le collège électoral auquel appartiennent les candidats proposés.

Pour l'application de la présente disposition, lorsque l'acte de présentation est signé par des électeurs, les électeurs belges résidant sur le territoire d'un autre Etat membre de la Communauté européenne sont censés être inscrits dans la province de Brabant.

§ 2. La présentation des candidats est remise par un des trois signataires au moins désignés par les candidats ou par un des deux candidats désignés par les parlementaires présents au président du bureau principal de collège qui en donne récépissé.

Elle indique les nom, prénoms, date de naissance, profession, domicile et adresse complète des candidats, ainsi que le cas échéant des électeurs qui les présentent. L'identité de la femme-candidat, mariée ou veuve, peut être précédée du nom de son époux ou de son époux décédé.

La présentation peut mentionner le sigle, composé de six lettres au plus, visé à l'article 20 qui doit surmonter la liste des candidats sur le bulletin de vote. Un même sigle peut être soit formulé dans une seule langue nationale, soit traduit dans une autre langue nationale, soit composé à la fois de sa formule dans une langue nationale et de sa traduction dans une autre langue nationale. Au sigle ainsi composé, peut être ajouté un élément complémentaire comprenant six lettres au maximum et désignant le groupe politique européen dont la formation se réclame, l'ensemble constituant un seul sigle. Dans le cas où il est fait usage de cette faculté, le sigle appelé à surmonter la liste de candidats sur le bulletin de vote peut être présenté, soit sur une seule ligne, les deux éléments étant séparés par un tiret, soit sur deux lignes, le premier élément sur une ligne et l'élément complémentaire sur une seconde ligne, les deux lignes étant séparées par un trait horizontal. Outre le sigle, il sera fait mention de la ou des dénominations que le sigle représente.

La mention d'un sigle qui a été utilisé par une formation politique représentée dans l'une ou l'autre Chambre et qui a fait l'objet d'une protection en vertu de l'article 115bis, § 1er, du Code électoral et de l'article 20, peut être interdite par le ministre de l'Intérieur sur demande motivée de cette formation. La liste des sigles dont l'usage est prohibé est publiée au *Moniteur belge* le soixante-huitième jour avant celui de l'élection.

Si des électeurs présents ne figurent pas sur les listes de la commune dans laquelle le bureau principal de collège est établi, il est joint à l'acte de présentation, un extrait de la liste électorale de la commune où ils sont inscrits ou de la liste dressée en application de l'article 7.

L'acte d'acceptation de la candidature consiste en une déclaration écrite et signée qui est remise au président du bureau principal de collège dans le délai prescrit pour le dépôt des présentations de candidats. Dans la même déclaration, les candidats qui se présentent devant le collège électoral français doivent

certifier qu'ils sont d'expression française ou allemande, tandis que les candidats qui se présentent devant le collège électoral néerlandais doivent certifier qu'ils sont d'expression néerlandaise.

Une fois l'acte de présentation remis au président du bureau principal de collège, le candidat acceptant n'est plus autorisé à retirer valablement sa candidature qu'avec l'assentiment des signataires de l'acte et de tous ses colistiers.

Les candidats acceptants dont les noms figurent sur un même acte de présentation sont considérés comme formant une seule liste.

Les candidats dans leur acte d'acceptation désignent, parmi les électeurs qui ont signé l'acte de présentation qui les concerne, trois personnes qu'ils autorisent à faire le dépôt de cet acte. Ils reconnaissent dans le même acte les deux candidats désignés par les parlementaires visés à l'article 21, § 1er, pour déposer l'acte de présentation.

Aucune liste ne peut comprendre un nombre de candidats supérieur à celui des membres à élire.

§ 3. Dans leur acte d'acceptation, les candidats peuvent désigner un témoin et un témoin suppléant pour le bureau principal de collège, pour chacun des bureaux principaux de province et des bureaux principaux de canton, en vue d'assister aux séances et aux opérations de ces bureaux.

§ 4. La présentation de candidats indique l'ordre dans lequel ils sont présentés.

§ 5. Un candidat ne peut figurer sur plus d'une liste.

Nul ne peut à la fois signer un acte demandant la protection d'un sigle et être candidat sur une liste utilisant un autre sigle.

Le candidat acceptant qui contrevient à l'une des interdictions indiquées dans les deux alinéas précédents est passible des peines édictées à l'article 202 du Code électoral. Son nom est rayé de toutes les listes où il figure. Pour assurer cette radiation, le président du bureau principal de collège, aussitôt après l'expiration du délai prévu pour le dépôt des listes de candidats, transmet, par la voie la plus rapide, au ministre de l'Intérieur un extrait de toutes les listes déposées. Cet extrait comprend les nom, prénoms, date de naissance des candidats et le sigle de la liste prévu à l'article 21, § 2, alinéa 3.

Le cas échéant, le ministre de l'Intérieur signale au président du bureau principal de collège les candidatures qui contreviennent aux dispositions du présent article, au plus tard le cinquante-deuxième jour avant celui du scrutin à 16 heures.

§ 6. Un électeur ne peut signer plus d'un acte de présentation.

L'électeur qui contrevient à cette interdiction est passible des peines édictées à l'article 202 du Code électoral.

Art. 21. § 1. De voordracht van kandidaten moet worden ondertekend:

— Hetzij door minstens vijf Belgische parlementsleden die in het Parlement tot de taalgroep behoren die overeenstemt met de taal vermeld in de in § 2, zesde lid, van dit artikel bedoelde taalverklaring van de kandidaten;

— Hetzij door minstens duizend kiezers, per provincie, ingeschreven in elk van de vijf provincies die geheel of gedeeltelijk het kiescollege vormen waartoe de voorgedragen kandidaten behoren.

Voor de toepassing van deze bepaling worden, wanneer de voordrachtsakte door kiezers wordt ondertekend, de Belgische kiezers die op het grondgebied van een andere lid-staat van de Europese Gemeenschap verblijfhouden, geacht in de provincie Brabant te zijn ingeschreven.

§ 2. De voordracht van kandidaten wordt aan de voorzitter van het collegehoofdbureau tegen ontvangstbewijs overhandigd door ten minste één van de drie ondertekenaars aangewezen door de kandidaten of door een van de twee kandidaten aangewezen door de parlementsleden die de kandidaten voordragen.

Zij vermeldt de naam, de voornamen, de geboortedatum, het beroep, de woonplaats en het volledig adres van de kandidaten, alsmede, in voorkomend geval, van de kiezers die hen voordra-

gen. De identiteit van de vrouwelijke kandidaat die gehuwd of weduwe is, mag worden voorafgegaan door de naam van haar echtgenoot of overleden echtgenoot.

De voordracht mag het in artikel 20 bedoeld letterwoord, bestaande uit ten hoogste zes letters, vermelden dat boven de kandidatenlijsten moet komen op het stembiljet. Een zelfde letterwoord kan worden gesteld, hetzij in een enkele nationale taal, hetzij vertaald in een andere nationale taal, hetzij in een nationale taal samen met de vertaling in een andere nationale taal. Aan het aldus samengestelde letterwoord kan een bijkomend element worden toegevoegd dat uit ten hoogste zes letters bestaat en de Europese politieke groep aanduidt waartoe de formatie beweert te behoren; het geheel vormt één enkel letterwoord. Wanneer van die mogelijkheid gebruik gemaakt wordt, mag het letterwoord dat op het stembiljet boven de kandidatenlijst moet staan, ofwel op één lijn gezet worden, waarbij de twee elementen door een streepje gescheiden zijn, ofwel op twee lijnen, namelijk het eerste element op één lijn en het bijkomende element op de tweede, waarbij de twee lijnen door een horizontale streep gescheiden zijn. Samen met het letterwoord moeten worden vermeld de benaming of benamingen die er in zijn afgekort.

De vermelding van een letterwoord waarvan gebruik is gemaakt door een politieke formatie die vertegenwoordigd is in een van beide Kamers en waarvoor krachtens artikel 115bis, § 1, van het Kieswetboek en artikel 20, bescherming werd verleend, kan op gemotiveerd verzoek van die formatie, door de minister van Binnenlandse Zaken worden verboden. De lijst van de letterwoorden waarvan het gebruik verboden is, wordt de achtenzestigste dag vóór de verkiezing in het *Belgisch Staatsblad* bekend gemaakt.

Indien kiezers die de voordracht doen, niet voorkomen op de lijsten van de gemeente waar het collegehoofdbureau is gevestigd, wordt bij de voordrachtsakte een uittreksel gevoegd uit de kiezerslijst van de gemeente waar zij zijn ingeschreven of uit de lijst opgemaakt met toepassing van artikel 7.

De akte van bewilliging van de kandidaatstelling bestaat in een ondertekende schriftelijke verklaring, die aan de voorzitter van het collegehoofdbureau wordt overhandigd binnen de tijd bepaald voor het indienen van de voordrachten van kandidaten. In dezelfde verklaring moeten de kandidaten die zich voor het Nederlandse kiescollege aanmelden bevestigen dat zij Nederlandstalig zijn, terwijl de kandidaten die zich voor het Frans kiescollege aanmelden bevestigen dat zij Frans- of Duitstalig zijn.

Wanneer de voordrachtsakte aan de voorzitter van het collegehoofdbureau is overhandigd, kan de bewilligende kandidaat zijn kandidatuurstelling niet meer op geldige wijze intrekken, tenzij met de instemming van de ondertekenaars van de akte en van al zijn medekandidaten.

De bewilligende kandidaten wier namen voorkomen op een zelfde voordrachtsakte, worden geacht een enkele lijst te vormen.

In hun akte van bewilliging wijzen de kandidaten uit de kiezers die hun voordrachtsakte hebben ondertekend, drie personen aan, die zij machtigen om deze akte in te dienen. In dezelfde akte erkennen zij de twee kandidaten die door de in artikel 21, § 1, bedoelde parlementsleden zijn aangewezen om de voordrachtsakte in te dienen.

Op een zelfde lijst mogen niet meer kandidaten voorkomen dan er leden te kiezen zijn.

§ 3. De kandidaten kunnen in hun akte van bewilliging een getuige en een plaatsvervangende getuige voor het collegehoofdbureau, voor elk van de provinciehoofdbureaus en van de kantonhoofdbureaus aanwijzen om de vergaderingen en verrichtingen van die bureaus bij te wonen.

§ 4. De voordracht van de kandidaten wijst de volgorde aan waarin zij worden voorgedragen.

§ 5. Een kandidaat mag niet voorkomen op meer dan één lijst.

Niemand kan een akte tot bescherming van een letterwoord ondertekenen en tegelijk kandidaat zijn op een lijst die een ander beschermd letterwoord gebruikt.

De bewilligende kandidaat die een van de verbodsbepalingen van de twee vorige leden overtreedt, is strafbaar met de straffen bepaald bij artikel 202 van het Kieswetboek. Zijn naam wordt geschrapt van alle lijsten waarop hij voorkomt. Om die schrapping te verzekeren doet de voorzitter van het collegehoofdbureau, onmiddellijk na het verstrijken van de termijn voor het indienen van de kandidatenlijsten, langs de snelste weg een uittreksel uit alle ingediende lijsten toekomen aan de minister van Binnenlandse Zaken. Dit uittreksel moet de naam, voornamen, de geboortedatum van de kandidaten en het letterwoord van de lijst bepaald bij artikel 21, § 2, derde lid bevatten.

In voorkomend geval geeft de minister van Binnenlandse Zaken uiterlijk de tweeënvijftigste dag vóór de stemming, te 16 uur, aan de voorzitter van het collegehoofdbureau, kennis van de gevallen van kandidaatstelling die een overtreding vormen van de bepalingen van dit artikel.

§ 6. Een kiezer mag niet meer dan één voordrachtsakte ondertekenen.

De kiezer die dit verbod overtreedt is strafbaar met de straffen bepaald bij artikel 202 van het Kieswetboek.

De heer Peetermans stelt volgend amendement voor:

« In § 2, zesde lid, van dit artikel, de tweede volzin « In dezelfde verklaring moeten de kandidaten die zich voor het Nederlandse kiescollege aanmelden bevestigen dat zij Nederlandstalig zijn, terwijl de kandidaten die zich voor het Franse kiescollege aanmelden bevestigen dat zij Frans- of Duitstalig zijn. » te doen vervallen. »

« Au § 2, sixième alinéa, de cet article, supprimer la deuxième phrase qui est rédigée comme suit : « Dans la même déclaration, les candidats qui se présentent devant le collège électoral français doivent certifier qu'ils sont d'expression française ou allemande, tandis que les candidats qui se présentent devant le collège électoral néerlandais doivent certifier qu'ils sont d'expression néerlandaise. »

De stemming over het amendement en de stemming over artikel 21 worden aangehouden.

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 21 sont réservés.

L'article 22 est ainsi libellé:

Art. 22. Les dispositions des articles 117, alinéas 1er et 2, 119 et 126 du Code électoral sont applicables à l'élection du Parlement européen.

Toutefois:

1° Il y a lieu de lire, à chaque fois, au lieu des mots « bureau principal d'arrondissement » les mots « bureau principal de collège »;

2° a) A l'article 117, alinéa 1er, les mots « aux mandats de représentant ou de sénateur » sont supprimés;

b) A l'alinéa 2 du même article, les mots « le double de » et « ni excéder le maximum de six » sont supprimés;

3° A l'article 119, alinéa 3, il y a lieu de lire, au lieu du mot « vingtième » le mot « cinquante-cinquième »;

4° L'article 119bis doit être lu comme suit:

« La condition d'éligibilité mentionnée à l'article 41, 3°, doit être remplie au plus tard au moment de la remise des actes de présentation.

Le bureau principal de collège écarte d'office les candidats qui, à la date de l'élection, n'auront pas encore atteint l'âge de vingt et un ans accomplis ou seront encore frappés de l'exclusion ou de la suspension du droit d'éligibilité »;

5° a) A l'article 121, alinéa 1er, il y a lieu de lire, au lieu du mot «dix-neuvième» le mot «cinquante-quatrième»;

b) Le même article est complété par les alinéas suivants:

«Les candidats peuvent introduire auprès du bureau principal de collège une réclamation contre la déclaration d'appartenance linguistique prescrite à l'article 21, § 2, alinéa 6, et formulée par un candidat présenté par des électeurs.

La réclamation doit être introduite comme il est prévu à l'alinéa 1er du présent article.

Les dispositions des articles 122, 123, alinéa 1er, 124 et 125, alinéas 1er et 2, du Code électoral sont applicables à une telle réclamation.

Un recours contre la décision prise en la matière par le bureau principal de collège est ouvert auprès du Conseil d'Etat, dont la chambre française ou néerlandaise, selon le cas, se prononce au plus tard le quarante-troisième jour avant celui de l'élection. Le Roi fixe la procédure à suivre par le Conseil d'Etat.

La décision du Conseil d'Etat est immédiatement communiquée au président du bureau principal de collège concerné»;

6° A l'article 123, alinéa 1er, il y a lieu de lire, au lieu du mot «dix-septième» le mot «cinquante-deuxième»;

7° A l'article 124, il y a lieu de lire:

— A l'alinéa 1er, au lieu du mot «dix-septième» le mot «cinquante-deuxième»;

— A l'alinéa 3, au lieu des mots «en vertu de l'article 116» les mots «en vertu de l'article 21, § 3»;

8° L'article 125, alinéa 3, doit être lu comme suit:

«En cas d'appel concernant les conditions d'éligibilité mentionnées à l'article 41, 1° et 2°, le quarante et unième jour avant l'élection, à 10 heures du matin, même si ce jour est un jour férié, l'affaire est fixée, sans assignation ni convocation, devant la première Chambre de la Cour d'appel de Liège ou d'Anvers, selon qu'il s'agit de candidats présentés devant le collège électoral français ou néerlandais»;

9° L'article 125bis, alinéa 1er, doit être lu comme suit:

«Le président de la Cour d'appel se tient à la disposition du président du bureau principal de collège, le cinquante et unième jour avant celui de l'élection, entre 11 et 13 heures, en son cabinet, pour y recevoir, de ses mains, une expédition des procès-verbaux contenant les déclarations d'appel ainsi que tous les documents intéressant les litiges dont le bureau principal de collège a eu connaissance.

Assisté de son greffier, il dresse l'acte de cette remise»;

10° A l'article 125ter, alinéa 1er, il y a lieu de lire, au lieu du mot «treizième» le mot «quarante et unième»;

11° L'article 126, alinéa 4, doit être lu comme suit:

«Le procès-verbal de l'élection, rédigé et signé séance tenante par les membres du bureau, est adressé immédiatement au Parlement européen. Une copie du procès-verbal est envoyée au ministre de l'Intérieur. Des extraits de ce procès-verbal sont immédiatement adressés aux élus.»

Art. 22. De bepalingen van de artikelen 117, eerste en tweede lid, en 119 tot 126 van het Kieswetboek zijn van toepassing op de verkiezing van het Europese Parlement.

Nochtans:

1° Moet men in plaats van het woord «arrondissements-hoofdbureau» telkens het woord «collegehoofdbureau» lezen;

2° a) Worden in artikel 117, eerste lid, de woorden «voor de mandaten van volksvertegenwoordiger of senator» weggelaten;

b) Worden in het tweede lid van hetzelfde artikel de woorden «tweemaal» en «niet meer dan zes» weggelaten;

3° Moet men in artikel 119, derde lid, in plaats van het woord «twintigste» het woord «vijfenvijftigste» lezen;

4° Moet artikel 119bis als volgt gelezen worden:

«Aan de verkiesbaarheidsvereiste vermeld in artikel 41, 3°, moet uiterlijk op het ogenblik van de indiening van de voordrachtsakten voldaan zijn.

Het collegehoofdbureau wijst ambtshalve de kandidaten af, die op de datum van de verkiezing de volle leeftijd van eenentwintig jaar nog niet bereikt zullen hebben of nog van het verkiesbaarheidsrecht uitgesloten of in de uitoefening ervan geschorst zullen zijn»;

5° a) Moet men in artikel 121, eerste lid, in plaats van het woord «negentiende» het woord «vierenvijftigste» lezen;

b) Wordt hetzelfde artikel met de volgende leden aangevuld:

«De kandidaten kunnen bij het collegehoofdbureau bezwaar indienen tegen de taalverklaring voorgeschreven bij artikel 21, § 2, zesde lid, en afgelegd door een kandidaat die door kiezers is voorgedragen.

Het bezwaarschrift moet worden ingediend zoals is bepaald in het eerste lid van dit artikel.

Op zulk bezwaarschrift zijn de bepalingen van de artikelen 122, 123, eerste lid, 124 en 125, eerste en tweede lid, van het Kieswetboek van toepassing.

Tegen de beslissing door het collegehoofdbureau getroffen in verband met een dergelijk bezwaarschrift kan beroep worden ingediend bij de Raad van State, waar de Nederlandse of de Franse kamer, al naar gelang van het geval, ten laatste de drieënveertigste dag vóór de verkiezing een beslissing moet nemen. De Koning bepaalt de door de Raad van State te volgen rechtspleging.

De beslissing van de Raad van State moet onmiddellijk aan de voorzitter van het betrokken collegehoofdbureau worden medegedeeld»;

6° Moet men in artikel 123, eerste lid, in plaats van het woord «zeventiende» het woord «tweeënvijftigste» lezen;

7° In artikel 124, moet men lezen:

— In het eerste lid in plaats van het woord «zeventiende» het woord «tweeënvijftigste»;

— In het derde lid in plaats van de woorden «krachtens artikel 116», de woorden «krachtens artikel 21, § 3»;

8° Moet artikel 125, derde lid, als volgt gelezen worden:

«In geval van beroep in verband met de verkiesbaarheidsvereisten vermeld in artikel 41, 1° en 2°, wordt de eenenveertigste dag vóór de verkiezing, te 10 uur 's morgens, zelfs indien die dag een feestdag is, de zaak zonder dagvaarding of oproeping voor de eerste kamer van het Hof van beroep van Antwerpen of van Luik gebracht, naargelang het kandidaten betreft die voorgedragen zijn voor het Nederlandse of het Franse kiescollege»;

9° Moet artikel 125bis, eerste lid, als volgt gelezen worden:

«De eenenvijftigste dag vóór de verkiezing, houdt de voorzitter van het Hof van beroep zich, tussen 11 en 13 uur, in zijn kabinet ter beschikking van de voorzitter van het collegehoofdbureau om er uit zijn handen te ontvangen een uitgifte van de processen-verbaal houdende verklaringen van beroep, alsmede alle stukken betreffende de geschillen waarvan het collegehoofdbureau kennis heeft gehad.

Bijgestaan door zijn griffier, maakt hij van deze overhandiging akte op»;

10° Moet men in artikel 125ter, eerste lid, in plaats van het woord «dertiende», het woord «eenenveertigste» lezen;

11° Moet artikel 126, vierde lid, als volgt gelezen worden:

«Het proces-verbaal van de verkiezing, staande de vergadering opgemaakt en door de leden van het bureau ondertekend, wordt onmiddellijk aan het Europese Parlement gezonden. Een afschrift van het proces-verbaal wordt naar de minister van Binnenlandse Zaken gestuurd. Uittreksels uit het proces-verbaal worden onmiddellijk aan de gekozenen gezonden.

De heer Peetermans stelt volgende amendementen voor :

« A. In dit artikel, tweede lid, het 5°, b) te doen vervallen. »

« B. In hetzelfde artikel, tweede lid, 8°, de woorden « Antwerpen of van Luik gebracht, naargelang het kandidaten betreft die voorgedragen zijn voor het Nederlandse of het Franse kiescollege » te vervangen door de woorden « Brussel gebracht. »

« A. Supprimer, au deuxième alinéa de cet article, le b) du 5°. »

« B. Remplacer, au 8° du deuxième alinéa de cet article, les mots « de Liège ou d'Anvers, selon qu'il s'agit de candidats présentés devant le collège électoral français ou néerlandais » par les mots « de Bruxelles. »

De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 22 worden aangehouden.

Le vote sur les amendements et le vote sur l'article 22 sont réservés.

L'article 23 est ainsi libellé :

Art. 23. Si le nombre des candidats effectifs et suppléants est supérieur à celui des mandats à conférer, le bureau principal de collège établit immédiatement le bulletin de vote conformément au modèle IIa ou IIb annexé à la présente loi.

Les listes de candidats sont immédiatement affichées dans toutes les communes respectivement de la circonscription électorale wallonne et flamande.

Une copie des listes de candidats est immédiatement adressée au président du bureau principal de la province de Brabant qui fait immédiatement afficher ces listes dans les communes de la circonscription électorale bruxelloise.

L'affiche reproduit, en gros caractères à l'encre noire, les noms des candidats dans la forme prévue à l'article 24 pour le bulletin de vote, ainsi que leurs prénoms, profession et domicile. Elle reproduit également les instructions, modèle Ia, annexées à la présente loi.

A partir du cinquantième jour précédant celui du scrutin, le président du bureau principal du collège communique la liste officielle des candidats à ceux-ci et aux électeurs qui les ont présentés, s'ils le demandent.

Art. 23. Indien er meer kandidaten-titularissen en -opvolgers dan toe te kennen mandaten zijn, maakt het collegehoofdbureau onmiddellijk het stembiljet op overeenkomstig het bij deze wet gevoegde model IIa of IIb.

De kandidatenlijsten worden onverwijld aangeplakt in alle gemeenten van respectievelijk de Vlaamse en de Waalse kieskring.

Een afschrift van de kandidatenlijsten wordt onmiddellijk gezonden aan de voorzitter van het hoofdbureau van de provincie Brabant die deze lijsten onverwijld in de gemeenten van de Brusselse kieskring doet aanplakken.

Het aanplakbiljet vermeldt met vette letters, in zwarte inkt, de naam van de kandidaten in dezelfde vorm als in artikel 24 voor het stembiljet wordt bepaald, alsmede hun voornamen, hun beroep en hun woonplaats. De bij deze wet gevoegde onderrichtingen, model Ia, worden daarop ook overgenomen.

Vanaf de vijftigste dag vóór de stemming deelt de voorzitter van het collegehoofdbureau de officiële kandidatenlijst mee aan de kandidaten en aan de kiezers die hen hebben voorgedragen, indien zij het vragen.

De heer Peetermans stelt volgende amendementen voor :

« A. In het eerste lid van dit artikel, de cijfers « IIa of IIb » te doen vervallen. »

« B. In het tweede lid van dit artikel, de woorden « respectievelijk de Vlaamse en de Waalse kieskring » te vervangen door de woorden « de Belgische kieskring. »

« C. Het derde lid van dit artikel te doen vervallen. »

« A. Au premier alinéa de cet article, supprimer les mots « IIa ou IIb. »

« B. Au deuxième alinéa de cet article, remplacer les mots « respectivement de la circonscription électorale wallonne et flamande » par les mots « de la circonscription électorale belge. »

« C. Supprimer le troisième alinéa de cet article. »

De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 23 worden aangehouden.

Le vote sur les amendements et le vote sur l'article 23 sont réservés.

L'article 24 est ainsi libellé :

Art. 24. § 1er. Une copie du modèle du bulletin de vote établi par le bureau principal de collège est immédiatement adressée au président du bureau principal de chaque province qui fait partie, entièrement ou partiellement, des circonscriptions électorales respectives.

§ 2. Les dispositions de l'article 128 du Code électoral sont applicables à l'élection du Parlement européen.

Toutefois :

1° Le deuxième alinéa doit être lu comme suit : « Une case de vote de dimensions moindres se trouve à côté du nom et du prénom de chaque candidat » ;

2° Les alinéas 6 et 7 doivent être lus comme suit :

« Les listes qui portent un sigle protégé obtiennent le numéro d'ordre qui, en vertu de l'article 20, est attribué à ce sigle. »

Les numéros suivants sont attribués aux autres listes par des tirages au sort successifs.

Un premier tirage au sort pour l'attribution des numéros s'effectue entre les listes complètes et un second entre les listes incomplètes. » ;

3° Les alinéas 9, 10 et 11 ne sont pas d'application.

§ 3. Le président du bureau principal de la province de Brabant fait mentionner sur les bulletins de vote destinés à la circonscription électorale bruxelloise les listes de candidats présentées tant dans le bureau principal de collège français que dans le bureau principal de collège néerlandais.

A cet effet, le bulletin de vote est formulé conformément au modèle IIc, annexé à la présente loi.

Dans chaque moitié du bulletin de vote, les listes de candidats sont rangées comme prévu au § 2.

Art. 24. § 1. Een afschrift van het door het collegehoofdbureau opgemaakte modelstembiljet wordt onverwijld gezonden aan de voorzitter van het hoofdbureau van elke provincie die, geheel of gedeeltelijk, tot de respectieve kieskringen behoort.

§ 2. De bepalingen van artikel 128 van het Kieswetboek zijn van toepassing op de verkiezing van het Europees Parlement.

Nochtans :

1° Moet het tweede lid als volgt gelezen worden : « Naast de naam en de voornaam van iedere kandidaat staat een kleiner stemvak » ;

2° Moeten het zesde en het zevende lid als volgt gelezen worden :

« De lijsten die een beschermd letterwoord dragen, krijgen het volgnummer dat overeenkomstig artikel 20 aan dat letterwoord is verbonden. »

De volgende nummers worden bij opeenvolgende lotingen toegekend aan de andere lijsten.

Een eerste loting voor het toekennen van de nummers geschiedt onder de volledige lijsten, een tweede onder de onvolledige.»;

3° Zijn het negende, het tiende en het elfde lid niet van toepassing.

§ 3. De voorzitter van het hoofdbureau van de provincie Brabant doet op de stembiljetten bestemd voor de Brusselse kieskring, de lijsten vermelden van de kandidaten, die zowel in het Nederlandse als in het Franse collegehoofdbureau zijn voorgedragen.

Daartoe wordt het stembiljet opgemaakt overeenkomstig het bij deze wet gevoegde model IIc.

In elke helft van het stembiljet worden de kandidatenlijsten gerangschikt zoals in § 2 wordt bepaald.

De heer Peetermans stelt volgend amendement voor:

«Paragraaf 3 van dit artikel te doen vervallen.»

«Supprimer le § 3 de cet article.»

De stemming over het amendement en de stemming over artikel 24 worden aangehouden.

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 24 sont réservés.

Art. 25. En cas de recours, le bureau principal de collège reporte les opérations prévues aux articles 23 et 24 et à l'article 126, alinéas 1, 2 et 3, du Code électoral. Il se réunit le quarante et unième jour avant celui de l'élection, à 18 heures, en vue de pouvoir accomplir ces opérations, aussitôt qu'il aura reçu connaissance des décisions prises sur le recours.

Dans ce cas, la communication des listes prévue à l'article 23, alinéa 5, s'effectue à partir du quarantième jour précédant celui du scrutin.

Art. 25. In geval van beroep verdaagt het collegehoofdbureau de verrichtingen bepaald in de artikelen 23 en 24 en in artikel 126, eerste, tweede en derde lid, van het Kieswetboek. Het vergadert de eenenvertigste dag vóór de verkiezing, te 18 uur, om tot die verrichtingen te kunnen overgaan, zodra het in kennis is gesteld van de in verband met het beroep genomen beslissingen.

In dit geval geschiedt de in artikel 23, vijfde lid, bepaalde mededeling van de lijsten vanaf de veertigste dag vóór de stemming.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 26. § 1er. Le président du bureau principal de province fait imprimer les bulletins de vote sur papier électoral et à l'encre noire. L'emploi de tout autre bulletin est interdit.

Cinq jours avant celui du scrutin, le président de chaque bureau principal de province fait parvenir au président de chaque bureau principal de canton, sous enveloppe cachetée, les bulletins nécessaires à l'élection. Ce président fait remettre contre récépissé, la veille de l'élection, au président de chacun des bureaux de vote le nombre de bulletins de vote destinés à son bureau. L'adresse et le nombre de bulletins de vote que l'enveloppe contient sont mentionnés sur celle-ci.

Cette enveloppe ne peut être décachetée et ouverte qu'en présence du bureau régulièrement constitué. Le nombre de bulletins est vérifié immédiatement et le résultat de la vérification indiqué au procès-verbal.

Le président du bureau principal de canton fait parvenir en même temps à chacun des présidents des bureaux de dépouillement la formule qu'il a fait préparer et que les présidents des bureaux de dépouillement ont à remplir après le recensement des votes.

§ 2. Outre l'impression des bulletins de vote nécessaires aux opérations de vote dans sa province, le président du bureau principal de la province de Brabant ordonne celle de la quantité de bulletins requise pour le vote des électeurs visés à l'article 1er, § 2, 1°. Il se fonde à cette fin sur la communication qui lui est faite en exécution de l'article 7, § 2.

Dès que ces bulletins sont imprimés, le président les fait parvenir, sous enveloppe cachetée, au président du bureau électoral spécial visé à l'article 13, de manière à permettre à ce bureau de convoquer au scrutin les électeurs à qui ils sont destinés. Le nombre de bulletins de vote que l'enveloppe contient est mentionné sur celle-ci.

Cette enveloppe ne peut être décachetée et ouverte qu'en présence du bureau électoral spécial régulièrement constitué. Le nombre de bulletins est vérifié immédiatement et le résultat de la vérification indiqué au procès-verbal.

Art. 26. § 1. De voorzitter van het provinciehoofdbureau laat de stembiljetten met zwarte inkt op stempapier drukken. Het is verboden enig ander stembiljet te gebruiken.

Vijf dagen vóór de stemming zendt de voorzitter van elk provinciehoofdbureau de voor de verkiezing nodige stembiljetten in verzegelde omslag aan de voorzitter van elk kantonhoofdbureau. Deze doet daags vóór de stemming tegen ontvangstbewijs, aan de voorzitter van elk stembureau het voor zijn bureau bestemd aantal stembiljetten overhandigen. Op de omslag wordt het adres vermeld alsook het aantal stembiljetten dat hij bevat.

De omslag mag niet worden ontzegeld en geopend dan in aanwezigheid van het regelmatig samengestelde stembureau. De stembiljetten worden onmiddellijk nageteld en de uitslag ervan wordt in het proces-verbaal opgetekend.

De voorzitter van het kantonhoofdbureau zendt terzelfder tijd aan de voorzitter van elk stemopnemingsbureau het formulier dat hij heeft laten opmaken en dat de voorzitters van de stemopnemingsbureaus na de stemopneming moeten invullen.

§ 2. Buiten de nodige stembiljetten die de voorzitter van het hoofdbureau van de provincie Brabant voor de stemverrichtingen in zijn provincie laat drukken, gelast hij ook het drukken van het vereiste aantal stembiljetten voor de in artikel 1, § 2, 1°, bedoelde kiezers. Daartoe steunt hij op de mededeling die hem is gedaan in uitvoering van artikel 7, § 2.

Zodra die stembiljetten gedrukt zijn, zendt de voorzitter ze, in verzegelde omslag, aan de voorzitter van het bijzonder kiesbureau bedoeld in artikel 13, ten einde dit bureau in de mogelijkheid te stellen de kiezers, voor wie ze bestemd zijn, ter stemming op te roepen. Op de omslag wordt het aantal stembiljetten vermeld dat hij bevat.

De omslag mag niet worden ontzegeld en geopend dan in aanwezigheid van het regelmatig samengesteld bijzonder kiesbureau. De stembiljetten worden onmiddellijk nageteld en de uitslag ervan wordt in het proces-verbaal opgetekend.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 27. Le papier électoral est fourni par l'Etat. La couleur et les dimensions des bulletins de vote sont déterminées par le Roi.

Les urnes, cloisons, pupitres, enveloppes et crayons sont fournis par les communes d'après les modèles approuvés par le gouvernement.

Toutes les autres dépenses électorales sont également à la charge des communes, à l'exception des indemnités visées aux articles 101 et 141 du Code électoral, dont le paiement incombe à l'Etat.

Seuls les électeurs visés à l'article 1er, §§ 1er et 2, 2° peuvent prétendre aux indemnités visées à l'article 141 du Code électoral.

Art. 27. De Staat levert het stempapier. De kleur en de afmetingen van de stembiljetten worden door de Koning vastgesteld.

De stembussen, schotten, lessenaars, omslagen en potloden worden volgens de door de regering goedgekeurde modellen door de gemeenten geleverd.

Alle andere verkiezingsuitgaven, uitgezonderd de in de artikelen 101 en 141 van het Kieswetboek bedoelde vergoedingen die door de Staat worden betaald, zijn insgelijks ten laste van de gemeente.

Alleen de in artikel 1, §§ 1 en 2, 2°, bedoelde kiezers kunnen aanspraak maken op de vergoedingen bedoeld in artikel 141 van het Kieswetboek.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 28. Cinq jours avant celui de l'élection, les candidats désignent, pour assister aux opérations, un témoin et un témoin suppléant au plus pour chacun des bureaux de vote et de dépouillement.

Les candidats d'une même liste ne peuvent désigner, au nom de la liste qu'ils représentent, qu'un témoin et un témoin suppléant par bureau.

Si le nombre des témoins désignés par des candidats présentés isolément aux mandats effectifs excède trois pour un même bureau, leur nombre est ramené à trois par le bureau principal de canton au moyen d'un tirage au sort qui assigne, le cas échéant, un autre bureau de la même commune aux témoins écartés. Ceux-ci en sont aussitôt avertis par le président du bureau principal de canton. Il est procédé à ce tirage au sort immédiatement après l'expiration du délai fixé pour la réception des désignations de témoins, quel que soit le nombre de membres présents.

Les candidats indiquent le bureau de vote ou de dépouillement où chaque témoin remplira sa mission pendant toute la durée des opérations. Ils en informent eux-mêmes les témoins qu'ils ont désignés. La lettre d'information, signée par un des candidats, est contresignée par le président du bureau principal de canton.

Les témoins doivent être électeurs dans la circonscription électorale.

Les candidats peuvent être désignés comme témoins ou témoins suppléants.

Art. 28. Vijf dagen vóór de verkiezing wijzen de kandidaten ten hoogste één getuige en één plaatsvervangend getuige per stembureau en stemopnemingsbureau aan om de verrichtingen bij te wonen.

De kandidaten van een zelfde lijst mogen slechts één getuige en één plaatsvervangend getuige per bureau aanwijzen, namens de lijst die ze vertegenwoordigen.

Indien voor een zelfde bureau meer dan drie getuigen zijn aangewezen door alleenstaande kandidaten die zijn voorgedragen voor effectieve mandaten, wordt hun aantal tot drie verminderd door het kantonhoofdbureau door middel van een loting, waarbij de geweerde getuigen eventueel voor een ander stembureau van dezelfde gemeente worden aangewezen. De voorzitter van het kantonhoofdbureau geeft hun daarvan dadelijk bericht. De loting geschiedt onmiddellijk na het verstrijken van de termijn die voor het in ontvangst nemen van de getuigenaanwijzingen is gesteld, ongeacht het aantal aanwezige leden.

De kandidaten beslissen voor iedere getuige in welk stem- of stemopnemingsbureau hij tijdens de hele duur van de verrichtingen zijn opdracht zal vervullen. Zij geven hiervan zelf kennis aan de door hen aangewezen getuigen. Deze kennisgeving, door een van de kandidaten ondertekend, wordt medeondertekend door de voorzitter van het kantonhoofdbureau.

De getuigen moeten kiezer zijn in de kieskring.

De kandidaten kunnen als getuige of als plaatsvervangend getuige worden aangewezen.

— Adopté.

Aangenomen.

Chapitre III. — Des opérations de vote

Section 1re. — De l'installation des bureaux de vote et de la manière d'émettre valablement son suffrage

Art. 29. Les dispositions des articles 138 à 143, alinéas 1, 2, 3, 5 et 6 et des articles 144 à 147, alinéas 1, 3, 4, 8 et 9 du Code électoral sont applicables à l'élection du Parlement européen.

Toutefois:

1° A l'article 140, il y a lieu de lire, au lieu des mots « modèle I » les mots « modèle Ia annexées à la présente loi »;

2° A l'article 143, alinéa 1er, les mots « et pour chaque Chambre législative, s'il y a lieu » sont supprimés;

3° A l'article 147:

— Dans l'alinéa 3, les mots « Dans le cas contraire » sont supprimés;

— L'alinéa 8 doit être lu comme suit:

« Le président ou l'un des assesseurs qu'il désigne, accompagné des témoins, transporte aussitôt ces divers plis au local désigné par le président du bureau principal de canton conformément à l'article 150, alinéa 3, du Code électoral. Il lui en est donné récépissé par le délégué du collège des bourgmestre et échevins du chef-lieu de canton ».

Hoofdstuk III. — Stemverrichtingen

Afdeling I. — Inrichting van de stembureaus en wijze van geldig stemmen

Art. 29. De bepalingen van de artikelen 138 tot 143, eerste, tweede, derde, vijfde en zesde lid, en van de artikelen 144 tot 147, eerste, derde, vierde, achtste en negende lid, van het Kieswetboek zijn van toepassing op de verkiezing van het Europese Parlement.

Nochtans:

1° In artikel 140, moet men in plaats van de woorden « model I » de woorden « model Ia gevoegd bij deze wet » lezen;

2° In artikel 143, eerste lid, worden de woorden « in voorkomend geval één voor elke Wetgevende Kamer » weggelaten;

3° In artikel 147:

— In het derde lid, worden de woorden « In het tegenovergestelde geval » weggelaten;

— Moet het achtste lid als volgt gelezen worden:

« De voorzitter of een door hem aangewezen bijzitter, vergezeld door de getuigen, brengt al die omslagen onmiddellijk naar het lokaal dat door de voorzitter van het kantonhoofdbureau is aangewezen overeenkomstig artikel 150, derde lid, van het Kieswetboek. Er wordt hem een ontvangstbewijs afgegeven door de gemachtigde van het college van burgemeester en schepenen van de kantonhoofdplaats ».

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — L'article 30 est ainsi libellé:

Section II. — Du vote par procuration

Art. 30. Les dispositions de l'article 147bis du Code électoral sont applicables aux électeurs visés à l'article 1er, §§ 1er et 2, 2°.

Toutefois, il y a lieu de compléter le § 1er comme suit:

« 6° L'étudiant qui, pour des motifs d'études, se trouve dans l'impossibilité de se présenter au bureau de vote, à condition qu'il produise un certificat de la direction de l'établissement qu'il fréquente.

7° Les électeurs qui, pour des raisons autres que celles mentionnées ci-dessus, sont absents de leur domicile le jour du scrutin en raison d'un séjour temporaire à l'étranger et se trouvent dès lors dans l'impossibilité de se présenter au bureau de vote, pour autant que l'impossibilité ait été constatée au préalable par le président du bureau principal de canton du domicile, après présentation des pièces justificatives nécessaires; le Roi fixe le modèle du certificat à délivrer par le président du bureau principal de canton.

La demande doit être introduite auprès du président du bureau principal de canton, au plus tard le soixantième jour avant celui de l'élection.»

Afdeling II. — Stemming bij volmacht

Art. 30. De bepalingen van artikel 147bis van het Kieswetboek zijn van toepassing op de kiezers bedoeld in artikel 1, §§ 1 en 2, 2°.

Paragraaf 1 dient evenwel aangevuld te worden als volgt:

«6° De student die om studieredenen in de onmogelijkheid verkeert om zich naar het stembureau te begeven, op voorwaarde dat hij een attest voorlegt van de directie van de instelling die hij bezoekt.

7° De kiezers die om redenen, andere dan hierboven vermeld, op de dag van de stemming afwezig zijn van de woonplaats omwille van een tijdelijk verblijf in het buitenland en hierdoor in de onmogelijkheid verkeren zich in het stembureau te melden, mits de onmogelijkheid vooraf geconstateerd werd door de voorzitter van het kantonhoofdbureau van de woonplaats, op voorlegging van de nodige bewijsstukken; de Koning bepaalt het model van het door de voorzitter van het kantonhoofdbureau af te leveren attest.

De aanvraag bij de voorzitter van het kantonhoofdbureau dient te gebeuren uiterlijk de zestigste dag vóór de verkiezing.»

M. Vandenhoute propose la suppression de cet article.

De heer Vandenhoute stelt voor dit artikel te doen vervallen.

M. Vandenhoute propose l'amendement subsidiaire que voici:

«A cet article, dont le texte actuel formera le § 1er, ajouter un § 2, libellé comme suit:

«§ 2. Si les élections ont lieu en même temps que les élections prévues par la loi du 12 janvier 1989 pour l'élection du Conseil de la Région Bruxelles-Capitale, les dispositions en matière de procuration de la loi du 12 janvier 1989 sont d'application pour l'élection du Parlement européen.»

Subsidiair:

«Aan dit artikel, waarvan de huidige tekst § 1 wordt, een § 2 toevoegen, luidend als volgt:

«§ 2. Indien de verkiezingen samenvallen met de verkiezing waarin de wet van 12 januari 1989 betreffende de verkiezing van de Raad van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voorziet, zijn de bepalingen in verband met de volmacht uit de wet van 12 januari 1989 van toepassing voor de verkiezing van het Europese Parlement.»

La parole est à M. Vandenhoute.

M. Vandenhoute. — Monsieur le Président, comme je l'ai dit lors de la discussion générale, je propose, en ordre principal, de supprimer simplement l'article et, en ordre subsidiaire, d'ajouter à cet article, dont le texte actuel formera le paragraphe premier, un paragraphe deux libellé comme suit: «Si les élections ont lieu en même temps que les élections prévues par la loi du 12

janvier 1989 pour l'élection du Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale, les dispositions en matière de procuration de la loi du 12 janvier 1989 sont d'application pour l'élection du Parlement européen.»

Il est indiscutable que des disparités de traitement de vote par procuration pour les élections européennes et pour les élections du Conseil de Bruxelles-Capitale risquent d'entraîner la confusion. Pour les élections européennes, on admet, en effet, le système du vote par procuration pour les étudiants ainsi que pour certains absents. Nous estimons qu'il faut soit supprimer l'article, soit accorder les facilités à tous les électeurs de notre pays.

J'ai noté avec satisfaction que le ministre partage mon point de vue quant au fond. Il n'en reste pas moins que, sur la forme et vu le peu de temps qui nous est imparti, nous n'avons pas le choix. Le PRL votera donc le projet mais émettra un vote négatif sur cet article.

M. le Président. — Le vote sur les amendements et le vote sur l'article 30 sont réservés.

De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 30 worden aangehouden.

Section III. — Du vote par correspondance

Art. 31. § 1er. Les électeurs inscrits sur la liste visée à l'article 7 expriment leur suffrage par correspondance suivant la procédure déterminée ci-après.

L'électeur émet son vote sur le bulletin glissé dans l'enveloppe neutre B visée à l'article 17, § 1er, 2°, et après avoir remplacé le bulletin dûment replié dans cette enveloppe, il ferme celle-ci.

Dans l'enveloppe de renvoi A qu'il adresse au bureau électoral spécial visé à l'article 13, l'électeur glisse, d'une part, l'enveloppe neutre B contenant le bulletin de vote et, d'autre part, la déclaration dûment complétée, visée à l'article 17, § 1er, 3°.

§ 2. Les enveloppes de renvoi doivent parvenir au bureau électoral spécial au plus tard le jour de l'élection à 13 heures.

§ 3. Le bureau électoral spécial ouvre ces enveloppes au fur et à mesure qu'il les reçoit. Les noms des électeurs sont pointés sur la liste dressée en application de l'article 7, après vérification de la concordance des énonciations de cette liste avec les mentions de la formule visée à l'article 17, § 1er, 3°. Les enveloppes neutres B contenant les bulletins de vote sont conservées dûment fermées jusqu'au début des opérations de dépouillement.

§ 4. Le jour du scrutin, à l'heure fixée pour le début des opérations de dépouillement, le président du bureau électoral spécial fait remettre contre récépissé ces enveloppes au président du bureau principal du canton de Bruxelles.

Ce président répartit ces enveloppes, en nombre égal, entre les bureaux de dépouillement de son canton.

Afdeling III. — Stemming per brief

Art. 31. § 1. De kiezers, die op de in artikel 7 bedoelde lijst zijn ingeschreven, brengen hun stem per brief uit volgens de hierna bepaalde procedure.

De kiezer brengt zijn stem uit op het stembiljet dat zich bevindt in de neutrale omslag B, bedoeld in artikel 17, § 1, 2°. Hij plaatst het behoorlijk dichtgevouwen stembiljet in die omslag, welke hij sluit.

In de retouromslag A die hij aan het bijzonder kiesbureau, bedoeld in artikel 13, zendt, steekt hij eensdeels de neutrale omslag B, die het stembiljet bevat en anderdeels de door hem behoorlijk ingevulde verklaring bedoeld in artikel 17, § 1, 3°.

§ 2. De retouromslagen moeten bij het bijzonder kiesbureau inkomen uiterlijk de dag van de verkiezing om 13 uur.

§ 3. Het bijzonder kiesbureau opent die omslagen naarmate zij inkomen. De namen van de kiezers worden op de met

toepassing van artikel 7 opgemaakte lijst aangestipt, nadat de overeenstemming van de gegevens in die lijst met de vermeldingen op het formulier bedoeld in artikel 17, § 1, 3°, is vastgesteld. De neutrale omslagen B met de stembiljetten worden behoorlijk gesloten bewaard tot bij het begin van de stemopnemingsverrichtingen.

§ 4. De dag van de stemming, op het voor het begin van de stemopnemingsverrichtingen gestelde uur, laat de voorzitter van het bijzonder kiesbureau die omslagen, tegen ontvangstbewijs, aan de voorzitter van het hoofdbureau van het kanton Brussel overhandigen.

Die voorzitter verdeelt die omslagen in gelijk aantal onder de stemopnemingsbureaus van zijn kanton.

— Adopté.

Aangenomen.

Section IV. — De la date de l'élection

Art. 32. Conformément à la décision du Conseil des Communautés européennes portant fixation de la période pour l'élection des représentants au Parlement européen au suffrage universel direct, la date de l'élection du Parlement européen est fixée au 18 juin 1989.

Afdeling IV. — Datum van de verkiezing

Art. 32. Overeenkomstig de beslissing van de Raad van de Europese Gemeenschappen betreffende de bepaling van de periode voor de verkiezing van de vertegenwoordigers in het Europese Parlement door middel van rechtstreekse algemene verkiezingen, wordt de datum van de verkiezing van het Europese Parlement op 18 juni 1989 vastgesteld.

— Adopté.

Aangenomen.

Chapitre IV. — Du dépouillement du scrutin

Art. 33. Les dispositions des articles 149, alinéa 1er, 150 à 152, 155 à 159, 161 et 162 du Code électoral, sont applicables à l'élection du Parlement européen.

Toutefois :

1° L'article 150 est complété par les alinéas suivants :

« Le président du bureau principal de canton désigne le local où les plis des bureaux de vote doivent être déposés contre récépissé à délivrer par un délégué du collège des bourgmestre et échevins du chef-lieu de canton.

Le collège des bourgmestre et échevins visé à l'alinéa précédent est chargé de la surveillance de ces plis. » ;

2° L'article 151, alinéa 2, doit être lu comme suit :

« Il donne immédiatement connaissance aux présidents des bureaux de vote et de dépouillement, par lettre recommandée à la poste, de l'emplacement du local qu'il a désigné en vertu de l'article 150, alinéa 3. » ;

3° a) L'article 152, alinéa 1er, doit être lu comme suit :

« Le Roi fixe l'heure à laquelle le bureau de dépouillement doit être constitué au plus tard ainsi que celle à laquelle le dépouillement peut être entamé. » ;

b) Le même article est complété par les alinéas suivants :

« Le bureau de dépouillement procède au dépouillement à l'heure fixée par le Roi en exécution de l'alinéa 1er. A cette fin, les membres du bureau, accompagnés des témoins s'ils le désirent, prennent possession des plis qui leur sont destinés dans le local désigné conformément à l'article 150, alinéa 3. Le président du bureau de dépouillement en donne récépissé au délégué du collège des bourgmestre et échevins du chef-lieu de canton.

Les bureaux de dépouillement du canton électoral de Bruxelles ne peuvent commencer leurs opérations, à l'heure fixée en exécution de l'alinéa 1er, qu'après avoir mêlé les bulletins en provenance des électeurs belges résidant sur le territoire d'un autre Etat membre de la Communauté européenne avec les bulletins visés à l'article 149, alinéa 1er. » ;

4° A l'article 161, il y a lieu de lire :

— A l'alinéa 2, au lieu des mots « d'arrondissement » les mots « de canton » ;

— A l'alinéa 6, au lieu des mots « les noms de l'arrondissement et » les mots « le nom » ;

— A l'alinéa 12, au lieu des mots « d'arrondissement » les mots « de province » ;

5° A l'article 162, alinéa 3, il y a lieu de lire, au lieu des mots « d'arrondissement » les mots « de province ».

Hoofdstuk IV. — Stemopneming

Art. 33. De bepalingen van de artikelen 149, eerste lid, 150 tot 152, 155 tot 159, 161 en 162 van het Kieswetboek zijn van toepassing op de verkiezing van het Europese Parlement.

Nochtans :

1° Wordt artikel 150 met de volgende leden aangevuld :

« De voorzitter van het kantonhoofdbureau wijst het lokaal aan waar de omslagen van de stembureaus moeten worden afgeleverd, tegen ontvangstbewijs af te geven door een gemachtigde van het college van burgemeester en schepenen van de kantonhoofdplaats.

Het in voorgaande lid bedoelde college van burgemeester en schepenen zorgt voor de bewaking van die omslagen. » ;

2° Moet artikel 151, tweede lid, als volgt gelezen worden :

« Hij geeft onmiddellijk, bij ter post aangetekende brief, aan de voorzitters van de stembureaus en stemopnemingsbureaus kennis van de plaats van het lokaal dat hij overeenkomstig artikel 150, derde lid, heeft aangewezen. » ;

3° a) Moet artikel 152, eerste lid, als volgt gelezen worden :

« De Koning bepaalt het uur waarop het stemopnemingsbureau ten laatste moet zijn samengesteld, alsmede het uur waarop met de stemopneming mag worden aangevangen. » ;

b) Wordt hetzelfde artikel met de volgende leden aangevuld :

« Het stemopnemingsbureau begint met de stemopneming op het tijdstip door de Koning bepaald in uitvoering van het eerste lid. Met het oog hierop ontvangen de leden van het bureau, samen met de getuigen, indien deze dit wensen, de omslagen voor hen bestemd in het in artikel 150, derde lid, aangewezen lokaal. De voorzitter van het stemopnemingsbureau geeft aan de gemachtigde van het college van burgemeester en schepenen van de kantonhoofdplaats een ontvangstbewijs af.

De stemopnemingsbureaus van het kieskanton Brussel mogen hun verrichtingen op het tijdstip bepaald in uitvoering van het eerste lid pas beginnen nadat zij de stembiljetten afkomstig van de op het grondgebied van een andere lid-staat van de Europese Gemeenschap verblijvende Belgische kiezers hebben gemengd met de in artikel 149, eerste lid, bedoelde stembiljetten. » ;

4° In artikel 161, moet men lezen :

— In het tweede lid, in plaats van het woord « arrondissementshoofdbureau » het woord « kantonhoofdbureau » ;

— In het zesde lid in plaats van de woorden « de naam van het arrondissement en van het kieskanton » de woorden « de naam van het kieskanton » ;

— In het twaalfde lid in plaats van het woord « arrondissementshoofdbureau » het woord « provinciehoofdbureau » ;

5° In artikel 162, derde lid, moet men lezen in plaats van het woord « arrondissementshoofdbureau » het woord « provinciehoofdbureau ».

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — L'article 34 est ainsi libellé :

Art. 34. Dans les cantons électoraux de la circonscription électorale bruxelloise, chaque bureau de dépouillement, après avoir statué sur les bulletins de vote, classe les bulletins contenant des votes valables en deux catégories :

1° Les bulletins marqués d'un vote en faveur d'une liste de candidats déposée au bureau principal de collège français;

2° Les bulletins marqués d'un vote en faveur d'une liste de candidats déposée au bureau principal de collège néerlandais.

Dans ces cantons, le tableau-modèle visé à l'article 161, alinéa 2, du Code électoral est dressé en double: un exemplaire en français mentionne les résultats du dépouillement destinés au collège électoral français et un second exemplaire en néerlandais mentionne les résultats du dépouillement destinés au collège électoral néerlandais.

Dans ces mêmes cantons, le bureau principal de canton dresse semblablement en deux exemplaires le tableau récapitulatif visé à l'article 161, alinéa 9, du Code électoral.

Art. 34. In de kieskantons van de Brusselse kieskring worden in elk stemopnemingsbureau, nadat definitief over de stembiljetten is beslist, de stembiljetten met geldige stemmen ingedeeld in twee categorieën :

1° De stembiljetten waarop is gestemd op een kandidatenlijst ingediend bij het Nederlandse collegehoofdbureau;

2° De stembiljetten waarop is gestemd op een kandidatenlijst ingediend bij het Frans collegehoofdbureau.

De in het artikel 161, tweede lid, van het Kieswetboek bedoelde modeltabel wordt in de genoemde kantons in dubbel gesteld: een exemplaar in het Nederlands, waarop de uitslag van de stemopneming bestemd voor het Nederlandse kiescollege wordt vermeld en een tweede exemplaar in het Frans, waarop de uitslag van de stemopneming bestemd voor het Franse kiescollege wordt vermeld.

In dezelfde kantons wordt door het kantonhoofdbureau de verzamelstaat bedoeld in artikel 161, negende lid, van het Kieswetboek op dezelfde wijze in twee exemplaren gesteld.

De heer Peetermans stelt voor dit artikel te doen vervallen.

M. Peetermans propose la suppression de cet article.

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 34 sont réservés.

De stemming over het amendement en de stemming over artikel 34 worden aangehouden.

L'article 35 est ainsi libellé :

Art. 35. Le bureau principal de province totalise, sur un tableau récapitulatif, pour l'ensemble de la province, les chiffres figurant aux tableaux récapitulatifs dressés par les bureaux principaux de canton et le transmet, par la voie la plus rapide, accompagné des tableaux dressés par les bureaux principaux de canton, au président du bureau principal de collège.

Le bureau principal de la province de Brabant dresse deux tableaux récapitulatifs: l'un, établi en français, dans lequel sont repris les résultats enregistrés dans les cantons qui appartiennent à la région linguistique française, auxquels sont ajoutés les résultats enregistrés par les bureaux principaux de canton de la circonscription électorale bruxelloise sur les tableaux destinés au bureau principal de collège français; l'autre, établi en néerlandais, dans lequel sont repris les résultats enregistrés dans les cantons électoraux qui, en dehors de la circonscription électorale bruxelloise, appartiennent à la région linguistique néerlandaise, auxquels sont ajoutés les résultats enregistrés par les bureaux principaux de canton de la circonscription électorale bruxelloise sur les tableaux destinés au bureau principal de collège néerlandais.

Ces tableaux récapitulatifs, accompagnés de ceux qu'ont dressés les bureaux principaux de canton, sont respectivement transmis, par la voie la plus rapide, au président du bureau principal de collège français et au président du bureau principal de collège néerlandais.

Art. 35. Het provinciehoofdbureau totaliseert voor geheel de provincie op een verzamelstaat de cijfers die voorkomen op de verzamelstaten opgemaakt door de kantonhoofdbureaus en zendt die staat samen met deze opgemaakt door de kantonhoofdbureaus langs de snelste weg aan de voorzitter van het collegehoofdbureau.

Het hoofdbureau van de provincie Brabant maakt twee verzamelstaten op: de ene in het Nederlands gesteld waarop worden opgenomen de uitkomsten opgetekend in de kieskantons die buiten de Brusselse kieskring tot het Nederlandse taalgebied behoren en waaraan worden toegevoegd de uitkomsten opgetekend in de kantonhoofdbureaus uit de Brusselse kieskring op de tabellen bestemd voor het Nederlandse collegehoofdbureau; de andere in het Frans opgesteld, waarop worden opgenomen de uitkomsten opgetekend in de kieskantons die tot het Franse taalgebied behoren en waaraan worden toegevoegd de uitkomsten opgetekend in de kantonhoofdbureaus uit de Brusselse kieskring op de tabellen bestemd voor het Franse collegehoofdbureau.

Die verzamelstaten worden samen met deze opgemaakt door de kantonhoofdbureaus, langs de snelste weg, respectievelijk gezonden van de voorzitter van het Nederlands collegehoofdbureau en aan de voorzitter van het Frans collegehoofdbureau.

De heer Peetermans stelt volgende amendementen voor :

« A. Het tweede lid van dit artikel te doen vervallen. »

« B. In het derde lid van dit artikel, de woorden « respectievelijk gezonden aan de voorzitter van het Nederlands collegehoofdbureau en aan de voorzitter van het Frans collegehoofdbureau » te vervangen door de woorden « gezonden aan de voorzitter van het Belgisch collegehoofdbureau. »

« A. Supprimer le deuxième alinéa de cet article. »

« B. Au troisième alinéa de cet article, remplacer les mots « respectivement transmis, par la voie la plus rapide, au président du bureau principal de collège français et au président du bureau principal de collège néerlandais » par les mots « transmis, par la voie la plus rapide, au président du bureau principal de collège belge. »

Le vote sur les amendements et le vote sur l'article 35 sont réservés.

De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 35 worden aangehouden.

Art. 36. Les dispositions des articles 164 à 172 et 175 du Code électoral sont applicables à l'élection du Parlement européen.

Toutefois :

1° Il y a lieu de lire, à chaque fois, au lieu des mots « bureau principal d'arrondissement » les mots « bureau principal de collège »;

2° A l'article 164, alinéa 2, il y a lieu de lire, au lieu des mots « chef-lieu d'arrondissement » les mots « où ce bureau est établi »;

3° A l'article 165, les mots « pour chaque Chambre législative » sont supprimés;

4° A l'article 171, alinéa 1er, les mots « sans que leur nombre puisse dépasser le double de celui des titulaires élus, ni être inférieur à trois » sont supprimés;

5° A l'article 175 :

— A l'alinéa 1er, la dernière phrase est supprimée;

— Les alinéas 3 et 4 sont supprimés.

Art. 36. De bepalingen van de artikelen 164 tot 172 en 175 van het Kieswetboek zijn van toepassing op de verkiezing van het Europese Parlement.

Nochtans:

1° Moet men telkens in plaats van het woord «arrondissementshoofdbureau» het woord «collegehoofdbureau» lezen;

2° Moet men in artikel 164, tweede lid, in plaats van de woorden «hoofdplaats van het arrondissement» de woorden «gemeente waar dit bureau is gevestigd» lezen;

3° Worden in artikel 165 de woorden «voor een Wetgevende Kamer» weggelaten;

4° Worden in artikel 171, eerste lid, de woorden «Het aantal opvolgers mag het dubbel van het aantal gekozen titularissen niet te boven gaan en niet minder dan drie zijn» geschrapt;

5° Worden in artikel 175:

— In het eerste lid de laatste zin geschrapt;

— Het derde en vierde lid geschrapt.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 37. Le procès-verbal de l'élection rédigé et signé, séance tenante, par les membres du bureau principal de collège et les témoins, est envoyé immédiatement avec les tableaux récapitulatifs dressés par les bureaux principaux de province au greffier de la Chambre des représentants.

Au terme de la procédure prévue à l'article 43, le greffier de la Chambre des représentants adresse au Parlement européen les procès-verbaux, accompagnés d'une liste commune des élus ainsi que les documents nécessaires à la vérification de leurs pouvoirs.

Un extrait du procès-verbal du bureau principal de collège est adressé à chaque élu.

Art. 37. Het proces-verbaal van de verkiezing, staande de vergadering opgemaakt en ondertekend door de leden van het collegehoofdbureau en door de getuigen wordt, samen met de verzamelstaten opgemaakt door de provinciehoofdbureaus onmiddellijk toegezonden aan de griffier van de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Na de beëindiging van de in artikel 43 voorziene procedure zendt de griffier van de Kamer van volksvertegenwoordigers de processen-verbaal met een gezamenlijke lijst van de gekozenen, alsmede de nodige bescheiden voor het onderzoek van de geloofsbrieven van de gekozenen aan het Europees Parlement.

Aan ieder gekozen wordt een uittreksel uit het proces-verbaal van het collegehoofdbureau gezonden.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 38. Les enveloppes adressées au bureau principal de province sont transmises par ce bureau au greffier de la province, qui les conserve jusqu'après la vérification des pouvoirs des élus.

Le greffier de la Chambre des représentants et le président du Parlement européen peuvent se faire produire certaines pièces, s'ils le jugent nécessaire.

Art. 38. De aan het provinciehoofdbureau toegezonden omslagen worden door dit bureau doorgestuurd naar de griffier van de provincie; zij blijven er berusten tot na het onderzoek van de geloofsbrieven van de gekozenen.

De griffier van de Kamer van volksvertegenwoordigers en de voorzitter van het Europees Parlement kunnen zich bepaalde stukken doen overleggen indien zij het nodig achten.

— Adopté.

Aangenomen.

TITRE IV. — *De l'obligation de vote et des pénalités*

Art. 39. La participation au scrutin est obligatoire:

1° Pour les électeurs belges inscrits au registre de population d'une commune belge;

2° Pour les Belges qui résident sur le territoire d'un autre Etat membre de la Communauté européenne et qui sont inscrits sur la liste des électeurs visés à l'article 7;

3° Pour les ressortissants des autres Etats membres de la Communauté européenne inscrits sur la liste des électeurs de la commune de leur résidence, en exécution de l'article 4.

Les dispositions des articles 207 à 210 du Code électoral sont applicables à ces électeurs.

Pour l'application des dispositions de l'article 210 de ce Code, relatives aux récidives spéciales en matière d'absence non justifiée au scrutin, ne sont à prendre en considération que les élections du Parlement européen.

TITEL IV. — *Stemplicht en straffen*

Art. 39. De deelneming aan de stemming is verplicht:

1° Voor de Belgische kiezers die in de bevolkingsregisters van een Belgische gemeente zijn ingeschreven;

2° Voor de Belgen die op het grondgebied van een andere lid-staat van de Europese Gemeenschap verblijven en die op de bij artikel 7 bedoelde lijst van de kiezers zijn ingeschreven;

3° Voor de onderdanen van de overige lid-staten van de Europese Gemeenschap die, met toepassing van artikel 4, op de lijst van de kiezers van de gemeente van hun verblijfplaats zijn ingeschreven.

De bepalingen van de artikelen 207 tot 210 van het Kieswetboek zijn op die kiezers van toepassing.

Voor de toepassing van de bepalingen van artikel 210 van dat Wetboek betreffende de bijzondere herhaling van niet gewetigde afwezigheid bij de stemming worden alleen de verkiezingen van het Europees Parlement in aanmerking genomen.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 40. Les dispositions du titre V du Code électoral sont applicables à l'élection du Parlement européen.

Art. 40. De bepalingen van titel V van het Kieswetboek zijn van toepassing op de verkiezing van het Europees Parlement.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — L'article 41 est ainsi libellé:

TITRE V. — *De l'éligibilité et des incompatibilités*

Art. 41. Pour être éligible au Parlement européen, il faut:

1° Etre électeur belge pour le Parlement européen;

2° Avoir atteint l'âge de vingt et un ans accomplis;

3° Etre d'expression française ou allemande si l'on se présente devant le collège électoral français ou être d'expression néerlandaise si l'on se présente devant le collège électoral néerlandais.

Cette appartenance linguistique est déclarée dans l'acte d'acceptation de candidature visé à l'article 21, § 2, alinéa 6.

TITEL V. — *Verkiezbaarheid en onverenigbaarheden*

Art. 41. Om verkiesbaar te zijn voor het Europees Parlement moet men:

1° Belgische kiezer zijn voor het Europees Parlement;

2° De volle leeftijd van eenentwintig jaar hebben bereikt;

3° Ofwel Nederlandstalig zijn indien men zich aanmeldt voor het Nederlands kiescollege ofwel Franstalig of Duitstalig zijn indien men zich aanmeldt voor het Franse kiescollege.

Deze taalaanhorigheid wordt verklaard in de akte van bewilliging van de kandidatuur bedoeld in artikel 21, § 2, zesde lid.

De heer Peetermans stelt volgende amendementen voor:

« A. In dit artikel, eerste lid, het 3° te doen vervallen. »

« B. Het tweede lid van dit artikel te doen vervallen. »

« A. Supprimer le 3° du premier alinéa de cet article. »

« B. Supprimer le deuxième alinéa de cet article. »

Le vote sur les amendements et le vote sur l'article 41 sont réservés.

De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 41 worden aangehouden.

L'article 42 est ainsi libellé:

Art. 42. Les incompatibilités qui, en vertu des lois belges, sont applicables aux parlementaires belges visent également les membres du Parlement européen.

La qualité de membre du Parlement européen est en outre incompatible avec celle de membre de la Chambre des représentants ou du Sénat, celle de membre du Conseil flamand, du Conseil de la Communauté française ou du Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale, celle de membre d'un Conseil régional, celle de membre d'un exécutif communautaire ou régional, celle de membre d'une députation permanente, celle de membre d'un collège d'agglomération et celle de bourgmestre, d'échevin ou de président du centre public d'aide sociale d'une commune de plus de 50 000 habitants.

La Chambre des représentants statue sur les incompatibilités qui sont prévues par les lois belges. Ses décisions sont jointes aux documents prévus à l'article 37, alinéa 2.

Un membre du Parlement européen ne peut accepter une fonction ou un mandat incompatible avec son mandat de parlementaire européen s'il n'a, au préalable, renoncé à ce dernier mandat.

Art. 42. De onverenigbaarheden die, krachtens de Belgische wetten, van toepassing zijn op de Belgische parlementsleden, gelden eveneens voor de leden van het Europese Parlement.

De hoedanigheid van Europees parlements lid is bovendien onverenigbaar met die van lid van de Kamer van volksvertegenwoordigers of van de Senaat, van lid van de Vlaamse Raad, van de Franse Gemeenschapsraad of van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad, van lid van een Gewestraad, van lid van een Gemeenschaps- of Gewestexecutieve, van lid van een bestendige deputatie, van lid van een agglomeratiecollege en die van burgemeester, schepen of voorzitter van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn van een gemeente met méér dan 50 000 inwoners.

De Kamer van volksvertegenwoordigers doet uitspraak over de door de Belgische wetten voorziene onverenigbaarheden. Deze beslissingen worden toegevoegd aan de documenten voorzien bij artikel 37, tweede lid.

Een lid van het Europese Parlement kan niet een functie of mandaat, onverenigbaar met zijn mandaat van Europees parlements lid, aanvaarden, indien hij niet voorafgaandelijk afstand heeft gedaan van dit laatste mandaat.

La parole est à M. Vandenhaute.

M. Vandenhaute. — Monsieur le Président, je vous demande de réserver l'article 42, le groupe PRL ayant l'intention d'émettre un vote d'abstention sur cet article.

M. le Président. — En conséquence, le vote sur l'article 42 est réservé.

De stemming over artikel 42 wordt dus aangehouden.

TITRE VI. — Dispositions diverses

Art. 43. La Chambre des représentants statue sur la validité des opérations électorales en ce qui concerne tant les élus effectifs que leurs suppléants.

Elle statue sur les réclamations introduites sur la base des dispositions de la présente loi.

Toute réclamation contre l'élection doit être formulée par écrit et introduite auprès du greffier de la Chambre des représentants dans les dix jours de l'élection.

La décision prise par la Chambre des représentants sur la réclamation est jointe aux documents prévus à l'article 37, alinéa 2.

TITEL VI. — Diverse bepalingen

Art. 43. De Kamer van volksvertegenwoordigers doet uitspraak over de geldigheid van de kiesverrichtingen, zowel wat de gekozenen als hun opvolgers betreft.

Zij beslist over de bezwaren die worden ingebracht op grond van de bepalingen van deze wet.

Elk bezwaar tegen de verkiezing moet binnen de tien dagen te rekenen van de dag van de verkiezing, schriftelijk worden ingediend bij de griffier van de Kamer van volksvertegenwoordigers.

De door de Kamer van volksvertegenwoordigers getroffen beslissing in verband met het bezwaar wordt gevoegd bij de stukken bedoeld bij artikel 37, tweede lid.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 44. Lorsqu'un mandat de représentant devient vacant, le suppléant achève le mandat de son prédécesseur.

Art. 44. Wanneer een mandaat van vertegenwoordiger openvalt, voleindigt de opvolger het mandaat van zijn voorganger.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — L'article 45 est ainsi libellé:

Art. 45. La présente loi est d'application pour l'élection du Parlement européen du 18 juin 1989.

Elle entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

Art. 45. Deze wet is van toepassing voor de verkiezing van het Europese Parlement van 18 juni 1989.

Zij treedt in werking de dag waarop zij in het *Belgisch Staatsblad* wordt bekendgemaakt.

De heer Luyten stelt volgend amendement voor:

« Het eerste lid van dit artikel te doen vervallen. »

« Supprimer le premier alinéa de cet article. »

Het woord is aan de heer Luyten.

De heer Luyten. — Mijnheer de Voorzitter, als mijn amendement bij artikel 10 wordt aangenomen, moet logischerwijs de datum worden gewijzigd in artikel 45.

Ik hoop dat dit amendement wordt aangenomen, zodat de logica ook bij artikel 45 zal triomferen.

De Voorzitter. — Mijnheer Luyten, het betreft hier een sub-amendement omdat het afhankelijk is van het al of niet aannemen van uw amendement op artikel 10.

Als uw amendement op artikel 10 niet wordt aangenomen, vervalt het subamendement op artikel 45.

De heer Luyten. — Uiteraard, mijnheer de Voorzitter.

De Voorzitter. — De stemming over het amendement en de stemming over artikel 45 worden aangehouden.

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 45 sont réservés.

De aangehouden stemmen en de stemming over het ontwerp van wet in zijn geheel hebben later plaats.

Il sera procédé ultérieurement aux votes réservés ainsi qu'au vote sur l'ensemble du projet de loi.

ONTWERP VAN WET TOT WIJZIGING VAN ARTIKEL 115bis, § 2, VAN HET KIESWETBOEK

Beraadslaging en stemming over het enig artikel

PROJET DE LOI MODIFIANT L'ARTICLE 115bis, § 2, DU CODE ELECTORAL

Discussion et vote de l'article unique

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet tot wijziging van artikel 115bis, paragraaf 2, van het Kieswetboek.

Nous abordons l'examen du projet de loi modifiant l'article 115bis, paragraphe 2, du Code électoral.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Pinoie, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden heeft tijdens haar vergadering van 7 maart jongstleden het ontwerp van wet tot wijziging van artikel 115bis, paragraaf 2, van het Kieswetboek besproken. Artikel 115bis, paragraaf 2, regelt de procedure met het oog op het verkrijgen van een gemeenschappelijk volgnummer bij de verkiezingen van de Kamer van volksvertegenwoordigers en van de Senaat. De wet bepaalt dat de politieke partijen alleen aanspraak kunnen maken op dat gemeenschappelijk volgnummer voor zover zij lijsten verenigen die in ten minste vijf provincies van het rijk kandidaten hebben voorgedragen.

Het onderhavig wetsontwerp vult artikel 115bis, paragraaf 2, negende lid, van het Kieswetboek als volgt aan: « Bij deze loting krijgen de verenigde lijsten die reeds in één of beide Kamers vertegenwoordigd zijn voorrang. »

Dit wetsontwerp strekt ertoe de loting van de gemeenschappelijke volgnummers in twee fasen te laten verlopen. In de eerste fase worden de volgnummers toegekend aan de politieke partijen die, én kandidaten voordragen in vijf provincies én vertegenwoordigd zijn in één of beide Kamers. Vervolgens worden de volgnummers toegekend aan de politieke formaties die alleen een geldige akte van lijstvereniging hebben ingediend.

Tijdens de algemene bespreking in de commissie heeft een lid gevraagd, of niet terzelfder tijd de loting voor de lijsten voor Gemeenschappen en Gewesten kon worden geregeld. De vertegenwoordiger van de minister verklaarde dat hiervoor een verschillende wetgeving geldt. Hij beklemtoonde ook dat het ontwerp dringend moet worden aangenomen, daar het de referentiebasis is voor de regeling in verband met de Europese en de Brusselse verkiezingen van juni eerstkomend.

Een ander lid vond het ontwerp een efficiënt middel om vergissingen en verwarring te vermijden. Het gebeurt inderdaad

vaak dat kleine partijen die niet in alle arrondissementen opkomen het nummer een of twee krijgen.

De wijziging van artikel 115bis, paragraaf 2, negende lid, werd eenparig goedgekeurd. Tot daar een kort en bondig verslag van de commissie.

De SP-fractie zal dit wetsontwerp aannemen, ook omdat de kiezer de toekenning van een laag nummer nog altijd als een vorm van officiële erkenning beschouwt. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Vraagt niemand meer het woord in de algemene beraadslaging? Zo neen, dan verklaar ik ze voor gesloten.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close.

L'article unique du projet de loi est ainsi rédigé:

Article unique. L'article 115bis, § 2, neuvième alinéa, du Code électoral est complété comme suit:

« Lors de ce tirage au sort, la priorité est accordée aux listes affiliées qui sont déjà représentées dans une ou dans les deux Chambres. »

Enig artikel. Artikel 115bis, § 2, negende lid, van het Kieswetboek wordt aangevuld als volgt:

« Bij deze loting krijgen de verenigde lijsten die reeds in één of beide Kamers vertegenwoordigd zijn voorrang. »

— Adopté.

Aangenomen.

De Voorzitter. — We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

PROJET DE LOI MODIFIANT LA LOI DU 12 JANVIER 1989 REGLANT LES MODALITES DE L'ELECTION DU CONSEIL DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

Discussion générale et vote des articles

ONTWERP VAN WET TOT WIJZIGING VAN DE WET VAN 12 JANUARI 1989 TOT REGELING VAN DE WIJZE WAAROP DE RAAD VAN HET BRUSSELSE HOOFDSTE- DELIJK GEWEST WORDT VERKOZEN

Algemene beraadslaging en stemming over de artikelen

M. le Président. — Nous abordons l'examen du projet de loi modifiant la loi du 12 janvier 1989 réglant les modalités de l'élection du Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale.

Wij vatten de beraadslaging aan over het ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 12 januari 1989 tot regeling van de wijze waarop de Raad van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest wordt verkozen.

La discussion générale est ouverte.

De algemene beraadslaging is geopend.

La parole est au rapporteur.

M. Mouton, rapporteur. — Monsieur le Président, le projet de loi modifiant la loi du 12 janvier 1989 réglant les modalités de l'élection du Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale a été examiné par la commission de l'Intérieur en date du 7 mars 1989, après un vote unanime à la Chambre des représentants.

L'objectif visé par le présent projet de loi est de modifier et de compléter certains points d'ordre technique de la loi du 12 janvier 1989, à savoir:

— Préciser quels électeurs doivent être convoqués pour remplir leur devoir électoral;

— Rendre formellement d'application à l'élection du Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale les dispositions du titre II du Code électoral, qui traite des réclamations devant le collège des bourgmestre et échevins et des recours devant la Cour d'appel et la Cour de cassation;

— Préciser qu'un communiqué relatif à cette élection doit être publié au *Moniteur belge* quinze jours avant le scrutin.

Les six articles et l'ensemble du projet de loi ont été adoptés à l'unanimité par les membres de la commission. Pour plus de détails, permettez-moi de vous renvoyer à mon rapport écrit. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — La parole est à M. Vandenhoute.

M. Vandenhoute. — Monsieur le Président, permettez-moi un bref commentaire.

Lors de la discussion du projet de loi ordinaire du 12 janvier 1989 sur les modalités d'élection du Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale, la nécessité d'éclaircir quelques points était apparue.

On peut affirmer aujourd'hui que la proposition de loi déposée par M. Bertouille à la Chambre apporte quatre améliorations techniques judicieuses à cette loi du 12 janvier 1989. Le groupe PRL votera donc en faveur de ce projet.

Cependant, je regrette cette façon de procéder, résultat de la précipitation qui a précédé tous les grands projets de loi que nous avons votés depuis la fin de l'année. A l'époque, je m'étais déjà insurgé à plusieurs reprises contre cette façon de faire. J'estime que la conséquence en est la création d'un climat d'insécurité juridique. En effet, dès leur publication au *Moniteur belge*, du moins dans certains cas, ces lois ne sont déjà plus d'actualité.

Je tenais, une fois encore, à faire part de mon mécontentement.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Garcia.

De heer Garcia. — Mijnheer de Voorzitter, zoals de rapporteur reeds zegde, is het ontwerp van louter technische aard. Het vervulde en verduidelijkt een aantal bepalingen van de wet van 12 januari 1989, zonder deze wet echter wezenlijk te wijzigen. Ik zie niet in waarom men verontwaardigd is over de aangebrachte wijzigingen. Tijdens de bespreking van de wet van 12 januari 1989 werden deze technische aanpassingen immers reeds aangekondigd. Zij zijn mijns inziens tijdig gebeurd en bijgevolg is de zaak dan ook rond.

M. Vandenhoute. — Je n'ai jamais parlé d'indignation, mais de mécontentement.

M. Garcia. — Pour ne pas retenir davantage nos collègues, il nous sera loisible, si vous le souhaitez, de discuter ensemble de la signification exacte des termes à l'issue de ce débat, monsieur Vandenhoute. (*Sourires.*)

Het is allerminst mijn bedoeling op de inhoud van de wijzigingen in te gaan. Mijn fractie verheugt zich over de goedkeuring van het ontwerp in de commissie. De technische wijzigingen zullen een goede organisatie en een vlot verloop van de belangrijke Brusselse verkiezingen in de hand werken. De SP zal dan ook in openbare vergadering het ontwerp volmondig goedkeuren. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Vraagt niemand meer het woord in de algemene beraadslaging? Zo neen, dan verklaar ik ze voor gesloten en gaan wij over tot de bespreking van de artikelen van het ontwerp van wet.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

L'article premier est ainsi rédigé:

Article 1er. A l'article 3 de la loi du 12 janvier 1989 réglant les modalités de l'élection du Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale, sont apportées les modifications suivantes:

a) Le mot « ordinaire » est inséré entre les mots « de l'élection » et les mots « pour le Conseil »;

b) Les alinéas suivants sont ajoutés:

« En cas d'élection organisée en application de l'article 15 de la loi spéciale, la liste des électeurs est dressée à la date de l'arrêté de l'Exécutif fixant la date de l'élection.

Sur la liste des électeurs sont repris:

1° Les personnes qui, à la date à laquelle la liste des électeurs est dressée, réunissent les conditions d'électorat;

2° Les électeurs qui, entre la date à laquelle la liste des électeurs est dressée et la date de l'élection, atteindront l'âge de dix-huit ans;

3° Les personnes dont la suspension des droits électoraux prendra fin avant la date de l'élection.

A cette liste sont ajoutées, jusqu'au jour précédant celui de l'élection, les personnes qui, à la suite d'un arrêt de la cour d'appel ou d'une décision du collège des bourgmestre et échevins, doivent être reprises comme électeur.

Les électeurs sont numérotés sur cette liste d'une façon continue et les mentions visées à l'article 12 du Code électoral y sont reprises pour chacun d'eux. »

Artikel 1. In artikel 3 van de wet van 12 januari 1989 tot regeling van de wijze waarop de Brusselse Hoofdstedelijke Raad wordt verkozen, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a) Het woord « gewone » wordt ingevoegd tussen de woorden « van de » en het woord « verkiezing »;

b) De volgende leden worden toegevoegd:

« Bij de met toepassing van artikel 15 van de bijzondere wet georganiseerde verkiezing, wordt de lijst van de kiezers opgesteld op de datum van het besluit van de Executieve dat de datum van de verkiezing bepaalt.

Op de lijst van de kiezers worden vermeld:

1° De personen die op de datum waarop de lijst van de kiezers wordt opgesteld aan de kiesvereisten voldoen;

2° De kiezers die, tussen de datum waarop de lijst van de kiezers wordt opgesteld en die van de verkiezing, achttien jaar oud worden;

3° De personen voor wie de schorsing van het kiesrecht eindigt vóór de datum van de verkiezing.

Aan die lijst worden tot op de dag vóór de verkiezing de personen toegevoegd die ingevolge een arrest van het hof van beroep of een beslissing van het college van burgemeester en schepenen als kiezer moeten worden opgenomen.

De kiezers worden op deze lijst op doorlopende wijze genummerd en de in artikel 12 van het Kieswetboek bedoelde vermeldingen worden voor ieder van hen opgenomen. »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 2. Un article 3bis rédigé comme suit est inséré dans la même loi:

« Art. 3bis. Les dispositions des articles 18 à 49 du Code électoral sont applicables à la liste des électeurs pour le Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale sauf à remplacer chaque fois les mots « le registre des électeurs » par les mots « la liste des électeurs pour le Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale » et, à l'article 48, les mots « l'Etat » par les mots « la Région de Bruxelles-Capitale. »

Art. 2. In dezelfde wet wordt een artikel 3bis ingevoegd, luidend als volgt:

« Art. 3bis. De bepalingen van de artikelen 18 tot 49 van het Kieswetboek zijn van toepassing op de lijst van de kiezers voor de Brusselse Hoofdstedelijke Raad onder het voorbehoud dat de woorden «het kiezersregister» telkens worden vervangen door de woorden «de lijst van de kiezers voor de Brusselse Hoofdstedelijke Raad» en dat, in artikel 48, de woorden «de Staat» door de woorden «het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest» worden vervangen. »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 3. Un article 7bis rédigé comme suit est inséré dans la même loi:

« Art. 7bis. Quinze jours au moins avant le scrutin, le ministre de l'Intérieur fait publier au *Moniteur belge* un communiqué indiquant le jour où l'élection a lieu et les heures d'ouverture et de fermeture des bureaux de vote.

Ce communiqué indique également qu'une réclamation peut être introduite pour tout électeur auprès de l'administration communale jusqu'à huit jours avant l'élection. »

Art. 3. In dezelfde wet wordt een artikel 7bis ingevoegd, luidend als volgt:

« Art. 7bis. Ten minste vijftien dagen vóór de stemming doet de minister van Binnenlandse Zaken in het *Belgisch Staatsblad* een bericht verschijnen waarbij de dag van de verkiezing, alsmede de uren van opening en sluiting van de stembureaus worden medegedeeld.

Dat bericht vermeldt tevens dat iedere kiezer tot acht dagen vóór de verkiezing bezwaar kan indienen bij het gemeentebestuur. »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 4. A l'article 8 de la même loi sont apportées les modifications suivantes:

a) La phrase suivante est ajoutée à la fin de l'alinéa 1er: « Il est fait mention de cette faculté dans le communiqué visé à l'article 7bis »;

b) Un alinéa nouveau, rédigé comme suit est inséré entre les alinéas 1er et 2: « Outre les électeurs inscrits sur la liste visée à l'article 3 à la date qui y est fixée, sont convoquées au scrutin les personnes qui, entre la date d'établissement de cette liste et celle de l'élection, ont été inscrites comme électeur à la suite d'une décision du collège des bourgmestre et échevins ou d'un arrêt de la cour d'appel. »

Art. 4. In artikel 8 van dezelfde wet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a) *In fine* van het eerste lid wordt de volgende zin toegevoegd: « Van dat recht wordt melding gemaakt in het bericht bedoeld in artikel 7bis »;

b) Tussen het eerste en het tweede lid wordt een nieuw lid ingevoegd, luidend als volgt: « Benevens de kiezers die op de in het artikel 3 bedoelde lijst ingeschreven zijn op de erin bepaalde datum, worden tot de stemming opgeroepen de personen die, tussen de datum van de opstelling van deze lijst en die van de verkiezing, als kiezer werden ingeschreven ingevolge een beslissing van het college van burgemeester en schepenen of een arrest van het hof van beroep. »

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 5. Dans l'intitulé et les articles du texte néerlandais de la même loi, les mots «Raad van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest» sont chaque fois remplacés par les mots «Brusselse Hoofdstedelijke Raad».

Art. 5. In het opschrift en de artikelen van dezelfde wet worden de woorden «Raad van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest» telkens vervangen door de woorden «Brusselse Hoofdstedelijke Raad».

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 6. La présente loi entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

Art. 6. Deze wet treedt in werking op de dag waarop ze in het *Belgisch Staatsblad* wordt bekendgemaakt.

— Adopté.

Aangenomen.

De Voorzitter. — We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Dames en heren, ik stel voor onze werkzaamheden nu te onderbreken.

Mesdames, messieurs, je vous propose d'interrompre ici nos travaux. (*Assentiment.*)

De Senaat vergadert opnieuw vanmiddag te 14 uur 30.

Le Sénat se réunira cet après-midi à 14 heures 30.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(*De vergadering wordt gesloten te 12 h 50 m.*)

(*La séance est levée à 12 h 50 m.*)

1994